

Nytt EG-direktiv om tidsdelat boende m.m.

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

*Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen,
(SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)*

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2009

ISBN 978-91-38-23306-1
ISSN 0284-6012

Till chefen för Justitiedepartementet

Undertecknad har haft i uppdrag att överväga hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte ska genomföras i svensk rätt och lägga fram förslag till nödvändiga författningsförändringar. Resultatet redovisas i denna promemoria. Uppdraget är i och med detta slutfört.

Uppsala i oktober 2009

Anders Norin

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	7
1 Författningsförslag	9
1.1 Förslag till lag om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter.....	9
1.2 Förslag till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)	25
1.3 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).....	27
1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden.....	29
1.5 Förslag till förordning om formulär enligt lagen (2011:000) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter.....	30
2 Uppdraget och dess genomförande	45
3 Timesharing och långfristiga semesterprodukter	46
3.1 Timesharing.....	46

3.2	Långfristiga semesterprodukter	48
4	1994 års direktiv om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende	51
5	Lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende	53
6	Översyn av EG-rättsakter på det konsumenträttsliga området.....	55
7	Konsumentproblem	59
8	Näringslivets egenåtgärder	61
8.1	Innebörden av begreppet näringslivets egenåtgärd.....	61
8.2	Internationella handelskammarens regelverk.....	61
8.3	Uppförandekoder inom timesharebranschen.....	62
9	Det nya direktivet	65
9.1	Revideringsarbetet.....	65
9.2	Översikt över det nya direktivet	66
10	Genomförande av det nya direktivet.....	71
10.1	Allmänt om genomförande av EG-direktiv.....	71
10.2	Utgångspunkter för genomförandet av det nya direktivet.....	72
10.3	En ny lag	74
10.4	Lagens tillämpningsområde	76
10.4.1	Konsumentavtal	76

10.4.2 Avtal som ska omfattas av den nya lagen.....	80
10.5 Paketresor.....	88
10.6 Lagstiftningens tvingande karaktär.....	90
10.7 Information innan ett avtal ingås.....	91
10.8 Marknadsföring av avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter.....	100
10.9 Avtalets form och innehåll.....	103
10.10 Avvikelser från den skriftliga informationen.....	108
10.11 Konsumentens ångerrätt och rätt att låta ett avtal återgå.....	109
10.11.1 Konsumentens ångerrätt.....	111
10.11.2 Konsumentens rätt att låta ett ofullständigt avtal återgå.....	114
10.12 Näringsidkarens skyldighet att ställa säkerhet.....	117
10.13 Förbud mot mottagande av betalning och säkerhet.....	119
10.14 Kreditavtal och andra anknytande avtal.....	121
10.15 Konsumentens befogenheter vid överlåtelse av ford- ran.....	123
10.16 Tillsyn och sanktioner.....	126
10.17 Tvistlösning utom domstol.....	132
10.18 Skydd mot lagval som ger konsumenten ett sämre skydd.....	135
10.19 Information om genomförandelagstiftningen.....	141
10.20 Information om näringslivets egenåtgärder.....	142

11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	145
12	Konsekvenser	147
13	Författningskommentar	154
13.1	Förslaget till lag om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter.....	154
13.2	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).....	191
13.3	Förslaget till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)	191
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte.....	192

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag till en ny lag om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter jämte förslag till ändringar i annan lagstiftning. Lagförslagen syftar till att i svensk rätt genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte. Direktivet, som ersatt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis, ska vara genomfört senast den 23 februari 2011.

Den nya lagen föreslås vara tillämplig på avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter, avtal om byte av tidsdelat boende samt avtal om förmedling av tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter.

Med ett avtal om tidsdelat boende avses ett avtal på mer än ett år om upplåtelse eller överlåtelse av nyttjanderätten till ett eller flera övernattningsboende, exempelvis i ett fritidshus eller på en semesteranläggning under mer än en tidsperiod. Begreppet avtal om långfristig semesterprodukt innefattar avtal som gäller under mer än ett år och som ger konsumenten rätt till boenderabatter eller liknande boendeförmåner, antingen fristående från eller i samband med resor eller andra tjänster. Lagen gäller bara i konsumentförhållanden och är tvingande till konsumentens förmån.

Lagförslaget innehåller bestämmelser om vilken information näringsidkaren ska lämna till konsumenten innan ett avtal ingås,

formkrav, avtalsinnehåll, konsumentens ångerrätt, betalning, ställande av säkerhet, upphörande av kreditavtal och andra anknytande avtal och sanktioner vid överträdelser av lagen. Konsumentverket ska utöva tillsyn över att lagen efterlevs. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 23 februari 2011, då den nuvarande lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, ska upphöra att gälla.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller avtal som ingås mellan konsumenter och näringsidkare om

1. tidsdelat boende,
2. långfristiga semesterprodukter,
3. förmedling av tidsdelat boende eller långfristiga semesterprodukter, och om
4. byte av tidsdelat boende.

2 § Lagen gäller inte för avtal som omfattas av lagen (1992:1672) om paketresor.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte (EUT L 033, 03.02.2009, Celex 32008L0122).

Definitioner

3 § I denna lag avses med

1. *avtal om tidsdelat boende*: ett upplåtelse- eller överlåtelseavtal som ingås för en tid av minst ett år och som mot ersättning ger konsumenten rätt att periodvis nyttja ett eller flera övernattningsboende,

2. *avtal om långfristig semesterprodukt*: ett avtal som ingås för en tid av minst ett år och som mot ersättning ger konsumenten rätt till boenderabatter eller liknande boendeförmåner, antingen fristående från eller i samband med resor eller andra tjänster,

3. *avtal om byte av tidsdelat boende (bytesavtal)*: ett avtal som innebär att konsumenten mot ersättning får tillgång till övernattningsboenden eller andra tjänster i utbyte mot att andra personer tillfälligt får utnyttja konsumentens rätt enligt ett avtal om tidsdelat boende,

4. *anknyttande avtal*: ett avtal som har samband med ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om långfristig semesterprodukt och som innebär att konsumenten tillhandahålls tjänster av näringsidkaren eller av någon annan på grundval av en överenskommelse mellan näringsidkaren och denne,

5. *konsument*: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför dennes näringsverksamhet eller yrke,

6. *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med dennes näringsverksamhet eller yrke.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

4 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Information innan ett avtal ingås

Avtal om tidsdelat boende

5 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett avtal om tidsdelat boende ingås ge konsumenten en kortfattad beskrivning av avtalet samt information om konsumentens motpart, tidpunkten då konsumenten kan börja utnyttja sin rätt enligt avtalet, pris och andra obligatoriska avgifter, tjänster och anläggningar som konsumenten har tillgång till, konsumentens möjligheter att delta i bytessystem och kostnaderna för det, tidpunkten för färdigställandet av byggnader och anläggningar under uppförande, uppförandekoder, konsumentens ångerrätt, förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

6 § Näringsidkaren ska utöver vad som följer av 5 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. uppgift om villkoren för utövandet av den rättighet som avtalet avser i den medlemsstat där boendet är beläget, huruvida dessa villkor är uppfyllda och, om så inte är fallet, vilka villkor som återstår att uppfylla,

2. uppgift om begränsningar i konsumentens möjligheter att när som helst utnyttja vilket boende som helst i näringsidkarens utbud när avtalet ger konsumenten rätt att välja i ett sådant utbud av boenden,

3. en noggrann och utförlig beskrivning av byggnaden och dess belägenhet om avtalet avser en bestämd eller flera bestämda byggnader,

4. en beskrivning av boendet och tillhörande anläggningar, om avtalet avser annat boende än i en byggnad,

5. uppgift om de tjänster, exempelvis underhåll, sophämtning och leverans av vatten, som konsumenten har eller kommer att få tillgång till och villkoren för detta,

6. uppgift om gemensamma anläggningar, exempelvis simbasäng och bastu, som konsumenten har eller kommer att få tillgång till och villkoren för det,

7. en utförlig beskrivning av alla kostnader med anledning av avtalet, hur dessa kostnader kommer att fördelas mellan konsumenterna och hur kostnaderna kan komma att stiga,

8. uppgift om metoden för beräkning av avgifterna för att använda boendet,

9. uppgift om obligatoriska avgifter och skatter samt om kostnader för administration och förvaltning,

10. uppgift om in-teckningar, servitut och andra belastningar,

11. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

12. uppgift om principerna för underhåll och reparation av boendet, administration och förvaltning samt konsumentens möjligheter att påverka och delta i beslut i sådana frågor,

13. uppgift om konsumentens möjligheter att delta i system för förmedling av de avtalade rättigheterna och kostnaderna för det,

14. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i frågor som gäller avtalet, och

15. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

7 § Om byggnaden som avtalet avser inte är färdigställd ska näringsidkaren, utöver vad som följer av 5 och 6 §§, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. uppgift om hur långt arbetet kommit och uppgift om de tjänster som ska göra byggnaden fullt användbar och eventuella anläggningar som konsumenten kommer att ha tillgång till,

2. uppgift om när arbetet med byggnaden och sådana tjänster som ska göra den fullt användbar såsom gas, vatten, elektricitet och telefonledningar, är färdigställt,

3. en uppskattning av när eventuella anläggningar som ska stå till konsumentens förfogande är färdigställda,

4. uppgift om beteckningen på bygglovet eller motsvarande tillstånd och namnet på den myndighet som ansvarar för tillståndet och myndighetens adress, och

5. uppgift om den säkerhet som ställts enligt 24 § och villkoren för sådan säkerhet.

Avtal om långfristiga semesterprodukter

8 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett avtal om långfristig semesterprodukt ingås ge konsumenten information om konsumentens motpart, den avtalade rättighetens innehåll och tidpunkten då konsumenten kan utnyttja rättigheten, pris och andra obligatoriska avgifter, avbetalningsplan, tjänster som konsumenten har tillgång till och i vilken mån de ingår i priset, uppförandekoder, konsumentens ångerrätt och rätt att frånträda avtalet, förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerfristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

9 § Näringsidkaren ska utöver vad som följer av 8 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. en beskrivning av vilka rabatter som gäller för kommande bokningar, med typexempel på erbjudanden från den senaste tiden,

2. uppgift om begränsningar av konsumentens möjligheter att utnyttja de avtalade rättigheterna, exempelvis genom begränsad tillgång eller tidsbegränsningar av särskilda kampanj- och specialrabatter,

3. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

4. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i frågor som gäller avtalet, och

5. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

Förmedlingsavtal

10 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett förmedlingsavtal ingås ge konsumenten en kortfattad beskrivning av tjänsten samt information om konsumentens motpart, avtalstiden, pris och andra obligatoriska avgifter, tillämpliga uppförandekoder, ånger rätt, förbudet för näringsidkaren att ta emot betalning och säkerhet under ångerfristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

11 § Näringsidkaren ska, utöver vad som följer av 10 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

2. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, och

3. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

Bytesavtal

12 § Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett bytesavtal ingås ge konsumenten information om konsumentens motpart, den avtalade rättighetens innehåll, avtalstid, pris och andra obligato-

riska avgifter, tjänster som konsumenten har tillgång till och i vilken mån dessa ingår i priset, uppförandekoder, konsumentens ångerrätt, förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerfristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

13 § Näringsidkaren ska, utöver vad som följer av 12 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. en beskrivning av hur bytessystemet fungerar i fråga om möjligheter att byta, hur ett byte går till, vilket värde som tilldelas konsumentens andel i bytessystemet och exempel på konkreta bytesmöjligheter,

2. uppgift om antalet tillgängliga semesteranläggningar och en beskrivning av dessa samt uppgift om antalet medlemmar i bytessystemet,

3. uppgift om begränsningar i tillgången på visst boende som konsumenten väljer och eventuella begränsningar i urvalet till följd av det boende som konsumenten anslutit till bytessystemet,

4. en beskrivning av skyldigheten för näringsidkaren att innan ett byte arrangeras eller föreslås lämna uppgift om eventuella tillkommande avgifter som konsumenten ska betala för bytet,

5. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

6. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, och

7. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

Information i reklam

14 § Reklam för avtal som omfattas av denna lag ska innehålla upplysningar om att det är möjligt att få information enligt 5–13 §§ och om var sådan information finns tillgänglig.

Information vid marknadsförings- och försäljningsevenemang

15 § En näringsidkare som erbjuder konsumenter avtal som omfattas av denna lag vid ett marknadsförings- eller försäljningsevenemang ska se till att det finns information enligt 5–13 §§ tillgänglig under hela evenemanget.

Allmänna krav på informationen

16 § Information enligt 5–13 §§ ska ges på ett klart och begripligt sätt. Den ska ges antingen skriftligen eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Näringsidkaren får inte ta betalt av konsumenten för att ge informationen.

Språkkrav

17 § Informationen enligt 5–13 §§ ska ges på något av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare. Kan flera språk komma i fråga får konsumenten välja vilket språk som ska användas. Näringsidkaren behöver dock inte ge informationen på något annat språk än de officiella språken inom Europeiska gemenskapen.

Avtalet och dess innehåll*Formkrav*

18 § Avtalet ska upprättas skriftligen eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Båda parterna ska underteckna avtalet. Avtalet får, med undantag för avtal som avses i 4 kap. 1 § jordabalken och 6 kap. 4 § bostadsrättslagen, undertecknas med avancerad elektronisk

signatur enligt lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Näringsidkaren ska ge konsumenten ett exemplar av avtalet när det ingås.

Språkkrav

19 § Avtalet ska upprättas på något av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare. Kan flera språk komma i fråga får konsumenten välja vilket språk som ska användas. Näringsidkaren behöver dock inte upprätta avtalet på något annat språk än de officiella språken inom Europeiska gemenskapen.

Om ett avtal om tidsdelat boende avser en bestämd byggnad som är belägen i ett land inom Europeiska gemenskapen, är näringsidkaren skyldig att ge konsumenten en bestyrkt översättning av avtalet till språket i det landet.

Avtalets innehåll

20 § Avtalet ska i tillämpliga delar innehålla de uppgifter och beskrivningar som följer av 5–13 §§.

Avtalet ska därutöver innehålla parternas namn och adress samt uppgift om datum och plats för undertecknandet.

Avvikelser från lämnad information

21 § Konsumenten får mot näringsidkaren åberopa en uppgift eller beskrivning som har lämnats enligt 5–13 §§, även om avtalet innehåller uppgifter eller beskrivningar som avviker från informationen. Detta gäller dock inte om avvikelserna särskilt har angetts i avtalet och

1. parterna har träffat en uttrycklig överenskommelse om att avtalet får avvika från informationen, eller

2. avvikelsen är en följd av omständigheter utanför näringsidkarens kontroll och vars följder denne inte kunnat undvika.

Innan avtalet ingås ska näringsidkaren underrätta konsumenten om ändringar enligt första stycket. Underrättelsen ska ske skriftligen eller i någon annan varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Tillhandahållande av ångerblankett, m.m.

22 § Näringsidkaren är skyldig att innan avtalet ingås uppmärksamma konsumenten på dennes ångerrätt, ångerfristens längd och förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerfristen. Näringsidkaren är skyldig att se till att konsumenten undertecknar avtalsvillkoren om detta särskilt.

23 § Näringsidkaren ska till avtalet foga en handling med information om ångerrätten och förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning under ångerfristen. Informationshandlingen ska vara åtföljd av en blankett som konsumenten kan använda för att utöva sin ångerrätt.

Den informationshandling och blankett som avses i första stycket ska stämma överens med ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Ställande av säkerhet för betalning då byggnader och anläggningar är under uppförande

24 § Är en byggnad eller gemensam anläggning under uppförande då konsumenten ingår ett avtal om tidsdelat boende ska näringsidkaren ställa betryggande säkerhet för att konsumenten får tillbaka vad han eller hon har betalat, om byggnaden eller anläggningen inte färdigställs.

Konsumentens ångerrätt

Hur ångerrätten utövas

25 § Konsumenten har rätt att frånträda ett avtal som omfattas av denna lag (ångerrätt) genom att sända eller lämna ett meddelande om detta till näringsidkaren inom 14 dagar från den dag som följer av en tillämpning av bestämmelserna i 26 eller 27 § första stycket (ångerfrist). Meddelandet ska vara skriftligt eller i någon annan varaktig och läsbar form.

Ångerfristen

26 § Ångerfristen börjar löpa dagen efter det att avtalet ingåtts om inte annat följer av 27 § första stycket.

Om konsumenten tagit emot avtalet efter den tidpunkt som anges i första stycket, börjar ångerfristen i stället löpa dagen efter mottagandet av avtalet.

27 § Ångerfristen börjar tidigast löpa den dag då information enligt 5–13 §§ och en ångerblankett enligt 23 § tillhandahållits konsumenten.

Om näringsidkaren i strid mot 23 § underlåtit att i föreskriven form ge konsumenten en ångerblankett förlorar konsumenten sin ångerrätt ett år och 14 dagar efter det att ångerfristen skulle ha börjat löpa enligt 26 §. Avser underlåtenheten information enligt 5–13 §§, förlorar konsumenten sin ångerrätt tre månader och 14 dagar efter den dagen.

28 § Om konsumenten ingått ett bytesavtal i anslutning till ett avtal om tidsdelat boende och båda avtalen har erbjudits konsumenten vid samma tillfälle, ska ångerfristen för båda avtalen beräknas enligt vad som gäller för avtalet om tidsdelat boende.

Verkan av att ångerrätten utövas

29 § När konsumenten utövar sin rätt att ångra ett avtal upphör båda parternas skyldighet att uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet.

En konsument som utövar sin rätt att ångra ett avtal är inte skyldig att betala någon ersättning till näringsidkaren för kostnader som uppkommit för denne till följd av att avtalet frånträts. Konsumenten är inte heller skyldig att betala för värdet av tjänster som näringsidkaren tillhandahållit innan avtalet frånträts.

Betalning*Förbud mot mottagande av betalning och säkerhet under ångerfristen*

30 § Vid avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter och bytesavtal får näringsidkaren eller någon annan som handlar för dennes räkning inte kräva eller ta emot betalning eller säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten innan ångerfristen enligt 26 eller 27 § löpt ut.

Vid förmedlingsavtal får näringsidkaren eller någon annan som handlar för dennes räkning inte kräva eller ta emot betalning eller säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten innan förmedlingsuppdraget slutförts eller avtalet på något annat sätt har upphört att gälla.

Förbud mot mottagande av betalning innan säkerhet ställts

31 § Om näringsidkaren är skyldig att ställa säkerhet enligt 24 § får denne inte kräva eller ta emot betalning innan säkerheten har ställts.

Betalning vid avtal om långfristiga semesterprodukter

32 § Vid avtal om långfristiga semesterprodukter ska betalningen ske enligt en avbetalningsplan. Betalningarna, inklusive eventuella medlemsavgifter, ska delas upp i lika stora årliga delbetalningar. Näringsidkaren får inte ta emot betalning på något annat sätt än enligt avbetalningsplanen.

Krav på betalning ska ske i en handling eller i någon annan läsbar varaktig form senast 14 dagar innan fordran förfaller till betalning.

Upphörande av kreditavtal och anknytande avtal

33 § Ett kreditavtal som ingåtts mellan konsumenten och näringsidkaren eller någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren med anledning av ett avtal som omfattas av denna lag upphör att gälla utan kostnad för konsumenten, om han eller hon utövar sin ångerrätt.

34 § Ett bytesavtal som är knutet till ett avtal om tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt upphör att gälla utan kostnad för konsumenten om han eller hon utövar sin ångerrätt. Detsamma gäller i fråga om andra anknytande avtal som ingåtts med anledning av ett avtal om tidsdelat boende eller om långfristig semesterprodukt.

Frånträdande av avtal om en långfristig semesterprodukt

35 § En konsument får utöver vad som följer av 25 §, frånträda ett avtal om en långfristig semesterprodukt från och med dagen för den andra avbetalningen genom att underrätta näringsidkaren om det inom 14 dagar från det att konsumenten tagit emot ett betalningskrav enligt 32 § andra stycket.

En konsument som frånträder ett avtal enligt första stycket är inte skyldig att betala någon ersättning till näringsidkaren för kostnader som uppkommit för denne till följd av att avtalet frånträts.

Konsumentens befogenheter vid överlåtelse av avtal

36 § Bestämmelserna i 16 och 17 §§ konsumentkreditlagen (1992:830) ska tillämpas då näringsidkaren lämnat konsumenten anstånd med betalningen eller då någon del av betalningen ska erläggas med ett belopp som konsumenten lånat av näringsidkaren eller av någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren.

Om meddelanden som konsumenten lämnar

37 § Om ett meddelande som konsumenten ska lämna har sänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet återopas av konsumenten även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Sanktioner

38 § Om näringsidkaren inte lämnar information enligt 5–17 §§ ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag för bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Den som uppsåtligen bryter mot förbuden enligt 30 eller 31 § döms till böter.

Skydd mot lagval som ger konsumenten ett sämre skydd

39 § Om rättsordningen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är tillämplig på avtalet ska denna lag tillämpas i den mån den ger konsumenten ett bättre skydd än vad som följer av den främmande rättsordningen. Detta gäller dock bara om den byggnad som avtalet gäller är belägen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller, om avtalet inte gäller någon byggnad, näringsidkaren bedriver sin verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller riktar sin verksamhet mot ett land inom detta.

Tillsyn

40 § Konsumentverket ska ha tillsyn över att denna lag följs. Tillsynen ska utövas så att den inte vållar större kostnad eller olägenhet för näringsidkaren än nödvändigt.

41 § För tillsynen har Konsumentverket eller den som verket utser rätt att göra inspektioner hos näringsidkaren och ta del av alla handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Om näringsidkaren inte tillhandahåller handlingarna eller lämnar upplysningar, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren vid vite att fullgöra sin skyldighet.

42 § Om Konsumentverket enligt 41 § har förelagt en näringsidkare att tillhandahålla en handling, får beslutet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Konsumentverket enligt 41 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 23 februari 2011 då lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende upphör att gälla.

1.2 Förslag till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § och 4 kap. 2 § distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Bestämmelserna om informationsskyldighet i 6–8 §§, om ångerrätt i 9–16 §§, om lagval i 5 kap. 2 § och om risken för vissa meddelanden i 5 kap. 3 § gäller inte distansavtal *om sådan upplåtelse eller överlåtelse som avses i lagen (1997:218)* om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.

Bestämmelserna om informationsskyldighet i 6–8 §§, om ångerrätt i 9–16 §§, om lagval i 5 kap. 2 § och om risken för vissa meddelanden i 5 kap. 3 § gäller inte distansavtal *avseende produkter som omfattas av lagen (2011:000) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter.*

4 kap.

2 §²

Bestämmelserna om informationsskyldighet i 3 och 4 §§, om ångerrätt i 5–10 §§, om lagval i 5 kap. 2 § och om risken för vissa meddelanden i 5 kap. 3 § gäller inte hemförsäljningsavtal *om sådan upplåtelse eller överlåtelse som*

Bestämmelserna om informationsskyldighet i 3 och 4 §§, om ångerrätt i 5–10 §§, om lagval i 5 kap. 2 § och om risken för vissa meddelanden i 5 kap. 3 § gäller inte hemförsäljningsavtal *avseende produkter som omfattas av lagen*

¹ Senaste lydelse 2008:508.

² Senaste lydelse 2008:508.

*avses i lagen (1997:218) om (2011:000) om konsument-
konsumentskydd vid avtal om skydd vid avtal om tidsdelat
tidsdelat boende. boende och om långfristiga
semesterprodukter.*

Bestämmelserna om informationskyldighet i 3 och 4 §§ och om ångerrätt i 5–10 §§ gäller inte heller hemförsäljningsavtal om försäljning av livsmedel eller andra varor för ett hushålls löpande förbrukning, om varorna skall levereras till en konsuments bostad eller arbetsplats i ett distributionssystem med regelbunden utkörning.

Denna lag träder i kraft den 23 februari 2011.

1.3 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 1 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- luftfartslagen (1957:297),
- konsumentkreditlagen (1992:830),
- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- alkohollagen (1994:1738),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- radio- och TV-lagen (1996:844),
- lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1997:218) om konsumentenskydd vid avtal om tidsdelat boende,
- lagen (2011:000) om konsumentenskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter,
- lagen (1999:268) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationshällets tjänster,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- distans- och hemförsäljningslagen (2005:59),

- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, och
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationskyldighet.

Denna lag träder i kraft den 23 februari 2011.

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden

Regeringen föreskriver att 4 § förordningen (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden ska ha följande lydelse.

4 §

Myndigheten prövar inte konsumenttvister som rör

1. köp av fast egendom, bostadsrätt eller tomträtt,
2. upplåtelse av fast egendom,
3. hälso- eller sjukvård,
4. advokatverksamhet, eller
5. någon annan typ av vara, tjänst eller nytting som myndigheten har föreskrivit med stöd av 6 §.

Trots vad som sägs i första stycket 1 och 2 prövar myndigheten tvister som rör

1. *upplåtelse eller överlåtelse av en bostadsandel* som omfattas av lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende,

2. upplåtelse av fast egendom som skett för fritidsändamål och för kortare tid än nio månader i följd,

3. skadestånd enligt 20 § fastighetsmäklarlagen (1995:400), eller

4. ersättning för fastighetsmäklares uppdrag.

Trots vad som sägs i första stycket 1 och 2 prövar myndigheten tvister som rör

1. *avtal* som omfattas av lagen (2011:000) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende *och om långfristiga semesterprodukter*,

Denna förordning träder i kraft den 23 februari 2011.

1.5 Förslag till förordning om formulär enligt lagen (2011:000) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter

Regeringen föreskriver följande.

1 § Ett formulär för att ge information vid ingående av avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter, förmedlingsavtal och bytesavtal enligt 5, 8, 10 och 12 §§ lagen (2011:000) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter ska avfattas i enlighet med formulär 1–4.

2 § En informationshandling med ångerblankett enligt 23 § lagen (2011:000) om avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter ska stämma överens med formulär 5.

**STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM
AVTAL OM TIDSDELAT BOENDE**

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:

Kortfattad beskrivning av produkten (t.ex. beskrivning av den fasta egendomen):

Rättighetens/rättigheternas exakta karaktär och innehåll:

Närmare angivande av den period inom vilken den rätt som avtalet avser kan utövas och, vid behov, dess längd:

Den dag då konsumenten kan börja utöva sin rätt enligt avtalet:

Om avtalet gäller en särskild egendom under uppförande, den dag då boendet och tjänsterna/anläggningarna kommer att slutföras/finnas tillgängliga:

Det pris som konsumenten ska betala för förvärv av rättigheten/rättigheterna:

Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader som följer av avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. årsavgifter, andra återkommande avgifter, särskilda avgifter, lokala skatter):

En sammanfattning av de huvudsakliga tjänster som konsumenten har tillgång till (t.ex. elektricitet, vatten, underhåll, sophämtning) och uppgift om det belopp konsumenten är skyldig att betala för sådana tjänster:

En sammanfattning av de anläggningar som konsumenten har tillgång till (t.ex. simbassäng eller bastu):

Ingår dessa anläggningar i de ovan angivna kostnaderna?

Ange i annat fall vad som är inräknat och vad som återstår att betala:

Är det möjligt att delta i ett bytessystem?

Om så är fallet – vad heter systemet?

Uppgift om kostnader för medlemskap/byte:

Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information:

Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet, om detta sker vid en senare tidpunkt.

Under denna ångerfrist råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.

Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet.

I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Konsumentens namnteckning:

**STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM
AVTAL OM LÅNGFRISTIG SEMESTERPRODUKT**

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:

Rättighetens/rättigheternas exakta karaktär och innehåll:

Närmare angivande av den period inom vilken den rätt som avtalet avser kan utövas och, vid behov, dess längd:

Den dag då konsumenten kan börja utnyttja sin rätt enligt avtalet:

Det pris som konsumenten ska betala för förvärv av rättigheten/rättigheterna, inklusive eventuella återkommande kostnader konsumenten kan väntas ådra sig genom sin rätt att få tillgång till resa och boende och eventuella angivna produkter eller tjänster som har samband med rättigheten/rättigheterna:

Avbetalningsplan med lika stora årliga delbetalningar av detta pris under avtalets löptid, med förfalldatum:

Efter första året kan dessa belopp anpassas för att garantera att dessa avbetalningars realvärde bibehålls, t.ex. för att kompensera för inflation.

Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader som följer av avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. årliga medlemsavgifter):

En sammanfattning av de huvudsakliga tjänster som konsumenten har tillgång till (t.ex. rabatt på hotellvistelser och flygresor):

Ingår de i de ovan angivna kostnaderna?

Om så inte är fallet, ange vad som är inräknat och vad som återstår att betala (t.ex. tre övernattningar ingår i den årliga medlemsavgiften, allt annat boende betalas separat):

Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information:

Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet, om detta sker vid en senare tidpunkt.

Under denna ångerfrist råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.

Det står konsumenten fritt att frånträda avtalet utan att drabbas av någon straffavgift genom att underrätta näringsidkaren inom 14 kalenderdagar från mottagandet av begäran om betalning för varje årlig avbetalning.

Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet.

I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Konsumentens namnteckning:

STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM FÖRMEDLINGSAVTAL

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:

Kortfattad beskrivning av tjänsterna (t.ex. marknadsföring):

Avtalets löptid:

Det pris som konsumenten ska betala för tjänsterna:

Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader genom avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. lokala skatter, notariatsavgifter, kostnader för annonsering):

Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information:

Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet om detta sker vid en senare tidpunkt.

Det råder förbud mot handpenning från konsumenten innan försäljningen har ägt rum eller återförsäljningsavtalet på annat sätt har upphört att gälla. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att

uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.

Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet.

I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Konsumentens namnteckning:

STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM BYTESAVTAL

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:

Kortfattad beskrivning av produkten:

Rättighetens/rättigheternas exakta karaktär och innehåll:

Närmare angivande av den period inom vilken den rätt som avtalet avser kan utövas och, vid behov, dess längd:

Den dag då konsumenten kan börja utnyttja sin rätt enligt avtalet:

Den avgift konsumenten ska betala för medlemskap i bytes-system:

Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader som följer av avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. förnyelseavgifter, andra återkommande avgifter, särskilda avgifter, lokala skatter):

En sammanfattning av de huvudsakliga tjänsterna som konsumenten har tillgång till:

Ingår de i de ovan angivna kostnaderna?

Om så inte är fallet, ange vad som ingår och vad som ska betalas extra (t.ex. en uppskattning av priset för enskilda bytestransaktioner, inklusive eventuella tilläggsavgifter):

Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information:

Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet om detta sker vid en senare tidpunkt. Om bytesavtalet erbjuds tillsammans med och samtidigt som avtalet om tidsdelat boende ska en enda ångerfrist gälla för båda avtalen.

Under denna ångerfrist råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.

Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet.

I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Konsumentens namnteckning:

SEPARAT STANDARDFORMULÄR FÖR FRÅNTRÄDANDE FÖR ATT UNDERLÄTTA UTÖVANDET AV ÅNGERRÄTTEN

Ångerrätt

Konsumenten har rätt att inom 14 kalenderdagar frånträda detta avtal utan att ange något skäl.

Ångerrätten börjar från och med den (ska fyllas i av näringsidkaren innan denne lämnar formuläret till konsumenten).

Om konsumenten inte har fått detta formulär, börjar ångerfristen löpa först när konsumenten erhåller detta formulär, men den upphör under alla omständigheter efter ett år och 14 kalenderdagar

Om konsumenten inte har mottagit all den information som krävs, börjar ångerfristen löpa den dag då konsumenten har mottagit den fullständiga informationen, men den upphör under alla omständigheter efter tre månader och 14 kalenderdagar.

Konsumenten ska utöva sin ångerrätt genom att meddela näringsidkaren (namn och adress se nedan) via ett varaktigt medium (t.ex. ett skrivet brev avsänt per post, e-post). Konsumenten får använda detta formulär, men det är inte obligatoriskt.

En konsument som utnyttjar sin ångerrätt är inte skyldig att stå för några kostnader.

Utöver ångerrätten kan det finnas bestämmelser i nationell avtalsrätt om konsumentens rättigheter, t.ex. om frånträdan av avtalet på grund av utelämnad information.

Förbud mot handpenning

Under ångerfristen råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv.

Förbudet gäller betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.

Anmälan om frånträdande av avtalet

Till (näringsidkarens namn och adress) (*):

Jag/Vi (***) bekräftar härmed att jag/vi (***) frånträder mitt/vårt (***) avtal.

Datum för avtalets ingående (*):

Konsumentens/konsumenternas namn (***):

Konsumentens/konsumenternas adress/adresser (***):

Konsumentens/konsumenternas namnteckning (endast när ett formulär i pappersform används) (***):

Datum (***):

(*) Fylls i av näringsidkaren innan formuläret överlämnas till konsumenten.

(**) Stryk det som inte är tillämpligt.

(***) Fylls i av konsumenten/konsumenterna när detta formulär används för att frånträda avtalet.

Bekräftelse att informationen mottagits:

Konsumentens namnteckning:

Denna förordning träder i kraft den 23 februari 2011.

2 Uppdraget och dess genomförande

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte trädde i kraft den 23 februari 2009 och har ersatt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis. Det nya direktivet, som fogas till promemorian som bilaga 1, ska vara genomfört senast den 23 februari 2011.

I uppdraget har ingått att överväga hur det nya direktivet ska genomföras i svensk rätt och lägga fram förslag till nödvändiga författningsändringar. I uppdragsbeskrivningen framhålls vikten av en klar och enkel lagstiftning som ansluter nära till annan svensk civilrättslig reglering på området. Samråd ska ske med berörda myndigheter och organisationer i den utsträckning som är påkallad. Ett tiotal myndigheter, organisationer och företag har därför beretts tillfälle att lämna synpunkter på hur det nya direktivet ska genomföras i svensk rätt. Synpunkter har inkommit från Allmänna reklamationsnämnden, Konsumentverket, Konsumentvägledarnas förening, Svenska Resebyråföreningen, Holiday Club Sweden AB och Timeshare Consumers Association. Underhandskontakter har även förekommit med handläggare vid ansvariga departement i övriga nordiska länder.

3 Timesharing och långfristiga semesterprodukter

3.1 Timesharing

Med begreppet timesharing avses en rätt att under vissa återkommande tidsperioder använda ett boende. Förvärvet av en sådan rätt kan avse ett visst antal år eller gälla för all framtid. Boendet kan avse en eller flera veckor varje år, antingen vid samma tid på året eller vid varierande årstider. Största delen av paketet av tjänster för de kommande åren betalas vid köpet. Priset blir högre för bättre standard, attraktiv årstid eller längre tidsperioder. Det påverkas också av faktorer såsom administration, underhåll, tillgång till service och fritidsaktiviteter av olika slag.

Företeelsen timesharing utvecklades i Europa i mitten av 1960-talet. Under 1970- och 1980-talen växte marknaden kraftigt. Tillväxttakten minskade dock under 1990-talet. Mellan 1994 och 1996 uppstod ett visst lugn på marknaden med en långsam tillväxt. Detta har i olika sammanhang förklarats av att marknaden kom att regleras på EG-nivå genom Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis. Efter år 1996 har den europeiska marknaden fortsatt att minska samtidigt som tillväxten ökat i andra delar av världen.¹

¹ EG-kommissionen, Consultation paper - Review of the timeshare directive, s. 4.

År 2007 fanns det i Europa omkring 1 500 anläggningar med en kapacitet på omkring 70 000 000 övernattningar per år. Den större delen av anläggningarna finns i södra Europa. Flest anläggningar finns i Spanien, som år 2005 hade omkring 35 procent av anläggningarna i Europa. Omkring hälften av dessa fanns på Kanarieöarna.² I Sverige finns det en handfull företag som marknadsför avtal om timesharing. De svenska anläggningarna och fritidshusen är företrädesvis belägna på skidorter och i kustområden.

Ett avtal om timesharing kan utformas på många olika sätt. Det går dock att urskilja två huvudtyper av avtal på den europeiska marknaden.³ Den ena modellen bygger på att äganderätten till boendet övergår till nyttjarna. Som exempel kan nämnas att flera personer gemensamt förvärvar en fastighet med samäganderätt och sinsemellan kommer överens om hur användningen av egendomen ska fördelas. Äganderätten kan också tillkomma en juridisk person som nyttjarna av egendomen i sin tur förvärvar andelar i. En sådan ordning är dock, till skillnad från vad som är fallet i bl.a. Finland, Danmark och Norge, inte tillåten enligt svensk rätt (se 1 kap. 8 § bostadsrättslagen).

Den andra avtalsmodellen går ut på att nyttjaren förvärvar en rätt att använda boendet, men att äganderätten till egendomen är kvar hos säljaren. Avtalsförhållandet påminner därvid om ett hyresförhållande. Skillnaden är att nyttjanderätten avser en klart avgränsad tidsperiod.

I Sverige förekommer avtal om timesharing främst i form av avtal om förvärv av ideell andel i fast egendom i förening med ett samäganderättsavtal som ger en tidsmässigt begränsad rätt att använda egendomen. Även avtal om upplåtelse eller överlåtelse av bostadsrätt torde, när bostadsrätten innehas av flera och nyttjanderätten dem emellan regleras genom ett delägaravtal.⁴

² Konsumentverket, *Analys av utvecklingen inom konsumentområdet*, Rapport 2008:1, s. 157 f.

³ Larsson, *Konsumentskyddet över gränserna – särskilt inom EU*, Iustus Förlag, 2002, s. 275 f.

⁴ Prop. 1996/97:127 s. 17.

Det finns olika system som gör det möjligt för den som ingått ett avtal om timesharing att byta såväl tidsperiod som boende i anläggningar på andra orter och i andra länder. De två dominerande aktörerna på den europeiska bytesmarknaden är företagen Interval International och RCI. Sådana bytessystem omfattas inte av 1994 års direktiv om tidsdelat boende. Direktivet omfattar inte heller förmedling av tidsdelat boende.

Med s.k. timeshare-liknande produkter avses avtal om tidsdelat boende där något av rekvisiten i 1994 års direktiv inte är uppfyllt och som därför faller utanför direktivets tillämpningsområde. Som exempel kan nämnas avtal som gäller för kortare tid än tre år eller avtal där boendet utnyttjas kortare tid än en vecka åt gången. Det kan också vara fråga om boende i annat än hus eller byggnad, exempelvis i husvagn, på kryssningsfartyg eller i husbåt.

3.2 Långfristiga semesterprodukter

Under det senaste decenniet har det utvecklats s.k. långfristiga semesterprodukter. Begreppet innefattar en mängd olika avtalskonstruktioner. En sådan är s.k. semesterklubbar. Medlemskap i en sådan klubb berättigar till semesterboende som dock inte är specificerat till en viss lägenhet eller ett visst hus utan ett visst slags boende, exempelvis hotell av viss standard eller inom en viss hotellkedja. En annan variant är s.k. rese- och poängklubbar. Som medlem i en sådan klubb får man mot en avgift tillgång till ett bokningssystem med rabatterade priser på flygresor, boende och andra tjänster med anknytning till resor. Medlemskap i en poängklubb innebär att konsumenten köper poäng som denne sedan kan använda vid bokning hos en av klubbens anläggningar.⁵ Inte heller avtal om långfristiga semesterprodukter

⁵ Konsumentverket, Analys av utvecklingen inom konsumentområdet, Rapport 2008:1, s. 133 f.

omfattas av 1994 års direktiv om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.

4 1994 års direktiv om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

1994 års direktiv om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis är utformat som ett s.k. minimidirektiv. Det innebär att medlemsstaterna får införa eller behålla regler som avviker från direktivet till konsumentens förmån under förutsättning att reglerna är förenliga med EG-rätten i övrigt.

Syftet med direktivet är att tillnärma medlemsstaternas regler om skydd av köpare av tidsdelat boende i vissa specifika avseenden och ge konsumenterna ett gott konsumentskydd. Direktivet innebär dock inte att det införts en gemensam europeisk upplåtelse- eller överlåtelseform för tidsdelat boende. Sålunda anförs i ingressen att direktivet inte innebär en harmonisering på gemenskapsnivå av den rättsliga karaktären på rättigheterna (skäl 3). Direktivet reglerar alltså bara vissa specifika frågor, nämligen dels vilken information näringsidkaren ska lämna till köparna och formerna för detta, dels förfaranden och former för hävning och frånträdande av ett avtal. I övrigt står det medlemsstaterna fritt att med beaktande av EG-rätten i övrigt reglera andra frågeställningar (artikel 1).

Direktivet innehåller i artikel 3.1 regler som innebär att näringsidkaren är skyldig att på köparens begäran tillhandahålla viss skriftlig information som närmare preciseras i en bilaga till direktivet. Enligt artikel 3.3 ska denna information utgöra en del

av avtalet. I artikel 4 finns bestämmelser om vilka uppgifter avtalet ska innehålla och på vilket språk avtalet ska upprättas och översättas till. Ett avtal ska upprättas skriftligen. Artiklarna 5.1 och 5.2 innehåller bestämmelser som ger konsumenten rätt att ångra avtalet eller låta avtalet återgå om det är ofullständigt. I artikel 6 finns ett förbud mot förskottsbetalning under den tid då ångerfristen löper. Enligt artikel 10 ska medlemsstaterna se till att det finns sanktioner om regelverket inte efterföljs.

Konsumentskyddet enligt direktivet kan sägas vila på tre pelare; att köparen får tillräckligt med information om produkten innan avtalet ingås, att köparen har möjlighet att ångra avtalet under viss tid och att köparen inte är skyldig att betala något under det att ångerfristen löper. Direktivet innehåller inga regler om det inbördes förhållandet mellan olika konsumenter som har nyttjanderätt till samma boende. Den frågan får regleras i avtal och genom medlemsstaternas lagstiftning i övrigt.

5 Lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

1994 års direktiv är genomfört i svensk rätt genom lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.⁶ Lagen trädde i kraft den 1 juli 1997 och är tillämplig då en näringsidkare till en konsument upplåter eller överlåter en rätt att periodvis nyttja en bostadslägenhet. Det krävs att avtalet ingås för en tid om minst tre år eller att avtalet inte är begränsat i tid för att lagen ska gälla. Därutöver krävs att konsumenten har rätt att utnyttja bostadslägenheten under en eller flera regelbundet återkommande tidsperioder som är bestämda i avtalet eller som kan bestämmas med ledning av det. Lagen gäller även när en näringsidkare har åtagit sig att som ombud upplåta eller överlåta en sådan rätt till en konsument.

I lagen finns bestämmelser med krav på den information som näringsidkaren ska lämna till konsumenten. Informationen ska innehålla uppgifter om bl.a. näringsidkaren, den rättighet som avtalet avser, bostaden, principer för hur underhåll och reparationer sköts, ångerrätt samt priser och avgifter. Är boendet inte färdigställt ska näringsidkaren lämna information om hur långt bygget har kommit och när bostadslägenheten och gemensamma anläggningar kommer att vara färdigställda.

Avtalet ska upprättas skriftligen på något av de officiella språken i det land där konsumenten är bosatt eller är medbor-

⁶ Prop. 1996/97:127, bet. LU18, rskr. 219.

gare. Konsumenten har rätt att välja vilket av dessa språk som ska användas. Om bostaden är belägen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska näringsidkaren dessutom översätta avtalet till något av språken i det landet. Är bostaden eller anläggningen som den hör till inte färdigbyggd när avtalet träffas, ska näringsidkaren ställa säkerhet för att konsumenten får tillbaka betalning som har lämnats för det fall bostaden med tillhörande gemensamhetsanläggningar inte färdigställs.

Om avtalet inte innehåller de uppgifter som föreskrivs i lagen har konsumenten rätt att kräva att avtalet går åter. Konsumenten har också rätt att ångra avtalet inom tio dagar från det att avtalet ingåtts. Kreditavtal som konsumenten har träffat med näringsidkaren eller med någon annan med anledning av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren upphör att gälla, om avtalet går åter eller konsumenten utnyttjar sin ångerrätt. Näringsidkaren får inte ta emot betalning under det att ångerfristen löper.

Konsumentverket utövar tillsyn över att lagen efterlevs. I lagen hänvisas till marknadsföringslagens sanktionssystem. Vissa av bestämmelserna i lagen är också sanktionerade med böter. Lagen är tillämplig oavsett om bostaden som avtalet gäller är belägen inom eller utom EES-området och innehåller inte några regler om det inbördes förhållandet mellan konsumenter som har nyttjanderätt till samma bostad.

I likhet med 1994 års direktiv innebär lagen inte att det införts någon ny slags överlåtelse- eller upplåtelseform i svensk rätt. I stället är det fråga om en konsumentskyddslagstiftning som i vissa specifika frågor ställer upp krav på näringsidkarna och som är tillämplig på redan befintliga former för överlåtelse och upplåtelse av nyttjanderätt.

6 Översyn av EG-rättsakter på det konsumenträttsliga området

Sedan mitten av 1980-talet har det på EG-nivå antagits en lång rad rättsakter på det konsumenträttsliga området. En del av dessa rättsakter tar sikte på specifika sektorer och rättsområden, medan andra rättsakter gäller horisontella frågeställningar. Rättsakterna innehåller såväl marknads- som civilrättsliga bestämmelser och konsumentskyddet bygger normalt på att näringsidkaren ska lämna viss information innan avtalet ingås och att konsumenten har rätt att under vissa förutsättningar ångra ett avtal.

Bland de sektorsspecifika rättsakterna kan nämnas hemförsäljningsdirektivet,⁷ paketresedirektivet,⁸ det allmänna distansavtalsdirektivet,⁹ konsumentköpsdirektivet,¹⁰ konsumentkreditdirektivet¹¹ och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster¹². Prisinformationsdirektivet,¹³ direktivet om oskäligen

⁷ Rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler.

⁸ Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter.

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG av den 16 februari 1998 om konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenter.

avtalsvillkor¹⁴ och direktivet om otillbörliga affärsmetoder¹⁵ utgör exempel på horisontella direktiv. Sistnämnda direktiv innebär en fullständig harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning på det marknadsrättsliga området. Direktivet är genomfört i svensk rätt i huvudsak genom den nya marknadsföringslag (2008:486) som trädde i kraft den 1 juli 2008.

Det har också antagits flera rättsakter om processuellt samarbete på det konsumenträttsliga området. Förbudsförelägganddirektivet¹⁶ och förordningen om konsumentskyddssamarbete¹⁷ är exempel på detta. Därtill kommer att det i den s.k. Rom I-förordningen¹⁸ finns särskilda konsumentskyddsbestämmelser som gäller lagval vid konsumentavtal. I den s.k. Bryssel I-förordningen finns vidare särskilda bestämmelser om jurisdiktion i gränsöverskridande konsumenttvister.

För närvarande pågår det en översyn av den konsumenträttsliga lagstiftningen på EG-nivå. Som ett led i detta arbete presenterade kommissionen i oktober 2008 ett förslag till direktiv om konsumenträttigheter¹⁹. Direktivförslaget innebär att hemförsäljningsdirektivet, konsumentköpsdirektivet, det allmänna distansavtalsdirektivet och direktivet om oskäligen avtalsvillkor läggs samman i ett direktiv samtidigt som de materiella reglerna ändras i sak i en hel del avseenden. Direktivförslaget, som är utformat som ett fullharmoniseringsdirektiv, diskuteras för närvarande i en rådsarbetsgrupp.

¹⁴ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen avtalsvillkor.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden.

¹⁶ Europaparlamentet och Europeiska unionens råd direktiv (98/27/EG) om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.

¹⁹ KOM (2008)614.

1994 års direktiv om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende har, liksom prisinformationsdirektivet, konsumentkreditdirektivet och paketresedirektivet, setts över i särskild ordning.

7 Konsumentproblem

Inför genomförandet av 1994 års direktiv inrättade Nordiska ministerrådets ämbetskommitté för konsumentfrågor en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga den nordiska marknaden för tidesharing och formulera konsumentkrav på området. Projektet utmynnade i rapporten Timesharing²⁰. I rapporten redovisades en rad olika konsumentproblem vid marknadsföring av tidsdelat boende, bl.a. att marknadsföringen var påträngande och aggressiv, att försäljarna inte redan från början talade om att det rörde sig om försäljning, att köparna fick för kort eller ingen betänketid alls före köpet, att det lämnades felaktiga uppgifter om pris, att det tillkom oväntade kostnader för administration och underhåll och att det vid tvist hänvisades till lagen i ett land med ett sämre konsumentskydd. Gemensamt för de nordiska länderna var enligt rapporten att försäljningen av tidsdelat boende hade minskat efter en ganska livaktig introduktionsperiod och att många mindre seriösa näringsidkare hade lämnat den nordiska marknaden på grund av insatser från olika konsumentorgan. De allvarligaste problemen för de nordiska konsumenterna fanns utanför de nordiska länderna under semesterresor och liknande.

Under senare år synes konsumentproblemen hänförliga till avtal om tidsdelat boende i den mening som avses enligt 1994 års direktiv ha minskat samtidigt som det skett en ökning av problem som är knutna till avtal om semester-, rese-, och poängklubbar samt andra långfristiga semesterprodukter. Utvecklingen

²⁰ Timesharing TemaNord 1995:646.

har varit densamma på hela den europeiska marknaden.²¹ Klagomålen har bl.a. gällt att näringsidkarna visat sig sakna ekonomisk förmåga att uppfylla de åtaganden man lämnat i fråga om rabatter, att det förekommer höga medlemsavgifter, att marknadsföringen är aggressiv och påträngande, att avtalsvillkoren är ogynnsamma för konsumenterna och att det i avtalen hänvisas till rättsordningar där det saknas konsumentskydd eller konsumentskyddet är sämre än inom EU. Ångerrätt saknas ofta.

Det förekommer också problem vid förmedling av avtal om tidsdelat boende. Sålunda blir konsumenter kontaktade av företag som erbjuder sig att mot förskotts betalning förmedla nyttjanderätten till köpare. Trots att konsumenten betalar för tjänsten sker det inte någon förmedling.

Konsumentproblem har även uppmärksammats vid avtal om byte av tidsdelat boende i och med att tillgången till bytesobjekt visat sig vara begränsad och det tillkommit avsevärda kostnader i förhållande till vad som påståtts i marknadsföringen.²²

²¹ Konsumentverket, *Analys av utvecklingen inom konsumentområdet*, Rapport 2008:1, s. 173 f., House of Lords, *Protecting the consumers of timeshare products*, 18 december 2007, Appendix 2, s. 34.

²² *Timeshare, semesterklubbar m.m. – Konsument Europas arbete med att komma tillrätta med konsumenters problem*, rapport den 21 december 2007. Report from the Swedish Workshop on Holiday Clubs.

8 Näringslivets egenåtgärder

8.1 Innebörden av begreppet näringslivets egenåtgärd

Med näringslivets egenåtgärder avses åtgärder som i systematiserad form vidtas av antingen ett enskilt företag, en grupp företag, en bransch, en organisation eller näringslivet i dess helhet för att förebygga eller lösa problem i förhållande till andra näringsidkare eller konsumenter.

Som exempel på egenåtgärder kan nämnas utarbetande av normer och etiska regler för marknadsföring, inrättandet av nämnder och andra organ för övervakning av efterlevnaden av sådana normer, framtagande av standardvillkor och förhandsgranskning av marknadsföring. Marknadsrätten är ett rättsområde där det sedan lång tid tillbaka har förekommit olika system för egenåtgärder. Egenåtgärderna kan vara allmänt inriktade eller ta sikte på specifika branscher eller säljmetoder.

8.2 Internationella handelskammarens regelverk

Internationella handelskammaren (ICC) bildades 1919 och har alltsedan 1930-talet utvecklat olika uppförandekoder på det marknadsrättsliga området. Regelverket har fått stor betydelse genom att lägga fast en internationellt accepterad bedömningsstandard och därigenom bidra till en harmonisering av rättsläget i

olika länder runt om i hela världen. Grundreglerna har varit av stor betydelse vid tolkningen av den närmare innebörden av begreppet god marknadsföringssed enligt den marknadsrättsliga lagstiftningen. Det går att spåra ett tydligt inflytande från ICC-koderna i EG:s rättsakter på det konsument- och marknadsrättsliga området.

Nu gällande uppförandekod, ICC:s regler för reklam och marknadskommunikation, antogs 2007. Härigenom har ett flertal tidigare regler och riktlinjer konsoliderats i ett enda gemensamt regelverk. Uppförandekoden innehåller dels grundläggande regler för all marknadskommunikation, dvs. inte bara reklam utan även säljfrämjande åtgärder, sponsring och direktmarknadsföring, dels specifika regler för bl.a. säljfrämjande åtgärder, marknadsföring via telefon och direktmarknadsföring.

Av särskild betydelse för marknadsföring av tidsdelat boende och andra avtal som omfattas av det nya direktivet kan nämnas artikel 9 i de allmänna bestämmelserna. Där föreskrivs att marknadskommunikation ska vara lätt att identifiera som sådan, oavsett utformning och medium. Marknadskommunikation får inte dölja eller vilseleda om sitt verkliga syfte. Av artikel 10 följer att identiteten hos den som svarar för en marknadskommunikation tydligt ska framgå.

Utöver den konsoliderade uppförandekoden finns det särskilda riktlinjer för direktförsäljning. Reglerna, som antogs 2007, är tillämpliga på all direktförsäljning till konsumenter, dvs. marknadsföring och försäljning av produkter på andra ställen än i sedvanliga butiker, exempelvis på järnvägsstationer och vid tillfälliga evenemang. Riktlinjerna innehåller bl.a. bestämmelser om reklamidentifiering och förbud mot användningen av vilseledande, påträngande och aggressiva marknadsföringsmetoder.

8.3 Uppförandekoder inom timesharebranschen

Inom vissa branscher har det vid sidan av ICC:s regelverk utarbetats särskilda uppförandekoder, såväl nationellt som på inter-

nationell nivå. Ofta bygger dessa uppförandekoder på ICC:s regelverk. När det gäller marknadsföring av avtal om tidsdelat boende kan därvid nämnas den uppförandekod som antagits av Resort Development Organisationen (RDO). Organisationen, som tidigare benämndes Organisation for Timeshare in Europe (OTE), bildades 1998 genom en sammanslagning av ett flertal olika europeiska organisationer. RDO har omkring 130 medlemsföretag, bl.a. säljare av tidsdelat boende, mäklare och reseföretag. Näringsidkare som marknadsför långfristiga semesterprodukter är inte medlemmar av organisationen. RDO fungerar som en branschorganisation på europeisk nivå och har som ändamål att verka för en seriös och hederlig marknadsföring av tidsdelat boende och liknande produkter.

1999 antog man inom RDO en uppförandekod som därefter har reviderats i flera omgångar. Nu gällande uppförandekod fastställdes i mars 2005 och är tillämplig på alla former av s.k. timeshare activity. Därmed avses inte bara marknadsföring av tidsdelat boende i den mening som avses i 1994 års direktiv utan även s.k. timeshare-liknande produkter, förmedling av avtal om tidsdelat boende, bytessystem samt s.k. new holiday products, dvs. semesterprodukter som har anknytning till timesharing, men som inte omfattas av någon specifik reglering på europeisk nivå.

Uppförandekoden innehåller regler om bl.a. reklamidentifiering, ångerrätt och sanktioner. I viss utsträckning går reglerna längre i konsumentskyddande riktning än vad som följer av 1994 års direktiv. Bl.a. föreskrivs en ångerfrist om 15 dagar enligt uppförandekoden. Det finns även allmänna krav på hur företagen, dess anställda och agenter ska uppträda vid marknadsföring som ligger i linje med vad som följer av ICC:s regelverk. Till uppförandekoden finns kopplat ett särskilt förfarande för tvistlösning utom domstol. Medlemsföretagen är skyldiga att följa uppförandekoden och nationell lagstiftning, uppfylla alla eventuella nationella registrerings- eller licenskrav och underkasta sig de beslut som fattas inom ramen för tvistlösningsförfarandet.

Det har gjorts försök i bl.a. Storbritannien att få näringsidkare som marknadsför långfristiga semesterprodukter att utarbeta och ansluta sig till en uppförandekod. Försöken har dock hittills varit fruktlösa.²³

Inom ramen för näringslivets egenåtgärdssystem har det inom olika branscher inrättats reklamationsnämnder där tvister mellan konsumenter och näringsidkare kan lösas. I dagsläget finns det i Sverige inte någon sådan nämnd som specifikt tar sikte på tvister rörande tidsdelat boende.

²³ Protecting the consumers of timeshare products, House of Lords report 18 december 2007, Appendix 2, s. 30.

9 Det nya direktivet

9.1 Revideringsarbetet

Som nämnts i avsnitt 6 har 1994 års direktiv om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende setts över i särskild ordning. Inom ramen för detta arbete överlämnade EG-kommissionen våren 1999 en rapport om tillämpningen av direktivet till rådet och Europaparlamentet.²⁴ Rapporten innehöll en redogörelse för hur direktivet hade genomförts i medlemsstaterna och överväganden kring tänkbara ändringar och kompletteringar av direktivet. Kommissionen framhöll i rapporten att det var angeläget att undersöka om det var möjligt att utvidga direktivets tillämpningsområde till att omfatta även timeshare-liknande produkter och stärka konsumentskyddet på olika sätt.

Europaparlamentet anförde i en resolution den 4 juli 2002 med anledning av kommissionens rapport att det förekommit ett stort antal klagomål från konsumenter som ingått avtal om tidsdelat boende.²⁵ Parlamentet uppmanade kommissionen att snarast möjligt lägga fram förslag till lämpliga rättsliga instrument för att lösa konsumenternas problem på området och garantera högsta möjliga skyddsnivå. I resolutionen framhölls en rad specifika frågeställningar som borde övervägas närmare, bl.a. en utvidgning av direktivets tillämpningsområde, en förlängning av

²⁴ SEC(1999)1795.

²⁵ Bet. A5-0215/2002.

ångerfristen, bättre möjligheter till tvistlösning utom domstol samt ett förstärkt tillsyns- och sanktionssystem.

I juli 2006 lade kommissionen fram en promemoria om den fortsatta översynen av direktivet. Promemorian blev föremål för ett remissförfarande. Den 6 juni 2007 överlämnade kommissionen ett förslag till nytt direktiv om konsumentskydd vid vissa aspekter av tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte.²⁶ Direktivförslaget antogs av Europaparlamentet och rådet den 14 januari 2009 och publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 4 februari 2009. Det nya direktivet trädde i kraft den 23 februari 2009 och ska vara genomfört senast den 23 februari 2011.

9.2 Översikt över det nya direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/122/EG av den 14 januari 2009 om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte grundas på artikel 95 i EG-fördraget och syftar till att bidra till att den inre marknaden fungerar korrekt och att det uppnås en hög konsumentskyddsnivå. Detta ska ske genom en harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om vissa aspekter av marknadsföring, försäljning och återförsäljning av såväl tidsdelat boende som långfristiga semesterprodukter och bytesavtal. Det nya direktivet omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet). Genom det nya direktivet upphör 1994 års direktiv att gälla. Direktivet är, till skillnad från 1994 års direktiv, utformat som ett fullharmoniseringsdirektiv. Medlemsstaterna får således inte i någon riktning avvika från bestämmelserna i direktivet.

I direktivets ingress framhålls att marknaden sedan antagandet av 1994 års direktiv har utvecklats och att det har tillkommit nya semesterprodukter som påminner om tidsdelat boende, men

²⁶ KOM (2007) 303.

som inte omfattas av direktivet. Luckorna i lagstiftningen leder, anför det, till en betydande snedvridning av konkurrensen och allvarliga problem för konsumenterna. Detta innebär i sin tur att den inre marknaden inte fungerar väl på området (skäl 1 och 2). Mot denna bakgrund har det nya direktivets tillämpningsområde utvidgats i förhållande till 1994 års direktiv. Sålunda omfattar direktivet, utöver konsumentavtal om tidsdelat boende i begreppets betydelse enligt det tidigare direktivet, även avtal om långfristiga semesterprodukter, dvs. avtal som löper på mer än ett år och där konsumenten mot ersättning har rätt till boenderabatter eller liknande förmåner, antingen fristående från eller i samband med resor och andra tjänster. Det nya direktivet omfattar också förmedling av avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter samt avtal om byte av tidsdelat boende.

Till skillnad från 1994 års direktiv omfattar det nya direktivet även andra boendeformer än boende i hus eller annan byggnad. Som exempel kan nämnas boende på kryssningsfartyg, i husbåtar, på tåg och i husvagnar. Man måste dock kunna övernatta för att direktivet ska vara tillämpligt. Därtill kommer att det tidigare kravet på en vistelselängd om minst en vecka tagits bort och att även avtal vars löptid överstiger ett år – i dag tre år – omfattas av direktivet.

Enligt artikel 1.2 påverkar direktivet inte medlemsstaternas lagstiftning när det gäller allmänna avtalsrättsliga frågor, registrering och överlåtelse av fast eller lös egendom, etableringsvillkor eller auktorisationsförfaranden. Detsamma gäller fastställandet av den rättsliga karaktären hos de rättigheter som avtalen som omfattas av direktivet har. I likhet med 1994 års direktiv innehåller det nya direktivet inte några regler om förhållandet mellan olika konsumenter som tillsammans utnyttjar ett visst boende.

I artikel 2 finns en rad definitioner av ett antal olika grundläggande begrepp som förekommer i direktivet, bl.a. tidsdelat boende, långfristig semesterprodukt, återförsäljning, byte, näringsidkare, konsument, varaktigt medium och anknytande avtal. Artikel 4.1 innehåller regler om att näringsidkaren innan avtalet

ingås ska lämna viss information som närmare preciseras i olika bilagor som finns fogade till direktivet. Informationen ska till viss del tillhandahållas med användande av vissa formulär som finns bilagda direktivet och på språk som närmare anges i artikel 4.3. Av artikel 5 följer liksom tidigare ett skriftlighetskrav. Avtalet ska således upprättas i en skriftlig handling. Det kan dock även upprättas med användande av någon annan varaktig form än i en handling. Den information som anges i artikel 4.1 ska utgöra en integrerad del av avtalet. Under vissa förutsättningar får dock avtalet avvika från den information som lämnats innan avtalet ingåtts.

I artiklarna 6-8 finns närmare bestämmelser om konsumentens ångerrätt. Bestämmelserna är tillämpliga på samtliga avtalstyper som omfattas av lagen och motsvarar i huvudsak vad som gäller enligt 1994 års direktiv. Ångerfristen har dock förlängts från 10 till 14 dagar. Också förbudet i artikel 9 mot tagande av handpenning motsvarar vad som gäller enligt det tidigare direktivet. Bestämmelserna har emellertid utformats på så sätt att det klargjorts att förbudet även omfattar ställande av säkerhet och betalning till tredje man. Artikel 10 innehåller särskilda bestämmelser om betalning vid avtal om långfristiga semesterprodukter och en rätt för konsumenten att under vissa förutsättningar frånträda ett sådant avtal. Av artikel 11 framgår att kreditavtal och andra s.k. anknytande avtal, automatiskt upphör att gälla om konsumenten utnyttjar sin ångerrätt.

Artiklarna 12–15 innehåller bestämmelser om direktivets tvingande karaktär, skydd mot lagval, tillsyn, sanktioner, uppförandekoder, konsumentinformation och tvistlösning utom domstol.

Enligt artikel 16 ska direktivet vara genomfört i medlemsstaterna senast den 23 februari 2011. Av artikel 17 följer att kommissionen ska se över direktivet och senast den 23 februari 2014 till rådet och Europaparlamentet överlämna en rapport om denna översyn. Rapporten ska vid behov innehålla förslag till ändringar i direktivet. Enligt artikel 18 upphör 1994 års direktiv att gälla i och med ikraftträdandet av det nya direktivet. Hänvisningar till

det tidigare direktivet ska anses utgöra hänvisningar det nya direktivet.

10 Genomförande av det nya direktivet

10.1 Allmänt om genomförande av EG-direktiv

Ett EG-direktiv är enligt artikel 249 i EG-fördraget bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås med direktivet, men överlåter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Medlemsstaterna är således inte bundna av direktivets terminologi eller systematik, om det avsedda resultatet kan uppnås på något annat sätt. Härigenom kan ett direktiv införlivas i respektive medlemsstats rättsordning genom en lagstiftningsteknik som är ändamålsenlig och välkänd i respektive medlemsstat.²⁷

Införlivandet av ett direktiv kräver inte nödvändigtvis att bestämmelserna i direktivet återges ordagrant i uttryckliga och specifika författningsbestämmelser. Vad det i stället handlar om är att i nationell rätt lägga fast en rättslig ram som garanterar att direktivet tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt. Enskilda ska ha möjlighet att identifiera sina rättigheter enligt direktivet och göra dessa rättigheter gällande vid domstol.

EG-domstolen har i viss utsträckning godtagit nationell domstolspraxis och lagförarbeten som metod att genomföra direktiv. Ett direktiv bör dock som huvudregel införlivas i nationell rätt genom författningsbestämmelser. Vid utformningen av sådana

²⁷ Se SOU 2006:76 s. 187 f. med hänvisningar.

bestämmelser gör sig olika intressen gällande. Å ena sidan finns intresset av att lagtexten utformas i enlighet med en för svenska förhållanden välkänd terminologi och att bestämmelserna passar in i den svenska lagstiftningsstrukturen. Å andra sidan finns kravet att lagtexten korrekt ska återspegla innebörden av direktivet och att samma rättsläge uppnås i alla medlemsstater. En lagtext som avviker alltför mycket från direktivet kan således vara vilseledande och föra med sig att den med direktivet avsedda rättslikheten inte uppnås. Hur nära författningstexten måste knyta an till direktivets text beror på faktorer såsom hur detaljerade bestämmelserna i direktivet är och om det är fråga om ett fullharmoniserings- eller minimiharmoniseringsdirektiv.

10.2 Utgångspunkter för genomförandet av det nya direktivet

Tidigare EG-direktiv på det konsumenträttsliga området, bl.a. 1994 års direktiv, har i huvudsak varit utformade som minimiharmoniseringsdirektiv, vilket gett medlemsstaterna ett betydande utrymme att införa och behålla bestämmelser som avviker från direktiven i konsumentskyddande riktning. Under senare år har det dock skett en övergång till att eftersträva fullharmonisering även på det konsumenträttsliga området. Det nya direktivet om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter är ett exempel på denna utveckling. Sålunda framhålls det i ingressen att det inte bör vara tillåtet för medlemsstaterna att i sin lagstiftning behålla eller införa bestämmelser som avviker från direktivet (skäl 3).

Direktivet innehåller i stor utsträckning specifika och detaljerade regler som påminner om bestämmelserna i en modellag. Detta gör att medlemsstaterna i praktiken har begränsade möjligheter att utforma genomförandelagstiftningen på ett sätt som avviker från direktivets text i någon större utsträckning. För att säkerställa ett korrekt genomförande och att rättsläget i Sverige kommer att motsvara vad som krävs enligt direktivet bör en

utgångspunkt därför vara att genomförandelagstiftningen knyter nära an till direktivets ordalydelse. Detta gäller särskilt centrala begrepp som lägger fast direktivets tillämpningsområde. Sådana exempel är begreppet långfristig semesterprodukt och anknytande avtal. Som framhållits i uppdragsbeskrivningen bör strävan samtidigt vara att i möjligaste mån uppnå ett enkelt och klart regelverk som ansluter till annan svensk civilrättslig lagstiftning på det konsumenträttsliga området. I det sammanhanget kan framhållas att en hel del av bestämmelserna i det nya direktivet uppenbarligen har utformats med regler i andra EG-rättsakter, bl.a. de båda distansavtalsdirektiven och konsumentköpsdirektivet, som förebild. För att uppnå en enhetlighet i terminologi och systematik är det mot den bakgrunden naturligt att man vid genomförandet av detta direktiv i möjligaste mån beaktar och bygger vidare på ställningstaganden som gjorts i tidigare lagstiftningsärenden (se prop. 2001/02:134 s. 20 och bet. 2001/02:LU33).

Ytterst är det EG-domstolen som har att tolka innebörden av EG-rätten. Innan EG-domstolen sagt sitt kan det således vara svårt att med säkerhet uttala sig om den närmare innebörden av olika bestämmelser i direktivet. Det är inte den nationelle lagstiftarens sak att göra några auktoritativa uttalanden om EG-rättens närmare innebörd. Inget hindrar dock att man på nationell nivå redovisar de överväganden som skett i olika frågor vid genomförandet av ett EG-direktiv. Snarare är det ur flera olika aspekter angeläget att den nationelle lagstiftaren, utan att göra anspråk på att ha funnit det rätta svaret, öppet redovisar hur man har resonerat vid genomförandet av olika bestämmelser i ett direktiv.²⁸

Framhållas kan att det nya direktivet, i likhet med 1994 års direktiv, endast reglerar vissa aspekter. Det är alltså inte heller nu fråga om någon heltäckande reglering. I andra frågeställningar som inte regleras i direktivet finns det således alltjämt utrymme för nationell reglering, dock under förutsättning att denna är

²⁸ Se Lagrådets yttrande med anledning av den lagrådsremiss som låg till grund för prop. 2001/02:121.

förenlig med EG-rätten i övrigt. Detta framgår av skäl 4 i ingressen.

10.3 En ny lag

Förslag: Direktivet om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter ska genomföras i svensk rätt genom en ny lag som ersätter den nuvarande lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. Den nya lagen benämns lag om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter.

Vid genomförandet av 1994 års direktiv gjordes bedömningen att direktivet borde genomföras i svensk rätt genom en särskild lag och inte genom ändringar och tillägg i annan konsumenträttslig lagstiftning (prop. 1996/97:127 s. 13 f.). Det saknas anledning att nu göra någon annan bedömning i den frågan.

Som redovisats i avsnitt 9.2 innehåller det nya direktivet inte bara regler om avtal om tidsdelat boende utan även bestämmelser om avtal om långfristiga semesterprodukter. Det finns grundläggande skillnader mellan dessa två avtalstyper. En sådan skillnad är att ett avtal om tidsdelat boende tar sikte på ett i avtalet specificerat boende medan ett avtal om långfristiga semesterprodukter utgör ett tjänsteavtal som innebär att näringsidkaren tillhandahåller en bokningstjänst jämte rabatter. Detta för med sig att det inte är givet att avtalstyperna bör regleras i samma lag. Ett tänkbart alternativ vore att reglerna om avtal om tidsdelat boende samlas i en lag medan direktivets bestämmelser om avtal om långfristiga semesterprodukter tas in i antingen en ny separat lag eller i annan befintlig lagstiftning, exempelvis paketreselagen. Regelverket är dock i stora drag detsamma för båda avtalstyperna och det föreligger även likheter mellan produkterna vad gäller marknadsföring och ekonomisk betydelse för konsumenterna.

Skäl kan anföras till stöd för båda alternativen. Vid en samlad bedömning talar dock övervägande skäl för att det nya direktivet i dess helhet genomförs i en och samma lag.

Det nya direktivet har samma grundläggande struktur och innehåll som 1994 års direktiv. Tillämpningsområdet är dock vidare och det nya direktivet innehåller fler och mer detaljerade bestämmelser än det tidigare direktivet. Ett fullständigt genomförande av det nya direktivet kräver därför åtskilliga tillägg och ändringar i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. Dessa är så pass omfattande att den nuvarande lagen lämpligen bör ersättas med en helt ny lag. Som Allmänna reklamationsnämnden påpekat bör det utvidgade tillämpningsområdet komma till uttryck i den nya lagens namn.

När det gäller lagens struktur vore ett alternativ att dela in lagen i flera kapitel där respektive avtalstyp regleras fullständigt i var sitt kapitel. Med undantag för bestämmelserna om vilket slags information som ska lämnas innan ett avtal ingås är dock regelverket i huvudsak detsamma oavsett avtalstyp. Ett sådant upplägg skulle därmed föra med sig en mängd upprepningar som inte skulle göra lagen mer lättöverskådlig. Den nuvarande lagens struktur, där olika sakfrågor behandlas samlat för sig, bör därför behållas även i den nya lagen.

Holiday Club Sweden AB har förordat att det införs en ny associationsform i svensk rätt som är anpassad för avtal om tidsdelat boende. Som redovisats tidigare innebär dock varken 1994 års direktiv eller den nuvarande lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende att det har införts någon särskild slags överlåtelse – eller upplåtelseform för tidsdelat boende i svensk rätt. I stället är det fråga om konsumentskyddslagstiftning som i vissa specifika frågor ställer upp krav på näringsidkarna och som är tillämplig på redan befintliga överlåtelse- och upplåtelseformer (prop. 1996/97:127 s. 17). Genomförandet av det nya direktivet föranleder inget annat ställningstagande i denna fråga. Därmed är det dock inte uteslutet att frågeställningen som Holiday Club Sweden AB aktualiserat kan komma att övervägas i något annat mer övergripande sammanhang.

10.4 Lagens tillämpningsområde

Förslag: Den nya lagen ska vara tillämplig på konsumentavtal om upplåtelse och överlåtelse av tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, byte av tidsdelat boende samt avtal om förmedling av tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter. Begreppen konsument och näringsidkare definieras i den nya lagen i huvudsak i överensstämmelse med definitionerna i befintlig lagstiftning. Det nuvarande undantaget för distansavtal och hemförsäljningsavtal behålls och tas in i den nya lagen.

10.4.1 Konsumentavtal

Det nya direktivet är, enligt artikel 1.2, tillämpligt på avtal som ingås mellan konsumenter och näringsidkare, s.k. konsumentavtal. I 1994 års direktiv talas visserligen inte om konsumenter och näringsidkare utan om köpare och säljare. Dessa begrepp definieras dock i direktivet på i huvudsak samma sätt som konsument- och näringsidkarbegreppen definierats i andra EG-rättsakter på området. I lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende används också begreppen konsument och näringsidkare i stället för köpare och säljare utan att det ansetts föreligga någon saklig skillnad i förhållande till direktivet (prop. 1996/97:127 s. 19 f.).

I det nya direktivet har begreppet köpare ersatts med begreppet konsument. Därmed avses enligt artikel 2 f) en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke. Begreppet säljare har på samma sätt ersatts av begreppet näringsidkare. I artikel 2 e) definieras detta begrepp som en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke samt den som handlar i näringsidkarens namn eller för dennes räkning. Defini-

tionerna av konsument- och näringsidkarbegreppen i det nya direktivet är utformade på nästan ordagrant samma sätt som motsvarande definitioner i direktivet om otillbörliga affärsmetoder, det nya direktivet om konsumentkrediter och det förslag till direktiv om konsumenträttigheter som lagts fram av kommissionen under hösten 2008.

Den nya lagen ska alltså vara tillämplig på avtal mellan konsumenter och näringsidkare. Frågan är hur konsument- och näringsidkarbegreppen bör komma till uttryck i den nya lagstiftningen.

Flertalet svenska lagar på det konsumenträttsliga området har ursprungligen begränsats till att gälla konsumentavtal utan att begreppet konsument uttryckligen har definierats i lagtexten. I stället har det i lagtexten gjorts ett tillägg om att den aktuella lagen är tillämplig bara om konsumenten handlar huvudsakligen för enskilt ändamål eller huvudsakligen för enskilt bruk. Det samma gäller näringsidkarbegreppet. Sålunda har det i lagtexten på motsvarande sätt angetts att lagen är tillämplig bara om näringsidkaren handlar i sin yrkesmässiga verksamhet. I takt med att nya EG-rättsakter genomförts i svensk rätt har emellertid såväl konsument- som näringsidkarbegreppet kommit att definieras i respektive genomförandelagstiftning.

I lagen (1994:1572) om oskäligen avtalsvillkor, som genomför EG-direktivet om oskäligen avtalsvillkor i konsumentavtal i svensk rätt, har begreppet konsument definierats som en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Direktivets definition saknar rekvisitet "huvudsakligen" och i stället för näringsverksamhet talas om att den fysiska personen ska handla för ändamål som faller utanför hans näring eller yrke. I sak har definitionen i lagen dock ansetts motsvara direktivets definition och de uttryck som använts i övriga lagar på konsumentområdet (prop. 1994/95:17 s. 30 f.). På motsvarande rätt definieras i avtalsvillkorlagen begreppet näringsidkare som en fysisk person som handlar för ändamål som har samband med hans näringsverksamhet (prop. 1994/95:17 s. 33).

Avtalsvillkorlagens definitioner av konsument- och näringsidkarbegreppen förekommer i bl.a. konsumenttjänstlagen (1985:617), konsumentköplagen (1990:932), distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) och marknadsföringslagen (2008:486). De har även legat till grund för motsvarande definitioner i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende (prop. 1996/97:127 s. 19 f.).

En gemensam nämnare i definitionen av begreppet konsument enligt svensk rätt är att det ska vara fråga om en fysisk person som handlar *huvudsakligen* för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Detta innebär att lagstiftningen är tillämplig även om varan eller tjänsten till viss mindre del är avsedd att användas också till annat än enskilt ändamål. Flera andra medlemsstater har ett motsvarande huvudsaklighetsrekvisit i sin nationella genomförandelagstiftning. Ett sådant huvudsaklighetsrekvisit saknas däremot i definitionerna av konsumentbegreppet i EG-rättsakterna på det konsumenträttsliga området. Det förekommer inte heller i Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, i Bryssel I-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet på privaträttens område eller i CISG. Såväl EG-kommissionen som rådet har dock i protokollsanteckningar i samband med antagandet av direktiven om oskäligen avtalsvillkor och hemförsäljningsdirektivet uttalat att dessa direktiv är tillämpliga också om det föreligger blandade syften med ett avtal, så länge det huvudsakliga syftet ligger utanför näringsverksamhet eller yrke. I doktrinen synes detta också vara den förhärskande uppfattningen rent allmänt sett.²⁹ Frågan huruvida konsumentbegreppet i EG-direktiv på det konsumenträttsliga området innefattar ett huvudsaklighetsrekvisit har ännu inte prövats av EG-domstolen och får mot den bakgrunden alltså anses öppen.³⁰

²⁹ Herre m.fl. The notions of consumer and professional and some related questions. Taskforce on Consumers and professionals, avsnitt B 1.2.3.

Herre, Konsumentköplagen En kommentar, 3. uppl. 2009, s. 62 f.

³⁰ Consumer Law Compendium, Schulte-Nölke, s. 713 f.

Definitionen av konsumentbegreppet i det nya direktivet motsvarar i det närmaste ordagrant definitionen av begreppet konsument i direktivet om otillbörliga affärsmetoder, det nyligen antagna konsumentkreditdirektivet och förslaget till direktiv om konsumenträttigheter. Som framhållits av Svenska Resebyråföreningen talar detta förhållande för att begreppet konsument i den nya lagen definieras i enlighet med direktivets ordalydelse och att huvudsaklighetsrekvisitet tas bort samtidigt som ordet "yrke" läggs till. Som nämnts tidigare är det dock alltjämt en öppen fråga om innebörden av konsumentbegreppet på EG-nivå innefattar ett huvudsaklighetsrekvisitet. Man kan på goda grunder utgå från att utformningen av konsumentbegreppet och dess innebörd kommer att bli föremål för överväganden inom ramen för det fortsatta förhandlingsarbetet med anledning av kommissionens förslag till direktiv om konsumenträttigheter. I avvaktan på att direktivet antagits och den allmänna översyn av lagstiftningen som då kommer att bli nödvändig talar övervägande skäl för att huvudsaklighetsrekvisitet behålls.³¹ Däremot bör ordet "yrke" tas in i definitionen. Uttrycken hantverk och affärsverksamhet omfattas av uttrycket näringsverksamhet och behöver därför inte tas in i lagtexten. Begreppet konsument bör således definieras som en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför hans näringsverksamhet och yrke.

Frågan om det föreligger ett krav på att konsumentens huvudsakliga syfte med avtalet måste vara synbart för näringsidkaren, det s.k. synbarhetskravet, har diskuterats i olika sammanhang. I tidigare lagstiftningsärenden har man gjort den bedömningen att så inte är fallet. Det saknas skäl att i detta sammanhang göra någon annan bedömning. Också detta är dock ett spørsmål som det kan finnas anledning att återkomma till vid genomförandet av det kommande direktivet om konsumenträttigheter eller i något annat sammanhang.³²

³¹ Se kommissionens promemoria den 9 oktober 2009 med anledning av förslaget till direktiv om konsumenträttigheter.

³² Herre, Konsumentköplagen En kommentar, 2009, 3. uppl. s. 64 f.

Den nya lagen bör även innehålla en definition av begreppet näringsidkare. Denna bör utformas på samma sätt som tidigare definitioner i svensk lagstiftning, dock också här med ett tillägg av ordet yrke. Med näringsidkare avses alltså en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som handlar för ändamål som har samband med dennes näringsverksamhet eller yrke. Det ligger i sakens natur att begreppet även omfattar anställda, agenter och liknande som handlar för näringsidkarens räkning. Något särskilt tillägg om det behövs därför inte i lagtexten.

10.4.2 Avtal som ska omfattas av den nya lagen

Den nuvarande lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende är tillämplig när en näringsidkare till en konsument upplåter eller överlåter en rätt att periodvis nyttja en bostadslägenhet. För att lagen ska vara tillämplig krävs att avtalet ingås för en tid av minst tre år eller att avtalet är obegränsat i tid. Därutöver krävs att bostadslägenheten får nyttjas under en eller flera regelbundet återkommande perioder som är bestämda i avtalet eller som kan bestämmas med ledning av detta.

Lagens tillämpningsområde motsvarar i allt väsentligt tillämpningsområdet för 1994 års direktiv. Den ger dock konsumenten ett något längre gående skydd än vad som följer av direktivet i och med att det inte krävs någon minsta brukstid för att lagen ska vara tillämplig. Lagen är även, till skillnad från direktivet, tillämplig på avtal som innehåller villkor om att betalningen ska erläggas i delposter.

En av nyheterna i det nya direktivet är att dess tillämpningsområde är betydligt vidare än vad som är fallet enligt 1994 års direktiv, dels genom att det innehåller regler om timeshare-liknande produkter, dels genom att även andra avtalstyper, dvs. avtal om långfristiga semesterprodukter, omfattas av direktivet. Till detta kommer att det i det nya direktivet har tagits in bestämmelser om såväl förmedlings- som bytesavtal. Ett full-

ständigt genomförande av direktivet kräver att den nya lagen ges ett motsvarande tillämpningsområde.

Av ingressen framgår att det nya direktivet i likhet med 1994 års direktiv inte utgör hinder mot att genomförandelagstiftningen görs tillämplig även på avtalstyper som faller utanför direktivets tillämpningsområde (skäl 4). Så är inte fallet i dag enligt svensk rätt. Det har inte framkommit skäl att nu föreslå ett på så sätt utvidgat tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde bör således utformas så att det precis motsvarar vad som följer av direktivet.

Avtal om tidsdelat boende

Det nya direktivet är enligt artikel 1 tillämpligt på bl.a. avtal om tidsdelat boende. Begreppet avtal om tidsdelat boende definieras i artikel 2 a) som ett avtal som löper på mer än ett år och som mot ersättning ger konsumenten nyttjanderätt till ett eller flera övernattningsboenden under mer än en tidsperiod. Begreppet avtal om tidsdelat boende förekommer inte i 1994 års direktiv. I stället talas det om avtal som direkt eller indirekt gäller köp av nyttjanderätt till fast egendom på tidsdelningsbasis. Därmed avses enligt artikel 2 varje avtal som innebär att säljaren direkt eller indirekt upplåter, överlåter eller åtar sig att överlåta äganderätt eller annan rätt som gäller nyttjandet av fast egendom under en bestämd eller bestämbar tid av året, som inte får vara kortare än en vecka. 1994 års direktiv gäller således upplåtelse och överlåtelse av en nyttjanderätt. Varje avtal som ger konsumenten rätt att nyttja viss egendom omfattas därigenom, även avtal om äganderätt (se prop. 1996/97:127 s. 47). Det nya direktivet gäller i stället avtal som ger nyttjanderätt. Det har dock inte framkommit något som ger vid handen att det skulle föreligga någon saklig skillnad mellan de olika uttryckssätten. Också det nya direktivet omfattar alltså avtal om såväl upplåtelse- som överlåtelse.

1994 års direktiv är tillämpligt på avtal om nyttjanderätt till fast egendom. Begreppet fast egendom definieras i direktivet

som hus, byggnad eller del av byggnad som kan användas som bostad. Normalt handlar det om olika former av fritidsboende. Begreppet fast egendom har alltså inte samma innebörd som det har enligt svensk rätt (se 1 kap. 1 § jordabalken).

Kravet att avtalet ska gälla fast egendom eller med andra ord ett hus, en byggnad eller en del av en byggnad, har tagits bort i det nya direktivet. Detta har fört med sig direktivet även omfattar avtal om nyttjanderätt till andra slags boendeformer. Som exempel kan nämnas boende på kryssningsfartyg, på tåg, i kanalbåt och i husvagn. Av direktivets ordalydelse framgår dock att man måste kunna övernatta för att direktivet ska vara tillämpligt.

Mot bakgrund av att tillämpningsområdet för 1994 års direktiv är begränsat till boende i hus och byggnader har man i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende valt att använda uttrycket bostadslägenhet som beteckning för objektet för den upplåtna eller överlåtna nyttjanderätten. Detta begrepp förekommer i ett flertal svenska författningar och avser normalt en rätt att helt eller delvis nyttja ett hus som bostad (se exempelvis 12 kap. 1 § jordabalken). Eftersom den nya lagstiftningen är tillämplig även på andra boendeformer än i hus eller byggnad bör uttrycket bostadslägenhet bytas ut mot något annat begrepp, förslagsvis boende.

Enligt det nuvarande direktivet krävs att avtalet ska gälla under minst tre år. Treårskravet har i det nya direktivet ändrats till att avtalet ska gälla under minst ett år. Den svenska genomförandelagstiftningen måste anpassas också i denna fråga.

I såväl 1994 års direktiv som det nya direktivet anges att upplåtelsen eller överlåtelsen ska ske mot ersättning. Vid genomförandet av 1994 års direktiv gjordes den bedömningen att det rekvisitet inte behövde komma till uttryck i lagtexten, eftersom man kan förutsätta att de aktuella nyttjanderätterna alltid upplåts eller överlåts mot ersättning (prop. 1996/97:127 s. 47). Så är säkert också normalt fallet. Med tanke på direktivets karaktär av fullharmoniseringsdirektiv och för tydlighets skull bör det dock i den nya lagstiftningen uttryckligen anges att konsumenten ska utge ersättning för nyttjanderätten till boendet.

För att det ska föreligga ett avtal om tidsdelat boende i det nya direktivets mening krävs alltså att avtalet innefattar upplåtelse eller överlåtelse av nyttjanderätt till någon form av boende som är ägnad för övernattnings, att avtalet löper på minst ett år, att konsumenten betalar för nyttjanderätten och att boendet nyttjas med viss regelbundenhet under mer än en tidsperiod. Begreppet avtal om tidsdelat boende är av central betydelse för lagstiftningens tillämpningsområde. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet bör det därför i den nya i lagstiftningen tas in en definition vars ordalydelse är utformad på så sätt att begreppet i allt väsentligt överensstämmer med direktivets motsvarande definition och som innefattar ovan angivna rekvisit.

Avtal om långfristiga semesterprodukter

Som redovisats i avsnitt 3.2 har det under senare år utvecklats olika avtalskonstruktioner som innebär att en konsument mot en medlemsavgift som betalas i förskott får tillgång till en bokningstjänst jämte rabatter och specialerbjudanden på tjänster såsom resor, hyra av bil och reseförsäkringar. Avtalen förekommer under ett flertal benämningar, bl.a. rabatt-, semester- och reseklubbar. De kan vara konstruerade på en mängd olika sätt och bestå av ett komplicerat nätverk av aktörer såsom flygbolag, hotellkedjor, semesteranläggningar, biluthyrningsföretag, försäkringsbolag och resebyråer. Medlemskapet innebär att konsumenten har rätt att boka boende, dock inte något visst specifikt boende. Avtalet kan i stället gälla semesteranläggningar i en viss kedja eller avse boende på hotell med viss standard någonstans i världen. Tidpunkten för utnyttjandet av boendet kan också vara flytande.

Den grundläggande skillnaden mellan å ena sidan rese-, semester- och rabattklubbar och å andra sidan avtal om tidsdelat boende är att konsumenten i fråga om förstnämnda avtalstyper inte betalar för rätten att nyttja ett visst närmare specificerat

boende. Betalningen avser i stället en bokningstjänst och ger normalt även tillgång till rabatter och förmåner vid utnyttjande av vissa andra tjänster, företrädesvis inom resesektorn. I grund och botten är det alltså fråga om ett tjänsteavtal. Detta innebär att sådana avtal inte omfattas av 1994 års direktiv om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.

Som framgår av avsnitt 7 har det förekommit en hel del klagomål från konsumenter i fråga om rese- och rabattklubbar och liknande avtal. Mot denna bakgrund, och då avtalskonstruktionen ansetts uppvisa likheter med ett avtal om tidsdelat boende i traditionell mening, har det nya direktivet utformats på så sätt att det omfattar en del av dessa avtal som särskilt tar sikte på boenderabatter. I direktivet benämns de avtal om långfristiga semesterprodukter.

Begreppet långfristig semesterprodukt definieras i artikel 2 b) som ett avtal som löper under mer än ett år och mot ersättning ger konsumenten rätt till boenderabatter eller liknande boendeförmåner, antingen fristående eller i samband med resor eller andra tjänster. Direktivet innehåller i fråga om sådana avtal bestämmelser om information, formkrav och avtalsinnehåll, ångerrätt och betalning som i allt väsentligt motsvarar vad som gäller för avtal om tidsdelat boende. För att direktivet ska genomföras i svensk rätt på ett korrekt sätt krävs att den nya lagen är tillämplig också på avtal om långfristiga semesterprodukter och att direktivets bestämmelser om sådana produkter tas in i lagen.

Begreppet långfristig semesterprodukt förekommer inte i svensk lagstiftning eller i någon EG-rättsakt sedan tidigare. Begreppets sakliga innebörd är inte helt klar och det kan komma att uppstå gränsdragningsproblem. Det kan diskuteras om begreppet lämpar sig för författningstext. Begreppet är dock av grundläggande betydelse för den nya lagens tillämpningsområde och synes också redan ha kommit till användning i betydande utsträckning i skilda sammanhang. Övervägande skäl talar mot den bakgrunden för att begreppet långfristig semesterprodukt tas in i lagtexten och att det definieras i nära anslutning till direktivets ordalydelse.

Avtal om förmedling av tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter

En konsument kan överlåta sin nyttjanderätt till ett tidsdelat boende till någon annan konsument. Han eller hon kan givetvis göra det på egen hand, men också med hjälp av en näringsidkare som mellanman. I en sådan situation ingås överlåtelsesavtalet mellan två konsumenter medan näringsidkaren, dvs. mellanmannen, inte är part i avtalet. Detta för med sig att 1994 års direktiv inte är tillämpligt på avtalet, eftersom direktivet bara gäller avtal mellan en näringsidkare och en konsument. Det finns inte heller någon annan särskild konsumentskyddslagstiftning som tar sikte på avtalet mellan säljaren och näringsidkaren eller relationen mellan näringsidkaren och köparen. Framhållas bör dock att lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende kan vara tillämplig på förhållandet mellan köparen och säljaren. Sålunda föreskrivs i 1 § andra stycket att lagen gäller också när en näringsidkare har åtagit sig att som ombud upplåta eller överlåta nyttjanderätten till en konsument.

Avsaknaden av särskild konsumentskyddslagstiftning i dessa situationer har fört med sig konsumentproblem också på det här området. Det nya direktivet och har därför gjorts tillämpligt på avtal som innebär att en näringsidkare mot ersättning åtar sig att hjälpa en konsument att sälja eller köpa ett tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt. Avtalstypen benämns i direktivet återförsäljningsavtal (artikel 2 c). Ett korrekt genomförande av direktivet kräver att även dessa regler tas in i den nya lagen. Frågan är då hur den här avtalstypen ska benämnas.

Begreppet återförsäljare avser enligt svensk rätt normalt en näringsidkare som i eget namn säljer andra näringsidkares produkter. Näringsidkaren agerar alltså inte som ombud eller mellanman utan agerar självständigt och blir i egenskap av säljare part i avtalet med den slutlige köparen. Som framgår av definitionen av begreppet återförsäljningsavtal i direktivet tar ett sådant avtal sikte på ett avtal där en näringsidkare agerar som mellanman mellan två konsumenter som ingår ett avtal. Om

uttrycket återförsäljningsavtal används i den nya lagen skulle detta kunna leda till missförstånd. I stället bör det i lagtexten användas något annat uttryck vars sakliga innebörd enligt svensk rätt ligger närmare begreppets reella innebörd enligt direktivet, förslagsvis avtal om förmedling och förmedlingsavtal. Begreppets innebörd är så pass vedertaget att det inte är nödvändigt att definiera det i lagtexten.

I sammanhanget bör framhållas att om näringsidkaren förvärvar produkten av konsumenten och sedan säljer den vidare till en annan konsument är det fråga om ett sedvanligt avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt som omfattas av lagen och inte en förmedlingssituation.

Bytesavtal

Som redovisats i avsnitt 3.1 kan en timeshare-anläggning vara knuten till ett bytessystem som gör att konsumenten sedan denne anslutit sig till systemet genom byten kan utnyttja boenden som tillhör andra konsumenter i andra anläggningar runt om i världen. Ett sådant system kan också vara utformat som ett poängsystem där konsumenten förvärvar ett antal poäng i stället för nyttjanderätten till ett visst boende. De förvärvade poängen kan sedan användas vid utnyttjande av ett boende. För att få delta i den här typen av bytes- och poängssystem krävs som regel att konsumenten betalar en medlemsavgift i förskott och en administrativ avgift vid varje enskilt bytestillfälle. Möjligheten att delta i den här typen av system framhålls ofta som ett argument vid marknadsföring av avtal om tidsdelat boende.

Det har även i fråga om bytessystem förekommit problem, bl.a. genom att den information som lämnats vid marknadsföring av bytes- och poängssystem ibland varit ofullständig och att konsumenter ingått avtal med överdrivna förväntningar på vad de kan byta till sig. Det nya direktivet har därför gjorts tillämpligt på vad som i direktivet kallas bytesavtal. Därmed avses enligt artikel 2 d) ett avtal enligt vilket en konsument mot ersättning

ansluter sig till ett bytessystem som ger konsumenten tillgång till övernattningsboende eller andra tjänster i utbyte mot att andra personer tillfälligt tillåts dra nytta av rättigheterna i samband med dennes avtal om tidsdelat boende. Avtalet ger alltså inte någon nyttjanderätt, utan är också detta att betrakta som ett tjänsteavtal. Direktivet innehåller också i fråga om bytesavtal i allt väsentligt samma krav som på övriga avtal som omfattas av direktivet, bl.a. när det gäller information, formkrav och ångerrätt. Ett korrekt genomförande av direktivet kräver att dessa bestämmelser tas in i den nya lagen. För att i möjligaste mån uppnå den eftersträvade rättslikheten bör begreppet bytesavtal definieras i lagtexten i nära anslutning till direktivets ordalydelse.

Undantaget i distans- och hemförsäljningslagen

Enligt 2 kap. 2 § distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) gäller inte bestämmelserna om informationsskyldighet, lagval och risken för vissa meddelanden i den lagen i fråga om distansavtal som upplåtelse och överlåtelse som omfattas av lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. Motsvarande gäller enligt 4 kap. 2 § andra stycket hemförsäljningsavtal om sådana upplåtelse och överlåtelse. Ett motsvarande undantag fanns i 5 § lagen (2000:274) om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal och, vad gäller hemförsäljningsavtal, dessförinnan även enligt 1 § hemförsäljningslagen (1981:1361). Undantaget har motiverats av att det finns motsvarande regler om ångerrätt, informationsskyldighet, lagval och risken för vissa meddelanden i annan EG-lagstiftning och att det inte ansetts lämpligt att avtal om tidsdelat boende skulle vara underkastade två regelverk (prop. 1996/97:127 s. 18).

Det har i olika sammanhang diskuterats om detta undantag till fullo är förenligt med EG-domstolens dom den 22 april 1999 i mål C 423/97 Intervac Vac, S.L. mot Manuel José Antelm Sanchis.³³ I tidigare lagstiftningsärenden har avgörandet dock

³³ Larsson, Konsumentskyddet över gränserna, 2002, s. 285 f.

inte ansetts utgöra något hinder mot att behålla undantaget (prop. 1999/2000:89 s. 36). Det saknas anledning att nu göra någon annan bedömning i den frågan. De skäl som tidigare anförts till stöd för undantaget, dvs. det olämpliga med flera överlappande regelverk, gör sig gällande även när det gäller de övriga avtalstyper som nu kommit att omfattas av 2008 års direktiv. Tills vidare bör undantaget behållas och även utvidgas till att omfatta samtliga avtalstyper som omfattas av det nya direktivet.

Det kommer dock att finnas anledning att återkomma till frågan vid genomförandet av det kommande direktivet om konsumenträttigheter.

10.5 Paketresor

Förslag: Den nya lagen ska inte tillämpas på avtal som omfattas av paketreselagen. En särskild bestämmelse om det tas in i den nya lagen.

Paketresedirektivet

Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och paketarrangemang (paketresedirektivet) syftar till en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om resepaket som säljs eller bjuds ut till försäljning inom EES-området. Med resepaket avses en i förväg ordnad kombination av minst två av följande komponenter som säljs eller bjuds ut till försäljning till ett totalpris, om tjänsten varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattning, nämligen a) transport, b) inkvartering eller c) andra turisttjänster som inte är direkt knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig andel av resepaketet. Direktivet är utformat som ett minimiharmoniseringsdirektiv och innehåller bestämmelser om

bl.a. reseavtalets innehåll, resenärens rätt att överlåta resan samt resenärens rättigheter vid ändringar eller fel i resan. Det finns vidare närmare föreskrifter i fråga om vilken information som ska lämnas till resenären innan ett avtal ingås.

Paketreselagen

Paketresedirektivet är genomfört i svensk rätt genom lagen (1992:1672) om paketresor (paketreselagen). Konsumentverket har vidare utfärdat föreskrifter och allmänna råd om paketresor (KOVFS 1993:3). Verket har också träffat överenskommelser om allmänna avtalsvillkor för paketresor med en rad förbund inom resebranschen.

Med paketresa avses enligt 2 § paketreselagen ett arrangemang som har utformats innan avtal träffas och som 1. består av transport och inkvartering eller någon av dessa tjänster i kombination med någon turisttjänst som utgör en inte oväsentlig andel av arrangemanget och som inte är direkt knuten till transport eller inkvartering, 2. varar mer än 24 timmar eller inbegriper övernattnig, samt 3. säljs eller marknadsförs för ett gemensamt pris eller för skilda priser som är knutna till varandra.

Lagen gäller även om olika tjänster som ingår i arrangemanget ska betalas var för sig. I lagen finns närmare bestämmelser om den information arrangören ska lämna i olika avseenden och regler som också i övrigt överensstämmer med vad som följer av direktivet.

Överväganden

Som framhållits av Svenska Resebyråföreningen finns det grundläggande skillnader mellan ett avtal om en långfristig semesterprodukt och ett avtal om en paketresa. Sålunda gäller ett sådant avtal en enstaka resa, medan ett avtal om en långfristig semesterprodukt gäller under lång tid. Trots det är det inte uteslutet att

ett avtal som är att betrakta som en paketresa även kan omfattas av rekvisiten för ett avtal om långfristig semesterprodukt. Det framstår inte som en rimlig ordning att båda regelverken ska vara tillämpliga på samma slags avtal. I ingressen till det nya direktivet anges också att det inte bör påverka tillämpningen av bestämmelserna i paketresedirektivet (skäl 8). Problemet kan lämpligen lösas på så sätt att om ett avtal omfattas av paketreselagens tillämpningsområde ska den nya lagen inte tillämpas. Detta bör komma till uttryck i en särskild lagbestämmelse. I sammanhanget bör dock understrykas att om en konsument köper ett resepaket som är att betrakta som en paketresa inom ramen för ett avtal om en långfristig semesterprodukt, ska paketreselagen tillämpas på den specifika paketresan.

10.6 Lagstiftningens tvingande karaktär

Förslag: Den nya lagen ska vara tvingande till konsumentens förmån.
--

Direktiven

Enligt artikel 8 i 1994 års direktiv ankommer det på medlemsstaterna att i sin lagstiftning säkerställa att villkor genom vilka konsumenten avstår från sina rättigheter eller näringsidkaren fritas från sitt ansvar inte ska vara bindande för konsumenten. Direktivets bestämmelser är således tvingande till konsumentens förmån. I lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende har detta kommit till uttryck i 4 § där det, efter förebild i flera andra lagar på det konsumenträttsliga området, föreskrivs att avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

I det nya direktivet finns i huvudsak motsvarande bestämmelser i artikel 12.1. Där anges det att om en medlemsstats lagstift-

ning är tillämplig på avtalet ska denna se till att konsumenten inte får avstå från de rättigheter han har enligt direktivet. Ordalydelsen avviker visserligen något från 1994 års direktiv. Inget talar dock för att någon saklig skillnad är avsedd.

Överväganden

Även det nya direktivet är tvingande till konsumentens förmån på så sätt att konsumenten i förväg inte med bindande verkan kan avstå från rättigheter som följer av direktivet. Ett korrekt genomförande av direktivet kräver att bestämmelser motsvarande de som nu finns i 3 § tas in också i den nya lagstiftningen. Detta hindrar inte att en konsument i en enskild tvist genom en förlikning eller ett medgivande avstår från en rättighet.

10.7 Information innan ett avtal ingås

Förslag: I rimlig tid innan ett avtal som omfattas av den föreslagna lagen ingås ska näringsidkaren ge konsumenten information om bl.a. produkten och dess egenskaper, pris och avgifter, ångerrätten samt förbudet mot tagande av betalning under ångerfristen. Näringsidkaren ska i fråga om viss grundläggande information lämna informationen genom att använda ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Informationen ska ges på ett klart och begripligt sätt, antingen skriftligen eller i någon annan läsbar och varaktig form. Informationen ska ges på språket i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare. Näringsidkaren behöver dock inte ge informationen på något annat språk än ett språk som tillhör de officiella språken inom Europeiska gemenskapen.

1994 års direktiv

Konsumentskyddet enligt 1994 års direktiv vilar bl.a. på att konsumenten får tillgång till korrekt information om produkten innan avtalet ingås. I artikel 3.1 finns således bestämmelser som ålägger näringsidkaren en skyldighet att lämna viss skriftlig information till varje person som begär upplysningar om den marknadsförda egendomen. Informationen ska, förutom en allmän beskrivning av egendomen, innehålla kortfattade och relevanta uppgifter som är närmare preciserade i en särskild bilaga till direktivet. Näringsidkaren ska också lämna uppgift om hur konsumenten kan få del av ytterligare information.

Lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

1994 års direktiv är i denna del genomfört genom bestämmelserna i 4 och 5 §§ lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende. I 4 § föreskrivs att näringsidkaren ska lämna skriftlig information till den som begär upplysningar om en bostadsandel. I paragrafen finns en uppräknning av vad denna information ska innehålla. I stora drag handlar det om att näringsidkaren ska lämna information om sig själv, bostadslägenhetens ägare om denne är någon annan än näringsidkaren, den rättighet som avtalet avser, bostadslägenheten samt de tjänster och gemensamma anläggningar som konsumenten har tillgång till, principerna för underhåll, reparation och liknande, pris och andra avgifter, konsumentens möjligheter att delta i utbytesprogram samt konsumentens ångerrätt och möjligheter att frånträda ett ofullständigt avtal.

Om bostadslägenheten inte är färdigställd ska informationen, enligt 5 §, även innehålla uppgifter om hur långt bygget kommit, när bostadslägenheten och gemensamma anläggningar kommer att vara färdigställda, hur långt arbete med gas, elektricitet och liknande har kommit, uppgifter om bygglov och liknande tillstånd och om den säkerhet som näringsidkaren ska ställa. Upp-

räkningarna i 4 och 5 §§ lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende motsvarar i det närmaste ordagrant uppräkningsen i bilagan till direktivet.

Det nya direktivet

Även det nya direktivet innehåller krav på att näringsidkaren ska lämna information till konsumenten innan avtalet ingås. Kravet gäller alla avtalstyper som omfattas av direktivet. Informationskraven avser i huvudsak samma uppgifter och beskrivningar som enligt 1994 års direktiv, dock med en del tillägg och anpassningar med anledning av det utvidgade tillämpningsområdet. Enligt ingressen är informationskraven att betrakta som en precisering av de allmänna krav på marknadsföring som redan följer av den marknadsrättsliga lagstiftningen, i första hand den nationella lagstiftning som genomför direktivet om otillbörliga affärsmetoder (skäl 9). Informationskraven har, i likhet med vad som är fallet enligt 1994 års direktiv, också civilrättslig betydelse i och med att brister i informationslämnandet kan påverka parternas avtalsförhållande, bl.a. vad gäller ångerfristens beräkning.

I artikel 4.1 föreskrivs att näringsidkaren i god tid innan konsumenten blir bunden av ett avtal ska ge denne korrekt och tillräcklig information i enlighet med vad som anges i fyra bilagor till direktivet, bilaga I-IV. Varje enskild bilaga avser en specifik avtalstyp. Bilaga I gäller avtal om tidsdelat boende, bilaga II avtal om långfristiga semesterprodukter, bilaga III avtal om förmedling av tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter och bilaga IV avtal om byte av tidsdelat boende. Varje bilaga är i sin tur uppdelad i tre delar. De två första delarna utgörs av ett standardformulär som näringsidkaren är skyldig att använda för att lämna viss grundläggande information. Den tredje delen innehåller mer detaljerade krav på information som näringsidkaren får lämna även på annat sätt än genom användande av standardformuläret, exempelvis i en katalog eller liknande. Informationskraven skiljer sig åt något i de olika bilagorna beroende på vilket

slags avtal det är fråga om. I grund och botten handlar det dock till stora delar om samma slags information som ska lämnas enligt artikel 3.1 och bilagan till 1994 års direktiv.

Frågan är då hur dessa krav på förhandsinformation i det nya direktivet bör komma till uttryck författningstekniskt. Vid genomförandet av 1994 års direktiv övervägdes olika alternativ för hur artikel 3.1 skulle genomföras i svensk rätt. Ett alternativ som därvid diskuterades var att informationskraven preciserades genom verkställighetsföreskrifter i en förordning. Till slut valdes dock den modellen att informationskraven angavs närmast ordagrant i lagtexten.

I och med att det nya direktivet ställer upp krav på att näringsidkaren ska lämna en del av informationen med användande av ett visst standardformulär kommer frågan om lämplig genomförandeteknik i ett annat läge än vid genomförandet av 1994 års direktiv. Att återge standardformulären i lagtexten låter sig knappast göras. Det framstår inte heller som lämpligt att ta in dem som en bilaga till lagen. I stället bör den lösningen väljas att det i lagen tas in delegationsbestämmelser varigenom det överlämnas till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att fastställa det formulär som ska användas. Detta förutsätter dock, enligt 8 kap. 13 § regeringsformen, att informationskraven i sina huvuddrag anges i lagtexten så att ramarna för regeringens förordningsmakt läggs fast i lagen.³⁴ Om det bedöms lämpligt kan regeringen i stället uppdra åt en myndighet, lämpligen Konsumentverket, att meddela nödvändiga föreskrifter

När det gäller informationskraven som framgår av del 3 i bilagorna bör samma modell som i den nuvarande lagen användas, dvs. att det i lagtexten föreskrivs att näringsidkaren, utöver formuläret, ska lämna den ytterligare information som räknas upp. Med hänsyn till direktivets karaktär av fullharmoniseringsdirektiv bör denna uppräknings utformas i så nära anslutning till direktivets ordalydelse som möjligt. För att uppnå enhetlighet

³⁴ Holmberg m.fl. Grundlagarna, 2. uppl., 2006, s. 287 f.

bör också samma uttryckssätt i möjligaste mån användas för samma slags informationskrav.

Eftersom informationskraven skiljer sig åt något beroende på vilken avtalstyp det är fråga om är det för överskådlighetens skull nödvändigt att kraven regleras varje avtalstyp för sig. Även om detta ofrånkomligen kommer att leda till en hel del upprepningar och en otymplig lagtext är en sådan metod ändå att föredra framför en ordning med svåröverskådliga hänvisningar mellan olika paragrafer och delar av paragrafer.

När ska informationen lämnas?

I artikel 4.1 föreskrivs att näringsidkaren ska lämna informationen i god tid innan konsumenten blir bunden av ett avtal eller ett anbud. 1994 års direktiv saknar motsvarande bestämmelser. I stället anges i artikel 3 att informationen ska tillhandahållas när en konsument begär information om en bostadsandel.

Bestämmelserna i artikel 4.1 har uppenbarligen utformats med motsvarande föreskrifter i det allmänna distansavtalsdirektivet och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster som förebild. Som framhållits inledningsvis bör i möjligaste mån samma lösningar väljas vid genomförandet av detta direktiv som valts vid genomförandet av tidigare direktiv på det konsumenträttsliga området.

Uttrycket ”innan konsumenten blir bunden av ett avtal eller ett anbud” förekommer i direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster och har i distans- och hemförsäljningslagen kommit till uttryck på så sätt att informationen ska lämnas ”innan konsumenten ingår avtalet”. Samma modell har också använts vid genomförandet av motsvarande bestämmelser i det allmänna distansavtalsdirektivet. Såvitt framkommit har det inte riktats någon kritik mot denna lösning och i sak kan det inte anses föreligga någon skillnad mellan uttryckssätten. Samma lokution bör således kunna användas också vid genomförandet

av detta direktiv. Informationen ska således lämnas innan konsumenten ingår avtalet.

Informationen ska vidare lämnas ”i god tid innan” avtalet ingås. Även uttrycket ”i god tid innan” förekommer i de båda distansavtalsdirektiven och i flera andra EG-rättsakter med krav på tillhandahållande av förhandsinformation. Vid genomförandet av det allmänna distansavtalsdirektivet användes, efter förslag från Lagrådet emellertid uttrycket ”i rimlig tid”, ett uttryck som sedan förts över till den nuvarande distans- och hemförsäljningslagen. Uttryckssätten har dock skiftat i medlemsstaternas genomförandelagstiftning och det synes råda oklarhet om den närmare innebörden av uttrycket ”i god tid” och hur det bör genomföras. Något auktoritativt uttalande i frågan föreligger inte ännu från EG-domstolens sida.

Direktivets karaktär av fullharmoniseringsdirektiv talar för att man uttrycket ”i god tid” används i lagtexten. Som framhölls vid genomförandet av det allmänna distansavtalsdirektivet torde dock uttrycket ”i rimlig tid” rent språkligt sett stämma bättre överens med vad som åsyftas med reglerna om förhandsinformation (prop. 1999/2000:89 s. 38). Användningen av uttrycket ”i rimlig tid” skulle också tydliggöra att man vid bedömningen huruvida informationen lämnats i tid skall pröva om tiden varit tillräcklig för att konsumenten kunnat överväga informationen innan avtalet ingåtts.³⁵ Sammantaget talar övervägande skäl för att detta uttryck används i lagtexten i stället för uttrycket ”i god tid”.

Näringsidkaren ska alltså lämna den föreskrivna informationen i rimlig tid innan avtalet ingås. I det sammanhanget bör framhållas att kravet på förhandsinformation blir aktuellt först sedan näringsidkaren lämnat ett erbjudande till konsumenten som denne kan acceptera och avtal komma till stånd. Det är i den situationen konsumenten ska ha rimlig tid på sig att överväga informationen. Bestämmelserna om förhandsinformation tar däremot inte sikte på näringsidkarens allmänna marknadsföring

³⁵ EC Consumer Law Compendium, Schulte-Nöltke m.fl., s. 529 f.

av sina produkter, dvs. när denne går ut på marknaden och lämnar oförbindande utbud. Då gäller marknadsföringslagens krav.

Allmänna krav på informationen

Artiklarna 4.1 och 4.2 innehåller vissa allmänna krav på hur informationen ska lämnas. Också dessa krav är gemensamma för samtliga avtalstyper som omfattas av direktivet.

Enligt artikel 4.1 ska informationen lämnas klart och tydligt. Detta krav bör komma till uttryck i lagtexten. I den engelska språkversionen av direktivet används dock uttrycket "clear and comprehensible", som i tidigare genomförandelagstiftning översatts med uttrycket "klart och begripligt". För att i möjligaste mån uppnå enhetlighet i terminologin och då det inte kan anses föreligga någon saklig skillnad bör detta uttryck väljas i stället för uttrycket "klart och tydligt". Att informationen ska vara korrekt och tillräcklig är en självklarhet och följer även av marknadsföringslagens allmänna krav på vederhäftighet. Det finns mot den bakgrunden ingen anledning att ta in detta krav i lagtexten.

I artikel 4.2 anges att informationen ska lämnas utan kostnad för konsumenten. Näringsidkaren får således inte ta ut en avgift av konsumenten för att lämna över informationen. Detta bör uttryckligen framgå av lagtexten.

Informationen kan enligt direktivet lämnas i pappersform. För att uppnå enhetlighet med motsvarande bestämmelser i annan lagstiftning på området och då det inte heller här kan anses föreligga någon saklig skillnad i uttryckssätt, bör ordet "skriftlig handling" användas i stället för uttrycket "i pappersform".

Informationen kan även lämnas via något annat varaktigt medium som är lättillgängligt för konsumenten. Begreppet varaktigt medium definieras i artikel 2 h) som varje medel som gör det möjligt för konsumenten eller näringsidkaren att bevara information som riktas till denne personligen på ett sätt som är

tillgängligt för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen. Definitionen motsvarar med några smärre språkliga skillnader de definitioner av begreppet varaktigt medium som förekommer i bl.a. direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster, konsumentköpsdirektivet, det nya konsumentkreditdirektivet och förslaget till direktiv om konsumenträttigheter.

Vid genomförandet av direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster och konsumentköpsdirektivet har man i distans- och hemförsäljningslagen samt marknadsföringslagen använt det uttryck som ursprungligen förekom i lagen om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal, nämligen att informationen skulle lämnas ”i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten”. Någon saklig skillnad har därvid inte ansetts föreligga (prop. 2001/02:134 s. 90 och prop. 2004/05:13 s. 44). Det saknas skäl att nu göra annan bedömning. Mot bakgrund av vikten av en så enhetlig terminologi som möjligt på rättsområdet bör den lokution som redan förekommer användas även i den nya lagen.

Som varaktigt medium räknas bl.a. disketter, CD- och DVD-skivor, USB-minnen och konsumentens egen hårddisk. Det är givet att innebörden av ett sådant begrepp förändras i takt med teknikutvecklingen och förändrade vanor när det gäller teknik-användning. En fråga som har uppmärksamats och varit föremål för diskussion under senare tid är i vilken utsträckning elektronisk post och webbplatser på Internet kan anses utgöra ett varaktigt medium i direktivens mening. Vid genomförandet av direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster gjordes vissa uttalanden i denna fråga och andra spörsmål rörande begreppets närmare innebörd (prop. 2004/05:13 s. 44 och s. 135). Dessa förarbetsuttalanden är alltså aktuella och ger ledning vid tillämpningen också av denna lag. I det sammanhanget kan nämnas att innebörden av begreppet varaktigt medium nyligen varit föremål för Marknadsdomstolens bedömning i en dom den 29 april 2009 (MD 2009:8). Domstolen fann

därvid, med hänvisning till ovan angivna förarbetsuttalanden, att viss information som tillhandahållits av näringsidkaren på en öppen webbplats inte lämnats på ett sådant sätt att kravet på varaktig form enligt distans- och hemförsäljningslagen var uppfyllt.

Att informationen även ska vara lättillgänglig för konsumenten innebär att konsumenten ska ha tillgång till tekniska förutsättningar att tillgodogöra sig informationen (prop. 1999/2000:89 s. 86).

Språkerav

I 4 § tredje stycket lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende föreskrivs att den skriftliga informationen enligt paragrafens första stycke, dvs. förhandsinformationen, ska lämnas på något av de officiella språken i det land där konsumenten är bosatt eller medborgare. Kan flera språk komma ifråga, får konsumenten välja vilket av språken som ska användas. Informationen behöver dock inte lämnas på något annat språk än de officiella språken i Europeiska gemenskapen samt isländska och norska. Bestämmelserna genomför i svensk rätt delvis artikel 4 (prop. 1999/2000:48, bet. LU12).

Enligt artikel 4.3 i det nya direktivet är medlemsstaterna skyldiga att se till att den information som ska tillhandahållas konsumenten enligt artikel 4.1 är avfattad på språket eller ett av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller medborgare, efter konsumentens val, dock endast under förutsättning att språket är ett av gemenskapens officiella språk.

Som framgår motsvarar de nuvarande reglerna vad som krävs enligt artikel 4.3 i det nya direktivet. Mot bakgrund av det nya direktivets karaktär av fullharmoniseringsdirektiv är det dock inte längre möjligt att behålla kravet att konsumenten har rätt att kräva att informationen lämnas på isländska eller norska.

10.8 Marknadsföring av avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter

Förslag: All reklam för avtal som omfattas av lagen ska innehålla upplysningar om möjligheten att få information och var sådan information finns. Vid försäljnings- och marknadsföringsevenemang ska informationen finnas tillgänglig under hela evenemanget.

Marknadsförings- och försäljningsevenemang

Artiklarna 3.2 och 3.3 i det nya direktivet innehåller särskilda bestämmelser om s.k. marknadsförings- och försäljningsevenemang där avtal som omfattas av direktivet marknadsförs och erbjuds konsumenterna personligen. Bestämmelserna togs in i direktivet under behandlingen i Europaparlamentet och bör ses mot bakgrund av de konsumentproblem i form av påträngande och vilseledande marknadsföring som förekommit i en del medlemsländer i samband med sådana evenemang. Sålunda förekommer det att det inte framgår av inbjudan till ett försäljnings- och marknadsföringsevenemang att det är fråga om marknadsföring av tidsdelat boende. I stället förmås konsumenten att bege sig till evenemanget under förevändning av att denne vunnit en lotterivinst, för att delta i en enkätundersökning eller liknande. För att komma till rätta med detta problem föreskrivs i artikel 3.2 att näringsidkaren är skyldig att redan i inbjudan till ett försäljnings- eller marknadsföringsevenemang klart ange dess natur och kommersiella syfte. Konsumenten ska alltså redan från början vara medveten om att syftet med inbjudan är marknadsföring av avtal som omfattas av direktivet.

Av artikel 3.3 följer vidare att näringsidkaren är skyldig att se till att det slags information som omfattas av artikel 4.1 finns tillgänglig för konsumenterna under hela evenemanget. 1994 års direktiv saknar motsvarande regler.

Begreppet marknadsförings- och försäljningsevenemang definieras inte i direktivet. Vad det handlar om framgår dock av själva uttrycket. Det ska alltså vara fråga om någon form av sammankomst som arrangeras av en näringsidkare i syfte att marknadsföra och sälja avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, förmedlingsavtal eller bytesavtal. Konsumenterna ska vidare närvara personligen vid mötet. Normalt torde det vara fråga om sammankomster utanför näringsidkarens fasta försäljningsställe.

Enligt 9 § marknadsföringslagen ska all marknadsföring utformas och presenteras så att det tydligt framgår att det är fråga om marknadsföring. Det ska också tydligt framgå vem som svarar för marknadsföringen. Av punkt 22 i den bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder som, enligt 4 § marknadsföringslagen, gäller som svensk lag framgår vidare att det är förbjudet för en näringsidkare att oriktigt påstå att denne inte agerar i syften som hänför sig till sin näringsverksamhet. Mot den bakgrunden uppfyller svensk rätt redan det krav som ställs på medlemsstaterna i artikel 3.2. Någon lagstiftningsåtgärd är därmed inte påkallad i denna del. Ett fullständigt genomförande av artikel 3.3 kräver däremot att det tas in en särskild bestämmelse om att förhandsinformation enligt artikel 4.1 ska finnas tillgänglig under hela evenemanget.

Information

I artikel 3.1 föreskrivs att medlemsstaterna ska se till att all reklam för avtal som omfattas av direktivet ska innehålla upplysningar om hur man kan få tag på förhandsinformation enligt artikel 4.1. I det närmaste likalydande regler finns i 1994 års direktiv. Dessa har genomförts i svensk rätt genom bestämmelserna i 4 § tredje stycket lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, som med vissa smärre språkliga justeringar bör tas in i den nya lagen.

Investering som marknadsföringsargument

Avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter marknadsförs ofta med påståenden om att avtalet innebär en god investering för konsumenten. Däri ligger normalt att konsumenten vid en senare försäljning, genom andrahandsuthyrning eller liknande kommer att göra en god ekonomisk förtjänst på grund av avtalet. Många gånger saknar dessa påståenden verklighetsförankring, är vilseledande eller direkt felaktiga.³⁶ Mot den bakgrunden föreskrivs det i artikel 3.4 att avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter inte får marknadsföras eller säljas som investeringar. Bestämmelserna kommenteras inte närmare i ingressen och innebörden av det förbud som ställs upp i artikeln är inte helt klar. Det kan dock inte råda någon tvekan om att bestämmelserna endast tar sikte på påståenden om att avtalet innebär en god ekonomisk investering för konsumenten. Marknadsföring som går ut på att avtalet innebär en investering i konsumentens personliga utveckling, familjeliv eller liknande kan däremot rimligen inte omfattas av bestämmelserna i artikel 3.4.

Marknadsföringslagen innehåller förbud mot vilseledande marknadsföring. Vilseledande och ovederhäftiga påståenden om att ett avtal om tidsdelat boende eller långfristiga semesterprodukter utgör en god ekonomisk investering för konsumenten är således redan förbjudna enligt svensk rätt (se exempelvis Marknadsdomstolens avgörande i MD 1991:23). Det skulle föra alltför långt att tolka artikel 3.4 som ett totalförbud mot att ens använda uttrycket investering eller liknande uttryck i samband med marknadsföring av avtal om tidsdelat boende eller långfristiga semesterprodukter. Detta kan rimligen inte vara syftet. Välunderbyggda och korrekta påståenden som går ut på att ett avtal kan leda till en ekonomisk vinst för konsumenten måste således vara tillåtna. I det sammanhanget kan dock understrykas att näringsidkaren redan vid marknadsföringstillfället är skyldig

³⁶ Protecting the Timeshare consumer, House of Lords report 18 december 2007, s. 42.

att kunna styrka sina påståenden. Slutsatsen av det anförda är att svensk rätt redan får anses uppfylla kravet enligt artikel 3.4 och att någon lagstiftningsåtgärd därmed inte är påkallad i denna del.

10.9 Avtalets form och innehåll

Förslag: Ett avtal som omfattas av lagen ska upprättas skriftligen. Det kan också i vissa fall upprättas via någon annan läsbar och varaktig form. Avtalet ska upprättas på språket eller ett av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller medborgare. Kan flera språk komma i fråga får konsumenten välja på vilket språk avtalet ska upprättas. Näringsidkaren behöver dock inte upprätta avtalet på något annat språk än något av de officiella språken inom Europeiska gemenskapen. Avtalet ska innehålla de uppgifter och beskrivningar som ska lämnas innan avtalet ingås. Avtalshandlingen ska innehålla en blankett som konsumenten kan använda då denne utövar sin ångerrätt.

Direktiven

Det nya direktivet innehåller i artiklarna 5.1 – 5.5 närmare bestämmelser om krav på avtalets form och innehåll. Bestämmelserna är tillämpliga på samtliga avtalstyper som omfattas av direktivet. Motsvarande bestämmelser finns i fråga om avtal om tidsdelat boende i artikel 4 i 1994 års direktiv. Dessa bestämmelser har genomförts i svensk rätt genom 7 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. Där föreskrivs det att avtalet ska upprättas skriftligen, undertecknas av parterna och innehålla den information som näringsidkaren är skyldig att lämna vid anfordran enligt 4 och 5 §§ samma lag. Dessutom finns det krav på att avtalet ska vara avfattat på något av de officiella språken i det land där konsumenten är bosatt eller medborgare.

Om bostadslägenheten är belägen inom EES-området är näringsidkaren också skyldig att tillhandahålla konsumenten en bestyrkt kopia av avtalet.

Det nya direktivets bestämmelser om avtalets form och innehåll motsvarar i allt väsentligt vad som föreskrivs i 1994 års direktiv. Sålunda ska avtalet upprättas skriftligen och undertecknas av parterna. Det är dock även möjligt att upprätta avtalet via något annat varaktigt medium, vilket det tidigare direktivet inte medgav.

Av artiklarna 5.3 och 5.4 följer att båda parterna ska underteckna avtalet. Begreppet underteckna definieras inte i direktivet och kan inte sägas ha någon sedan tidigare vedertagen gemenskapsrättslig betydelse. Den närmare innebörden av uttrycket är således alltjämt en fråga för medlemsstaterna att bestämma.

Enligt svensk rätt anses ett krav på undertecknande inte kunna uppfyllas på annat sätt än genom en namnteckning. En underskrift kan därmed inte göras med hjälp av en elektronisk signatur (se Ds 2003:29 s. 88 f. och prop. 2007/08:45 s. 52).

I direktivet föreskrivs alltså att medlemsstaterna ska se till att avtalet upprättas skriftligen eller via annat varaktigt medium. Användningen av uttrycket ”eller” torde innebära att det inte föreligger något absolut krav på att medlemsstaternas lagstiftning medger att alla slags avtal som omfattas av direktivet kan ingås även via annat varaktigt medium. I samma riktning talar det förhållandet att det av artikel 1.2 b) framgår att direktivet inte påverkar nationell lagstiftning om dels registrering av fast eller lös egendom, dels förvärv av fast egendom.

Ett avtal om tidsdelat boende kan, som behandlats närmare i avsnitt 3.1, innebära att konsumenten förvärvar fast egendom. Avtalet kan också vara utformat som ett avtal om överlåtelse eller upplåtelse av bostadsrätt. Avtal om överlåtelse av bostadsrätt och fast egendom ska vara undertecknade av både överlåtaren och förvärvaren (se 6 kap. 4 § bostadsrättslagen och 4 kap. 1 § jordabalken). Kravet på undertecknande anses inte kunna uppfyllas genom användande av elektroniska signaturer, vilket i sin tur innebär att avtal av dessa slag alltid måste upprättas i pap-

persform. För att ett avtal ska kunna upprättas via annat varaktigt medium krävs således att undertecknandet kan ske med användande av elektronisk signatur. Frågan om det borde införas en sådan möjlighet vid avtal om överlåtelse av bostadsrätt övervägdes våren 2008 i samband med vissa lagändringar rörande elektronisk ingivning av vissa handlingar till Bolagsverket. Regeringen var därvid, bl.a. mot bakgrund av det nära sambandet mellan bostadsrätt och fast egendom, inte beredd att lägga fram ett sådant förslag. Riksdagen hade ingen annan uppfattning.³⁷

Som angetts ovan uppställer det nya direktivet inte något absolut krav att det ska vara möjligt att ingå samtliga avtal som omfattas av direktivet inte bara skriftligen utan även via annat varaktigt medium. Vid sådant förhållande saknas det skäl att nu frångå den bedömning som gjordes i 2008 års lagstiftningsärendet. Det bör således inte införas någon möjlighet att i fråga om avtal som omfattas av det nya direktivet upprätta avtal om överlåtelse av bostadsrätt eller fast egendom med användning av elektroniska signaturer. I fråga om andra avtalstyper, inklusive avtal om upplåtelse av bostadsrätt, där det i dagsläget inte finns något krav på egenhändigt undertecknande bör det däremot vara möjligt att upprätta avtalet via annat varaktigt medium, dvs. genom att underteckna avtalet med elektroniska signaturer. För att detta ska vara möjligt krävs att det tas in en särskild föreskrift härom i lagen.

Språk

Enligt artikel 5.1 ska avtalet avfattas på språket eller ett av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller medborgare. Konsumenten har rätt att välja språk, om det valda språket är ett av Europeiska gemenskapens officiella språk. Språkraven i 1994 års direktiv och det nya direktivet överensstämmer således. I 7 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

³⁷ Prop. 2007/08:45, bet. CU17, rskr. 138.

föreskrivs emellertid att konsumenten även kan kräva att avtalet avfattas på isländska och norska. Motsvarande bestämmelser saknas visserligen i 1994 års direktiv. Eftersom detta direktiv är ett minimidirektiv har det ansetts möjligt att likväl ställa upp ett sådant krav. Mot bakgrund av att det nya direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv kan nuvarande möjlighet för konsumenten att begära att avtalet ska avfattas på isländska och norska inte behållas.

I artikel 5.1 andra stycket a)–b) och tredje stycket ges medlemsstaterna möjlighet att ställa ytterligare språkrav på näringsidkaren. Sålunda får den medlemsstat där konsumenten är bosatt enligt artikel 5.1 andra stycket a) kräva att avtalet alltid ska tillhandahållas konsumenten på medlemsstatens eget språk eller ett av dessa språk, förutsatt att det är ett av gemenskapens officiella språk. Denna möjlighet fanns även enligt 1994 års direktiv. Vid genomförandet av detta direktiv gjordes bedömningen att det knappast fanns något intresse för svenska konsumenter att det togs in ett sådant krav i lagen. Något sådant förslag lades därför inte fram. Det har inte framkommit skäl att nu göra någon annan bedömning i den frågan.

I artikel 5.1 tredje stycket anges vidare att en medlemsstat på vars territorium näringsidkaren bedriver sin försäljningsverksamhet får kräva att avtalet alltid ska tillhandahållas konsumenten på medlemsstatens eget språk eller ett av dess språk under förutsättning att det är ett av gemenskapens officiella språk. Innebörden av bestämmelserna är alltså att Sverige kan kräva att alla näringsidkare som bedriver försäljningsverksamhet i Sverige ska tillhandahålla avtalet på svenska, oavsett vilket språk konsumenten talar. Inte heller ett sådant långtgående krav kan anses befogat på den svenska marknaden. Däremot bör den nuvarande skyldigheten för näringsidkaren att tillhandahålla en bestyrkt avskrift av avtalet på språket eller språken där byggnaden är belägen behållas och tas in i den nya lagen (artikel 5.1 andra stycket b).

Avtalets innehåll

I 8 § första stycket lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende föreskrivs att avtalet, utöver de beskrivningar och uppgifter som anges i 4 § första stycket och 5 §, dvs. förhandsinformation, även ska innehålla konsumentens namn och adress, dagen och platsen för undertecknandet, de tidsperioder under vilka bostadslägenheten får utnyttjas och den dag då konsumenten får börja utnyttja sin rätt. Dessa bestämmelser genomför i svensk rätt artikel 4 i 1994 års direktiv.

I allt väsentligt samma krav på avtalsinnehållet anges i artikel 5.3 i det nya direktivet. Bestämmelserna i 8 § första stycket kan således med vissa smärre justeringar föras över till den nya lagen. Det bör dock göras ett tillägg som motsvarar bestämmelserna i artikel 5.2 tredje stycket om att ändringar i förhållande till den tidigare lämnade informationen uttryckligen ska anges i avtalet.

Artiklarna 5.4 och 5.5 innehåller regler som inte förekommer i 1994 års direktiv. Sålunda föreskrivs i artikel 5.4 att näringsidkaren innan avtalet ingås uttryckligen ska uppmärksamma konsumenten på ångerrätten, ångerfristens längd och förbudet att ta emot handpenning under ångerfristen. Det krävs vidare att avtalshandlingen utformas på så sätt att villkoren om ångerrätt, ångerfristens längd och förbudet mot mottagande av betalning undertecknas av konsumenten separat. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet bör dessa bestämmelser komma till uttryck i lagen.

Till avtalshandlingen ska vidare, enligt artikel 4 andra stycket, fogas ett formulär som konsumenten kan, men inte måste använda då han eller hon avser att utöva sin ångerrätt. Formuläret återfinns i bilaga V till direktivet. I linje med vad som anförts i avsnitt 10.6 i fråga om formulären för lämnande av förhandsinformation bör också detta formulär fastställas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Slutligen är näringsidkaren enligt artikel 5.5 skyldig att överlämna ett exemplar av avtalet när det ingås. Också denna regel måste tas in i lagen för att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet.

10.10 Avvikelser från den skriftliga informationen

Förslag: Näringsidkaren ska vara bunden av de uppgifter och de beskrivningar som lämnats i den skriftliga informationen. Avviker avtalet från vad som anges i informationen får konsumenten åberopa dessa uppgifter mot näringsidkaren. Detta gäller dock inte om parterna har kommit överens om att avvikelser får förekomma eller om avvikelsen är en följd av omständigheter utanför näringsidkarens kontroll. Innan avtalet ingås ska näringsidkaren underrätta konsumenten om ändringarna i en skriftlig handling eller i någon annan varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Direktiven

I artikel 4.2 i det nya direktivet föreskrivs att informationen enligt artikel 4.1 ska utgöra en integrerad del av avtalet och att informationen inte får ändras, om inte parterna uttryckligen kommer överens om det eller ändringarna är en följd av ovanliga och oförutsägbara omständigheter utanför näringsidkarens kontroll, vars konsekvenser inte hade kunnat undvikas ens om all vederbörlig aktsamhet hade iakttagits. Innan avtalet ingås ska konsumenten underrättas om dessa ändringar skriftligen eller via något annat varaktigt medium som är lätt åtkomligt för konsumenten. Bestämmelserna är tillämpliga på alla slags avtal som omfattas av direktivet. I det närmast ordagrant likalydande regler finns i artikel 3 i 1994 års direktiv. Bestämmelserna skiljer sig åt i sak genom att ändringar enligt det nya direktivet kan meddelas konsumenten även på annat sätt än genom en skriftlig handling.

Lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

I 9 § lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende, som genomför bestämmelserna i artikel 3, föreskrivs att konsumenten

ten har rätt att åberopa en uppgift eller beskrivning som lämnats, även om det finns avvikande uppgifter eller beskrivningar i avtalshandlingen. Detta gäller dock inte om avvikelsen särskilt har angetts i avtalet och parterna träffat en överenskommelse om att avtalet får avvika från den lämnade informationen eller avvikelserna är en följd av omständigheter utanför näringsidkarens kontroll.

Överväganden

Som framgår innebär det nya direktivet inte någon egentlig skillnad i förhållande till vad som gäller enligt 1994 års direktiv i fråga om avvikelser från tidigare lämnad information. Nuvarande bestämmelser kan således i huvudsak föras över till den nya lagen. Ett fullständigt genomförande kräver dock ett tillägg av den innebörden att det ska vara möjligt att meddela konsumenten ändringar inte bara i en skriftlig handling utan också i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

10.11 Konsumentens ångerrätt och rätt att låta ett avtal återgå

1994 års direktiv

Artikel 5.1 i 1994 års direktiv innehåller bestämmelser som innebär att konsumenten har rätt att under vissa förutsättningar frånträda ett avtal respektive häva avtalet. Sålunda anges i artikel 5.1 första strecksatsen att köparen har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl för det inom tio kalenderdagar från det att båda parterna undertecknat avtalet. Enligt den andra strecksatsen har köparen även rätt att häva avtalet inom tre månader från undertecknandet, om avtalet vid den tidpunkten inte innehåller de uppgifter som anges i vissa punkter i bilagan till direkti-

vet. Bestämmelserna har genomförts i svensk rätt på så sätt att konsumenten dels kan frånträda ett avtal som inte innehåller föreskriven information, dels har rätt att ångra ett bindande avtal under viss tid.

Det nya direktivet

I det nya direktivet finns i artiklarna 6.1–6.5 regler om konsumentens ångerrätt. Dessa är tillämpliga på alla avtalstyper som omfattas av direktivet, således inte bara avtal om tidsdelat boende, utan även på avtal om långfristiga semesterprodukter samt förmedlings- och bytesavtal. Direktivet innehåller däremot inte till skillnad från det tidigare direktivet bestämmelser som ålägger medlemsstaterna att införa lagstiftning som ger konsumenten rätt att frånträda ett avtal som inte uppfyller direktivets krav på form och innehåll. I den jämförelsetabell som finns fogad till direktivet anges visserligen att artikel 5.1 andra strecksatsen motsvarar artikel 6.3 och 6.4 i det nya direktivet. Vad som sannolikt avses är dock att det i dessa artiklar tagits in bestämmelser om att ångerfristen förlängs tre månader respektive ett år om avtalet inte uppfyller föreskrivna krav. I artikel 6.1 anges emellertid att medlemsstaterna utöver ångerrätten ska föreskriva lämpliga sanktioner om näringsidkaren inte fullgör sin skyldighet att lämna information innan avtalet ingås. Direktivet hindrar således inte att medlemsstaterna inför eller behåller civilrättsliga sanktioner i form av ogiltighet eller liknande vid brister i informationslämnandet. Frågan om nuvarande ordning med en sådan möjlighet bör behållas och tas in i den nya lagen övervägs i avsnitt 10.11.2. Utformningen av ångerrätten behandlas i avsnitt 10.11.1.

10.11.1 Konsumentens ångerrätt

Förslag: Konsumenten har rätt att inom 14 dagar frånträda ett avtal som omfattas av den föreslagna lagen genom att lämna eller sända ett meddelande om det till näringsidkaren (ångerrätt). Ångerfristen börjar som huvudregel löpa dagen efter det att avtalet ingåtts. Om näringsidkaren inte gett konsumenten en ångerblankett eller föreskriven information börjar ångerfristen löpa först när de saknade uppgifterna överlämnas till konsumenten. Om näringsidkaren låter bli att lämna ångerblankett till konsumenten förlorar denne sin rätt att ångra avtalet ett år och 14 dagar från den dag då ångerfristen skulle ha börjat löpa. Avser underlåtenheten någon annan föreskriven information förlorar konsumenten sin ångerrätt tre månader och 14 dagar efter samma tidpunkt. Utöver konsumenten sin ångerrätt upphör båda parternas skyldighet att uppfylla avtalet. Konsumenten är inte skyldig att betala skadestånd eller betala för den tid som tjänsten har utnyttjats.

Det nya direktivet

Konsumentens ångerrätt utgör vid sidan av näringsidkarens skyldighet att lämna information om produkten och förbudet mot mottagande av handpenning under ångerfristen en hörnsten i konsumentskyddet enligt såväl 1994 års direktiv som enligt det nya direktivet.

Enligt artikel 6.1 i det nya direktivet ska medlemsstaterna se till att konsumenten har rätt att utan att behöva ange några skäl inom 14 dagar från ångerfristens början ångra ett avtal som omfattas av direktivet. Ångerrätten gäller således avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter samt förmedlings- och bytesavtal.

I artikel 7 finns föreskrifter om förfarandet då ångerrätten utövas, som i allt väsentligt är utformade i enlighet med vad som

gäller enligt artikel 5.1 första strecksatsen i det tidigare direktivet. Om konsumenten har för avsikt att utöva sin ångerrätt ska han eller hon innan ångerfristen löpt ut i pappersform eller via något annat varaktigt medium, underrätta näringsidkaren om sitt beslut att ångra avtalet. Konsumenten kan då, men behöver inte göra det, använda det formulär som näringsidkaren enligt artikel 5.4 är skyldig att tillhandahålla konsumenten då avtalet ingås. Konsumenten anses ha utövat sin ångerrätt i tid om meddelandet har avsänts innan ångerfristen löper ut.

En skillnad mellan 1994 års direktiv och det nya direktivet är att ångerfristen har förlängts från tio till fjorton dagar. Ångerfristen stämmer därmed överens med motsvarande frister enligt båda distansavtalsdirektiven. Fristen ska i likhet med vad som gäller enligt dessa direktiv beräknas med tillämpning av kalenderdagar, inte arbetsdagar. En annan skillnad är att konsumenten enligt det nya direktivet kan ångra avtalet även på annat sätt än genom att använda en skriftlig handling.

Ett fullständigt genomförande av det nya direktivet kräver att det också i den nya lagen tas in regler om ångerrätt och att dessa regler är tillämpliga på alla avtalstyper som omfattas av direktivet. Vidare måste ångerfristens längd förlängas till föreskrivna fjorton dagar.

Utgångspunkten för ångerfristens beräkning

Enligt artikel 6.2 a) i det nya direktivet börjar ångerfristen löpa dagen efter det att avtalet ingåtts. I artikel 6.2 b) finns en undantagsregel som innebär att ångerfristen börjar löpa räknat från den dag då konsumenten tar emot avtalet, antingen i form av en skriftlig handling eller i någon annan läsbar och varaktig form, om denna dag infaller vid en senare tidpunkt än den dag då ångerfristen börjar löpa vid en tillämpning av artikel 6.2 a).

Artiklarna 6.3 och 6.4 innehåller bestämmelser som innebär att utgångspunkten för ångerfristens beräkning förskjuts på grund av brister i form eller informationslämnande. Liknande

regler finns även i artikel 5 i 1994 års direktiv, dock med den skillnaden att brister i tillhandahållandet av formulär för utövande av ångerrätten kan förlänga ångerfristen med ett år.

Innebörden av regelverket är i huvudsak följande. Om näringsidkaren låter bli att tillhandahålla konsumenten en blankett som anges i artikel 5.4, dvs. en ångerblankett som är utformad i enlighet med vad som framgår av bilaga V till direktivet, börjar ångerfristen inte löpa förrän den dag då näringsidkaren lämnar ett ifyllt formulär till konsumenten i föreskriven form. Ångerfristen kan dock förlängas maximalt ett år och ångerrätten upphör ett år och 14 dagar efter det att ångerfristen började löpa enligt artikel 6.2. Avser underlåtenheten den information och de formulär som föreskrivs i artikel 4.1 jämte bilaga I–IV börjar ångerfristen även i detta fall löpa först den dag näringsidkaren fullgör sina skyldigheter. Ångerfristen förlängs dock maximalt tre månader, vilket innebär att ångerrätten upphör tre månader och 14 dagar efter det att ångerfristen börjat löpa enligt direktivets huvudregel i artikel 6.2. Fjortondagarsfristen förlängs alltså i detta fall som längst tre månader.

Artikel 6.5 innehåller en specialregel för det fall att konsumenten blir erbjuden att ingå ett bytesavtal i anslutning till att han eller hon träffar avtal om tidsdelat boende. Det ska då gälla en enhetlig ångerfrist för båda avtalen, varvid tidpunkten för ingående av avtalet om tidsdelat boende ska utgöra utgångspunkt för beräkningen. Särregleringen är endast tillämplig om det föreligger ett tidsmässigt samband mellan erbjudandena, men respektive avtal därefter ingås vid olika tidpunkter. Föreligger det inte något sådant samband beräknas ångerfristen på vanligt sätt.

Av ingressen (skäl 13) framgår att rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister ska tillämpas. Detta innebär att om en frist löper ut på en lördag, söndag eller helgdag i övrigt, förlängs fristen till utgången av nästföljande arbetsdag. Detta innebär inte någon skillnad i förhållande till vad som gäller enligt lagen (1930:317) om beräkning av lagstadgad tid.

Verkan av att konsumenten utövar sin ångerrätt

När konsumenten utövar sin ångerrätt innebär detta, enligt artikel 8.1 i det nya direktivet, att båda parternas skyldighet att genomföra det ingångna avtalet upphör. Dessutom föreskrivs i artikel 8.2 att en konsument som utövar sin ångerrätt varken behöver stå för några kostnader eller vara ansvarig för något värde som motsvarar de tjänster som har tillhandhållits före det att konsumenten utövat sin ångerrätt. Innebörden är alltså att konsumenten inte kan åläggas någon ersättningsskyldighet för den ekonomiska skada näringsidkaren åsamkas eller betala för att konsumenten haft nytta av avtalet under den tid det gällt.

1994 års direktiv saknar motsvarighet till bestämmelserna i artikel 8.1. Däremot finns det i artikel 5.1 regler som innebär att konsumenten kan bli skyldig att utge viss ersättning då han eller hon utnyttjar sin ångerrätt. Dessa bestämmelser är genomförda genom 14 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. En sådan ersättningsskyldighet är inte förenlig med det nya direktivet och kan således inte behållas i den nya lagen. I stället bör det tas in uttryckliga bestämmelser av den innebörden att båda parternas skyldigheter enligt avtalet upphör om konsumenten utövar sin ångerrätt och att konsumenten inte är skyldig att utge ersättning till näringsidkaren eller betala för den nytta konsumenten haft av avtalet under den tid det varat.

10.11.2 Konsumentens rätt att låta ett ofullständigt avtal återgå

Förslag: Den nuvarande möjligheten för en konsument att låta ett ofullständigt avtal återgå tas inte in i den nya lagen.

Lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

Som angetts inledningsvis är en konsument enligt 11 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende inte bunden av ett avtal om tidsdelat boende om avtalet inte har upprättats i enlighet med bestämmelserna i 7 § eller innehåller de uppgifter och beskrivningar som följer av bestämmelserna i 8 §. Konsumenten är alltså inte bunden av avtalet om det inte har upprättats skriftligen på förskrivet språk, undertecknats av parterna, eller om näringsidkaren inte tillhandahållit konsumenten en bestyrkt avskrift av avtalet. Detsamma gäller också om avtalet inte innehåller den information som räknas upp i 4, 5 och 8 §§ lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende. Vill konsumenten att avtalet ska återgå ska han eller hon meddela näringsidkaren det. Grundas begäran om återgång på något annat förhållande än vad som anges i 7 § första stycket, ska meddelandet lämnas till näringsidkaren inom tre månader från det att avtalet undertecknades. Annars förlorar konsumenten sin rätt att låta avtalet återgå. Om bristen avser kravet på skriftlighet och undertecknande finns det inte någon motsvarande tidsfrist, vilket innebär att konsumenten har en rätt att under en obegränsad tid kräva avtalets återgång. Rätten att kräva återgång upphör i och med att näringsidkaren överlämnar de uppgifter som saknas. Från och med denna tidpunkt har konsumenten alltså rätt att ångra avtalet.

Det nya direktivet

Bestämmelserna i 11 § genomför i svensk rätt artikel 5.1 andra strecksatsen i 1994 års direktiv. Det nya direktivet saknar motsvarande regler. Medlemsstaterna ska dock se till att det finns sanktioner vid brister i informationslämnandet. Rätten för konsumenten att frånträda ett ofullständigt avtal är att betrakta som en civilrättslig sanktion. Det förhållandet att det nya direktivet till skillnad från 1994 års direktiv saknar uttryckliga sådana

bestämmelser utgör således inte något hinder mot att nuvarande regler behålls i någon form i den nya lagen.

Överväganden

Tidigare gällde enligt såväl 1971 års som 1981 års hemförsäljningslagar att konsumenten inte blev bunden av ett avtal, om näringsidkaren inte lämnade föreskriven information, bl.a. om ångerrätten. Vid införandet av lagen om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal ersattes denna civilrättsliga sanktion av en hänvisning till marknadsföringslagens sanktions-system. I den då aktuella propositionen anförde regeringen bl.a. att ogiltighetspåföljden utgjorde ett avsteg från vad som normalt gäller i avtalsrätten och att det tedde sig främmande att låta ett avtal bli ogiltigt enbart av det skälet att den ena parten inte lämnat viss information. Det var vidare tveksamt i vilken grad ogiltighetsregeln i praktiken bidragit till ett gott konsumentskydd, särskilt mot bakgrund av att marknadsföringslagens påföljds-system blivit starkare sedan tillkomsten av hemförsäljningslagarna. Likaså ansågs det kunna leda till otillfredsställande resultat om en näringsidkare inte i efterhand kunde reparera informationsbrister. Sammantaget fann regeringen att det inte borde tas in någon ogiltighetsregel i distansavtalslagen. Riksdagen hade ingen annan uppfattning (prop. 1999/2000:89 s. 43 f. bet. LU21, rskr. 202). Motsvarande bedömning gjordes när distansavtalslagen ersattes av den nuvarande distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) (prop. 2004/05:13 s. 57, bet. LU5, rskr. 161).

Nu redovisade uttalanden äger alltså giltighet och talar för att den nuvarande ogiltighetspåföljden inte förs över till den nya lagen. Till detta kommer att ångerrätten enligt det nya direktivet förstärkts genom att ångerfristen förlängs med tre månader respektive ett år vid brister i fråga om avtalets form och innehåll. En ordning med både ångerrätt och en rätt för konsumenten att låta ett avtal återgå för med sig att lagstiftningen blir komplice-

rad och svårtillgänglig för såväl konsumenter som näringsidkare. Ett avskaffande av ogiltighetsregeln skulle således ligga väl i linje med pågående regelförenklingsarbete. Som närmare framgår av avsnitt 10.16 ger också marknadsföringslagen goda möjligheter att ingripa mot överträdelser av lagstiftningen.

Att enbart förlita sig på marknadsrättsliga sanktioner vid överträdelser av informationskrav skulle visserligen kunna föra med sig ett sämre konsumentskydd. I det sammanhanget kan också påpekas att 2005 års marknadsföringsutredning i sitt slutbetänkande *Telefonförsäljning* (SOU 2007:1) i syfte att stärka konsumentskyddet vid marknadsföring och försäljning via telefon föreslog att det skulle införas en civilrättslig ogiltighets-sanktion innebärande att konsumenten inte är bunden av ett avtal enligt distans- och hemförsäljningslagen om näringsidkaren inte lämnar föreskriven information. Förslaget har emellertid inte lett till lagstiftning.

Det kan alltså anföras skäl såväl för som emot att den nuvarande ordningen förs över till den nya lagen. Övervägande skäl talar dock för att det inte tas in någon civilrättslig sanktion vid brister i ett avtals innehåll och form. Något sådant förslag läggs därför inte fram.

10.12 Näringsidkarens skyldighet att ställa säkerhet

Förslag: Om byggnaden eller anläggningen inte är färdigställd då avtalet om tidsdelat boende ingås, ska näringsidkaren ställa säkerhet för att konsumenten får tillbaka betalning som erlagts för det fall att byggnaden eller anläggningen inte blir färdigställd. Näringsidkaren får inte kräva eller ta emot betalning innan säkerhet har ställts.

1994 års direktiv

I punkt d) 1–5 i bilagan till 1994 års direktiv anges vilka uppgifter näringsidkaren är skyldig att lämna för det fall byggnaden eller den anläggning som den hör till ännu inte är färdigbyggd. Enligt den svenska språkversionen av bestämmelserna ankommer det på näringsidkaren att lämna uppgift om en garanti för färdigställandet av den fasta egendomen och en garanti för återbetalning av den betalning som gjorts, om egendomen inte blir färdigställd och villkoren för dessa garantier. Vid genomförandet av 1994 års direktiv gjordes bedömningen att direktivet i denna del kunde tolkas som en skyldighet för näringsidkaren att ställa säkerhet i form av bankgaranti eller liknande för i vart fall återbetalning av den betalning som erlagts om byggnaden eller anläggningen inte färdigställdes. Under alla förhållanden ansågs det vara klart motiverat med en sådan ordning (prop. 1996/97:127 s. 30).

Lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende

Kravet på ställande av säkerhet har kommit till uttryck i 10 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. I paragrafen föreskrivs att om bostadslägenheten eller gemensamma anläggningar är under uppförande ska näringsidkaren ställa betryggande säkerhet för att konsumenten får tillbaka vad som betalats, om lägenheten eller anläggningarna inte färdigställs. Så länge säkerhet inte ställts får näringsidkaren, enligt 13 § andra stycket, inte ta emot betalning vid avtal om tidsdelat boende.

Det nya direktivet

Inte heller det nya direktivet innehåller bestämmelser som uttryckligen ålägger näringsidkaren en skyldighet att ställa säkerhet för återbetalning av erlagda belopp vid avtal om tidsde-

lat boende. I bilaga I, del 3, finns dock ett krav på att näringsidkaren ska lämna information om lämnade garantier som i det närmaste ordagrant motsvarar vad som föreskrivs i punkt d) 5 i bilagan till 1994 års direktiv.

Överväganden

Vid genomförandet av 1994 års direktiv ifrågasatte inte någon remissinstans uppfattningen att direktivet innebar en skyldighet för näringsidkaren att ställa säkerhet för det fall byggnader och anläggningar inte uppfördes. Frågan var snarare om skyldigheten avsåg själva uppförandet eller den erlagda betalningen. Även övriga nordiska länder har också tagit in motsvarande krav på ställande av säkerhet i sin lagstiftning. Kravet är också alltså befogat från konsumentskyddssynpunkt. Inget talar heller för att en sådan skyldighet skulle vara oförenlig med direktivet. Övervägande skäl talar för att kravet på ställande av säkerhet kan behållas och föras in i den nya lagen. Av naturliga skäl bör dock skyldigheten bara gälla avtal om tidsdelat boende som avser byggnader eller del av byggnader. Liksom tidigare bör säkerheten också avse erlagd betalning, inte även själva färdigställandet. Som konstaterades i 1996 års lagstiftningsärende skulle en sådan skyldighet föra alltför långt.

10.13 Förbud mot mottagande av betalning och säkerhet

Förslag: Näringsidkaren eller någon annan som handlar för dennes räkning får vid avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter och bytesavtal inte ta emot betalning eller säkerhet, reservera belopp på konto, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten innan ångerfristen löpt ut. Detsamma gäller vid ett förmed-

lingsavtal innan försäljningen ägt rum eller avtalet på något annat sätt har upphört att gälla. Om näringsidkaren vid ett avtal om tidsdelat boende ska ställa säkerhet för ännu inte uppförda byggnader och anläggningar får näringsidkaren inte ta emot betalning innan säkerheten har ställts.

Direktiven

Ångerrätten i sig utgör inte något effektivt konsumentskydd, om konsumenten ändå måste kräva tillbaka betalning som skett under ångerfristen av näringsidkaren. 1994 års direktiv innehåller därför i artikel 6 bestämmelser som innebär att medlemsstaterna ska ställa upp förbud mot förskottsbetalningar från köparen före utgången av ångerfristen.

Bestämmelserna i artikel 6 är i svensk rätt genomförda på så sätt att det i 13 § första stycket lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende stadgas ett förbud för näringsidkaren att kräva eller ta emot betalning innan ångerfristen löpt ut. Den som uppsåtligen bryter mot förbudet döms till böter.

Förbudet i artikel 6 har tagits in i det nya direktivet och är tillämpligt på alla former av avtal som omfattas av direktivet (artiklarna 9.1 och 9.2). Artikel 9.1 gäller avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter och bytesavtal. Förmedlingsavtal omfattas av reglerna i artikel 9.2. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak vad som gällt sedan tidigare. Förbudet har dock preciserats närmare och utsträckts till att även gälla ställande av olika former av säkerhet. Det är även tillämpligt på betalningar och ställande av säkerhet till någon tredje part i stället för till näringsidkaren, något 1994 års direktiv medgett.

Överväganden

För att det nya direktivet ska genomföras fullständigt krävs att det tas in bestämmelser om förbud mot mottagande av betalning

och säkerhet som är tillämpliga på alla slags avtal som omfattas av direktivet, med de preciseringar som anges i artiklarna 9.1 och 9.2 i direktivet. Genomförandereglerna bör också här utformas så att de knyter nära an till direktivets ordalydelse.

I det föregående har föreslagits att den nuvarande skyldigheten för en näringsidkare att ställa säkerhet vid avtal om tidsdelat boende där byggnader och andra anläggningar inte är uppförda då avtalet ingås ska tas in i den nya lagstiftningen. Innan så skett får näringsidkaren inte ta emot betalning. Också detta förbud bör behållas.

10.14 Kreditavtal och andra anknytande avtal

Förslag: Kreditavtal som konsumenten träffat med näringsidkaren eller med någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren ska upphöra att gälla utan kostnad för konsumenten om konsumenten utövar sin rätt att ångra avtalet. Om konsumenten ångrar ett avtal om tidsdelat boende eller avtal om en långfristig semesterprodukt, ska ett bytesavtal som är knutet till avtalet upphöra att gälla utan att konsumenten får åläggas någon betalningsskyldighet för det. Detsamma gäller andra anknytande avtal om tjänster som konsumenten ingått med näringsidkaren i samband med ett avtal om tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt.

1994 års direktiv

Om konsumenten fått kredit av näringsidkaren eller någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren, ska kreditavtalet enligt 16 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende upphöra att gälla om avtalet

går åter eller konsumenten ångrar avtalet. Bestämmelserna genomför i svensk rätt artikel 7 i 1994 års direktiv.

Det nya direktivet

Även det nya direktivet innehåller regler om upphörande av kreditavtal och andra s.k. anknytande avtal då konsumenten utövar sin ångerrätt. Sålunda föreskrivs i artikel 11.2 att ett kreditavtal som beviljats konsumenten av näringsidkaren eller tredje part på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren upphör att gälla om konsumenten ångrar avtalet. Detta gäller i fråga om alla slags avtal som omfattas av direktivet. I artikel 11.1 har det gjorts ett tillägg med anledning av det nya direktivets utvidgade tillämpningsområde som innebär att om konsumenten ångrar ett avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt, ska även ett bytesavtal som är knutet till avtalet eller andra s.k. anknytande avtal upphöra att gälla automatiskt utan kostnad för konsumenten.

Begreppet anknytande avtal definieras i artikel 1 g) som ett avtal enligt vilket konsumenten förvärvar tjänster i samband med ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om en långfristig semesterprodukt vilka tillhandahållits av näringsidkaren eller en tredje part på grundval av en överenskommelse mellan den tredje parten och näringsidkaren.

Överväganden

Som framgår motsvarar artikel 11.2 i sak i allt väsentligt artikel 7 i 1994 års direktiv. Nuvarande regler kan således i huvudsak tas in i den nya lagen. Ett korrekt genomförande av direktivet kräver dock att det i lagen dessutom införs regler med den innebörden att bytesavtal och andra anknytande avtal enligt artikel 11.1 upphör att gälla. För att i möjligaste mån säkerställa ett korrekt genomförande som inte avviker åt ena eller andra hållet bör det i

lagen tas in en definition av begreppet som ansluter nära till direktivets ordalydelse. Framhållas bör därvid att det måste finnas en överenskommelse mellan den näringsidkare som ingår ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om långfristig semesterprodukt och den näringsidkare som tillhandahåller den kredit eller tjänst som anknyter till huvudavtalet.

I artikel 11.3 sägs att det ankommer på medlemsstaterna att meddela närmare föreskrifter om hur frånträdande av ett anknytande avtal ska gå till. Motsvarande bestämmelser finns i artikel 7 i 1994 års direktiv. Vid genomförandet av detta direktiv gjordes bedömningen att det inte fanns något behov av ett särskilt förfarande för att kreditavtalet skulle upphöra att gälla. I stället borde avtalet upphöra med automatik. Det nya direktivet innebär inte att det föreligger någon skyldighet för medlemsstaterna att nu införa regler om ett särskilt förfarande för att bringa ett kreditavtal eller anknytande avtal att upphöra. Snarare bör artikel 11.3 uppfattas som en möjlighet för medlemsstaterna att införa sådana regler.

Den bedömning som gjordes i 1996 års lagstiftningsarbete äger alltjämt giltighet. Några särskilda föreskrifter för hur kreditavtal och anknytande avtal upphör att gälla bör således inte tas in i lagen eller meddelas på annat sätt. Som tidigare bör i stället gälla att avtalet upphör med automatik.

10.15 Konsumentens befogenheter vid överlåtelse av fordran

Förslag: Konsumenten ska även i den nya lagen ges samma skydd i s.k. trepartsförhållanden som konsumenter har vid köp av varor enligt konsumentkreditlagen.

1994 års direktiv

1994 års direktiv saknar regler som skyddar konsumenten mot förluster i sådana fall då han eller hon har att göra med flera näringsidkare och konsumenten får kredit. I svensk rätt finns sådana regler i 16–18 §§ konsumentkreditlagen (1992:830). Dessa syftar till att en konsument inte ska hamna i ett sämre läge för att en fordran mot honom görs gällande av någon annan än hans ursprunglige motpart. Eftersom konsumentkreditlagen är tvingande gäller detta även om det i avtalet föreskrivs att konsumenten förlorar vissa rättigheter vid en överlåtelse av fordran.

Konsumentkreditlagen

Om kreditgivaren överlåter sina rättigheter enligt ett kreditavtal får konsumenten enligt 16 § första stycket konsumentkreditlagen mot förvärvaren åberopa samma invändningar som han eller hon kunde göra gällande mot den ursprunglige kreditgivaren. I sådana s.k. trepartsförhållanden kan konsumenten gentemot kreditgivaren alltid åberopa alla invändningar på grund av köpet som han eller hon kan åberopa mot säljaren. Konsumenten kan vilja invända mot betalningskrav från den som förvärvat fordran som tar sikte på den sålda varan, exempelvis att den är felaktig. Konsumenten kan också ha betalningsanspråk med anledning av köpet, exempelvis krav på återbetalning av en del av köpeskillingen eller skadestånd. Om konsumenten har sådana anspråk mot säljaren, kan han alltså enligt 16 § konsumentkreditlagen göra dem gällande även mot kreditgivaren.

I 17 § konsumentkreditlagen föreskrivs att kreditgivaren vid kreditköp inte får ta emot växlar, löpande skuldebrev och dylikt som avser kreditfordran. Kännetecknande för sådana fordringshandlingar är att en förvärvare som är i god tro i allmänhet inte berörs av eventuella invändningar som gäldenären har mot överlåtarens krav. Ett förbud mot att använda sådana handlingar utgör en förutsättning för att konsumenten ska skyddas på det

sätt konsumentkreditlagen i övrigt föreskriver. Förbudet är i konsumentkreditlagen straffsanktionerat.

Konsumentkreditlagen är tillämplig på köp av varor, däremot inte fast egendom. Med begreppet vara avses lösa saker, exempelvis bilar, båtar och tavlor. Däremot innefattar begreppet inte fast egendom, immateriella rättigheter, värdepapper eller byggnader på ofri grund. Lagen är inte heller tillämplig på tjänster som faller utanför konsumenttjänstlagens tillämpningsområde. Detta framgår av 18 § konsumentkreditlagen.

Överväganden

Vid genomförandet av 1994 års direktiv gjordes det ställningstagandet att behovet av att skydda konsumenter som ingick avtal om tidsdelat boende på kredit var minst lika stort som behovet att skydda konsumenter som köpte varor på kredit. Det togs därför in föreskrifter i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende av den innebörden att bestämmelserna i 16 och 17 §§ konsumentkreditlagen är tillämpliga om näringsidkaren lämnat konsumenten anstånd med betalningen eller då någon del av betalningen skulle erläggas med belopp som konsumenten lånat av näringsidkaren eller någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren.

Inte heller det nya direktivet innehåller några regler om trepartsförhållanden i samband med lämnande av kredit. Frågeställningen har således lämnats oreglerad. De skäl som åberopades till stöd för den nuvarande regleringen vid genomförandet av 1994 års direktiv har alltså bärkraft och kan göras gällande även i fråga om övriga avtal som omfattas av direktivet. Mot den bakgrunden och då det nya konsumentkreditdirektivet som antogs 2008 inte synes utgöra något hinder mot en sådan reglering, bör det tas in regler i den nya lagen som motsvarar bestämmelserna i 17 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, med det tillägget att reglerna ska vara tillämpliga även på avtal

om långfristiga semesterprodukter samt förmedlings- och bytesavtal.

10.16 Tillsyn och sanktioner

Bedömning och förslag: Nuvarande tillsyns- och sanktionssystem uppfyller de krav som följer av det nya direktivet. Det nuvarande sanktionssystemet behålls med undantag för ogiltighetspåföljden vid ofullständiga avtal. Konsumentverket ska även fortsättningsvis ha tillsyn över att lagen följs. Verket ska ha rätt att göra inspektioner hos näringsidkaren och ta del av alla handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Direktiven

Enligt artikel 15.1 i det nya direktivet ankommer det på medlemsstaterna att föreskriva lämpliga sanktioner för näringsidkare som inte följer de nationella bestämmelser som antagits med stöd av direktivet. Sanktionerna ska enligt artikel 15.2 vara effektiva, proportionella och avskräckande. I ingressen till direktivet framhålls vikten av att medlemsstaterna fastställer effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner vid överträdelser av direktivet. Särskilt gäller detta bestämmelserna om vilken information näringsidkarna ska lämna till konsumenterna (skäl 19). I huvudsak motsvarande krav på införande av sanktionssystem följer av artikel 10 i 1994 års direktiv, där det stadgas att medlemsstaterna i sin lagstiftning ska fastställa följderna av att direktivet inte efterföljs.

I den engelska språkversionen av det nya direktivet används uttrycket *penalties*, dvs. straff. Begreppet förekommer även i direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Vid genomförandet av

det direktivet har begreppet ansetts ha en neutral innebörd och inte innebära ett krav på införande av straffrättsliga påföljder vid överträdelser av nationell genomförandelagstiftning (se SOU 2005:76 s. 278). Det saknas skäl att begreppet ges en annan innebörd i detta sammanhang.

Enligt artikel 13.1 är medlemsstaterna skyldiga att se till att finns lämpliga och effektiva medel för att få näringsidkarna att följa direktivet och nationell genomförandelagstiftning. Av artikel 13.2 följer vidare att det i varje medlemsstat ska finnas organ som har rätt att väcka talan vid domstolar eller behöriga administrativa organ. Det kan vara fråga om offentliga organ, konsumentorganisationer eller branschorganisationer. 1994 års direktiv saknar sådana bestämmelser.

Gällande rätt

Marknadsföringslagen (2008:486) innehåller bestämmelser som syftar till att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare. Lagen är tillämplig på marknadsföring av produkter, dvs. varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen och andra nyttigheter. Tillämpningsområdet omfattar således marknadsföring av såväl avtal om tidsdelat boende som avtal om långfristiga semesterprodukter jämte förmedlings- och bytesavtal. I marknadsföringslagen föreskrivs att all marknadsföring ska stämma överens med god marknadsföringssed. Marknadsföring som strider mot god marknadsföringssed är att betrakta som otillbörlig enligt lagen. Lagen innehåller även uttryckliga förbud mot bl.a. vilseledande och aggressiv marknadsföring. I den bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder som enligt 4 § marknadsföringslagen gäller som svensk lag finns också ett trettiotal specifika förbud varav några synes ha kommit till särskilt med tanke på de problem som förekommer vid marknadsföring av tidsdelat boende, exempelvis punkterna 24 och 30.

En näringsidkare vars marknadsföring strider mot marknadsföringslagen kan förbjudas att fortsätta med marknadsföringen (23 §). Om en näringsidkare vid sin marknadsföring låter bli att lämna väsentlig information får denne också åläggas att lämna sådan information (24 §). Detsamma gäller en anställd hos näringsidkaren eller någon annan som handlar på dennes vägnar. Ett förbud eller föreläggande ska normalt förenas med vite. En näringsidkare får åläggas att betala marknadsstörningsavgift om denne uppsåtligt eller av oaktsamhet brutit mot bl.a. förbuden mot aggressiv eller vilseledande marknadsföring, något av förbuden i bilagan till direktivet om otillbörliga affärsmetoder samt viss i lagen uppräknad lagstiftning, bl.a. alkohollagen (1994:1738) och tobakslagen (1993:581). Överträdelser av marknadsföringslagen kan medföra skadeståndsskyldighet för näringsidkaren.

Talan om förbuds- eller informationsförelägganden enligt marknadsföringslagen väcks enligt 47 § samma lag vid Marknadsdomstolen. Sådan talan får väckas av Konsumentombudsmannen, en näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare. Av 48 § följer att talan om marknadsstörningsavgift väcks vid Stockholms tingsrätt av Konsumentombudsmannen. Om Konsumentombudsmannen i ett visst fall beslutar att inte föra talan om marknadsstörningsavgift får en enskild näringsidkare som berörs av marknadsföringen eller en sammanslutning av näringsidkare väcka en sådan talan.

I 6 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende föreskrivs att marknadsföringslagen ska tillämpas om en näringsidkare inte lämnar information enligt vad som följer av 4 och 5 §§ samma lag. Sådan information ska anses vara väsentlig vid tillämpningen av marknadsföringslagen. En näringsidkare som inte lämnar föreskriven information kan således åläggas att lämna informationen. Marknadsföring av avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter som är aggressiv, vilseledande eller otillbörlig på annat sätt kan även förbjudas med stöd av marknadsföringslagen.

Brister i informationslämnande enligt lagen om konsument-skydd vid avtal om tidsdelat boende är även sanktionerad i civilrättslig ordning på så sätt att konsumenten enligt 11 § har rätt att låta ett ofullständigt avtal gå åter. En näringsidkare som bryter mot förbudet mot mottagande av betalning och säkerhet under ångerfristen kan också dömas till böter. Detsamma gäller en näringsidkare som tar emot betalning trots att säkerhet för icke uppförda byggnader inte ställts.

Enligt 19 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende utövar Konsumentverket tillsyn över att lagen följs. Av 20 § framgår att Konsumentverket eller den som verket utser har rätt att göra inspektioner hos näringsidkare och ta del av alla handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen. Om näringsidkaren inte tillhandahåller efterfrågade handlingar eller lämnar begärda upplysningar, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att vid vite fullgöra sin skyldighet. Konsumentverket har motsvarande tillsynsuppgifter enligt flera andra lagar på det konsumenträttsliga området, bl.a. paketreselagen och konsumentkreditlagen.

Konsumentverket har också möjlighet att med stöd av marknadsföringslagen förelägga en näringsidkare att lämna upplysningar och tillhandahålla vissa handlingar. Om det behövs för tillsynen får Konsumentverket vid vite förelägga en näringsidkare att hålla de lokaler där näringsverksamheten utövas tillgängliga för inspektion.

I lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden finns bestämmelser som syftar till att få till stånd ett förbättrat konsumentskydd när det gäller utformningen av kontraktsformulär som används inom olika branscher på konsumentområdet. Är ett avtalsvillkor med hänsyn till pris och övriga omständigheter oskäligt mot konsumenten får Marknadsdomstolen förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor. Ett förbud ska normalt förenas med vite.

Överväganden

Det nya direktivet ger, i likhet med 1994 års direktiv, medlemsstaterna betydande utrymme att utforma olika nationella tillsyns- och sanktionssystem. Vad som krävs är att det finns dels effektiva, avskräckande och proportionella sanktioner vid överträdelser av genomförandelagstiftningen, dels offentliga eller privata organ som har rätt att väcka talan vid domstolar eller behöriga administrativa organ vid sådana överträdelser. Den närmare utformningen av sanktions- och tillsynsordningen är således i allt väsentligt en nationell fråga.

Som framgår av föregående redovisning finns det i dag goda möjligheter att ingripa mot näringsidkare som inte uppfyller de krav som följer av lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller vars marknadsföring eljest är att anse som otillbörlig. I avsnitt 10.11.2 har visserligen lagts fram förslag som innebär att den nuvarande möjligheten för en konsument att låta ett ofullständigt avtal återgå inte förs över till den nya lagen. Även med beaktande härav kommer det att finnas ett sanktionssystem som gott och väl uppfyller de krav som det nya direktivet ställer på medlemsstaterna. Det har inte under samrådsförfarandet eller i övrigt framkommit kritik mot det nuvarande sanktionssystemet eller att det finns behov av kompletteringar härav. Som Konsumentverket anfört bör den nuvarande modellen med en hänvisning till marknadsföringslagens bestämmelser i den nya lagen behållas.

Det kan visserligen diskuteras om straffbestämmelserna bör behållas. Erfarenheterna av de straffbestämmelser som fanns i 1975 års marknadsföringslag var inte särskilt goda och vid tillkomsten av 1995 års marknadsföringslag ifrågasattes om bestämmelserna haft någon preventiv verkan alls. Såvitt framkommit har straffbestämmelserna i lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende inte heller tillämpats vid något enda tillfälle. De regler som är bötesstraffsanktionerade i den nuvarande lagen är dock av stor betydelse från konsumentskyddssynpunkt och det vore att sända en felaktig signal om bötesstraffen nu avskaf-

fades. Bestämmelserna bör därför behållas och tas in i den nya lagen. Däremot finns det inte skäl att sanktionera fler regler i den nya lagen med böter än enligt den nuvarande lagen.

Som redovisats är bestämmelserna om marknadsstörningsavgift i marknadsföringslagen inte tillämpliga vid brister i informationslämnande enligt 4 och 5 §§ lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. Frågan är om denna ordning ska behållas eller om det bör införas en möjlighet att ingripa med marknadsstörningsavgift om näringsidkaren inte lämnar föreskriven information.

Enligt 1995 års marknadsföringslag gällde som huvudregel att det inte var möjligt att ålägga en näringsidkare marknadsstörningsavgift om denne inte uppfyllde krav som följde av speciallagstiftning. Marknadsstörningsavgift kunde således endast komma i fråga vid uppsåtliga och oaktsamma överträdelser av de s.k. katalogreglerna i marknadsföringslagen och några enstaka speciallagar. Införandet av den nu gällande marknadsföringslagen har inte inneburit någon skärpning av sanktionssystemet i detta avseende.³⁸ Det bör inte komma ifråga att i detta sammanhang frånga denna bedömning. Slutsatsen av det anförda blir att marknadsstörningsavgift, i likhet med vad som gäller idag, inte bör kunna dömas ut vid överträdelser av den föreslagna nya lagen.

Nu gällande ordning med Konsumentverket som tillsynsmyndighet och en rätt för Konsumentombudsmannen, enskilda och berörda organisationer att under vissa förutsättningar väcka talan vid domstol om förbud, ålägganden, marknadsstörningsavgift och skadestånd uppfyller de krav som följer av artikel 13.2. Det har inte framkommit skäl att av någon annan anledning frånga den nu gällande tillsynsordningen. Som framhållits av Konsumentverket och Allmänna reklamationsnämnden bör den således behållas och tas in i den nya lagen.

³⁸ Prop. 2007/08:115 s. 127.

10.17 Tvistlösning utom domstol

Bedömning och förslag: Direktivets bestämmelser när det gäller möjligheter till lösning av tvister rörande avtal som omfattas av direktivet utom domstol är uppfyllda genom verksamheten vid Allmänna reklamationsnämnden. Nämndens instruktion ändras så att det uttryckligen framgår att nämnden är behörig att pröva inte bara tvister om avtal om tidsdelat boende utan även tvister om långfristiga semesterprodukter samt bytes- och förmedlingsavtal.

Direktiven

I artikel 14.2 i det nya direktivet föreskrivs att medlemsstaterna ska verka för att det införs och utvecklas lämpliga och effektiva klagomåls- och prövningsförfaranden utom domstol för prövning av tvister i frågor som omfattas av direktivet. Medlemsstaterna ska vidare där så är lämpligt uppmuntra näringsidkare och deras branschorganisationer att informera konsumenterna om sådana klagomåls- och prövningsförfaranden. Motsvarande bestämmelser saknas i 1994 års direktiv.

Allmänna reklamationsnämnden

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) är en statlig myndighet som inrättades år 1968. Enligt 1 § förordningen (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden har nämnden som huvuduppgift att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som rör varor, tjänster eller andra nyttigheter (konsumenttvister) som näringsidkaren tillhandahållit och rekommendera en lösning av tvisten. Förfarandet i nämnden är skriftligt. Muntlig bevisupptagning är således inte möjlig. Det finns vissa värdegränser för att en tvist ska prövas av nämnden. Värdegränserna ligger i dagsläget mellan 500 kr – 2 000 kr. Ären-

den där konsumenten riktar sin anmälan mot näringsidkare utomlands prövas normalt inte. Nämndens beslut är inte bindande och kan således inte verkställas.

Enligt 3 § samma förordning får ARN pröva tvister mellan en grupp konsumenter och en näringsidkare (grupptalan) om det finns flera konsumenter som kan antas ha anspråk mot näringsidkaren på väsentligen likartade grunder, om tvisterna rör förhållanden som får prövas av myndigheten och en prövning av tvisten är motiverad från allmän synpunkt. Sådana tvister tas upp till prövning efter anmälan av Konsumentombudsmannen eller, om denne valt att inte göra någon anmälan, en sammanslutning av konsumenter eller löntagare.

Av 4 § första stycket 1 framgår att nämnden som huvudregel inte prövar ärenden som gäller köp av fast egendom, bostadsrätt eller tomträtt. I paragrafens andra stycke finns dock ett undantag som innebär att nämnden är behörig att pröva ärenden om upplåtelse eller överlåtelse som omfattas av lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende.

ARN har prövat en handfull ärenden som har anknytning till avtal om tidsdelat boende. De allra flesta av dessa har dock gällt frågan om en tvist om ett sådant avtal omfattas av rättsskyddet i en hemförsäkring.

Konsument Europa

Konsument Europa är en enhet inom Konsumentverket och ingår i nätverket European Consumer Center Network, ECC-Net. Nätverket, som inrättades av EG-kommissionen 2001, har som övergripande målsättning att främja konsumenternas förtroende för den gemensamma marknaden, bl.a. genom att lämna information om konsumenternas rättigheter och olika möjligheter till utomrättslig tvistlösning i medlemsstaterna, främst i gränsöverskridande konsumenttvister. Konsument Europa har ägnat stor uppmärksamhet åt frågor rörande tidsdelat boende och genomfört olika informationsinsatser och bistått enskilda

konsumenter med råd. En närmare redovisning av detta arbete finns i rapporten Timeshare, semesterklubbar m.m.- Konsument Europas arbete med att komma tillrätta med konsumenters problem.

Överväganden

Tvister rörande avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter kan många gånger vara komplicerade och kräva muntlig bevisupptagning. Det kan därför ifrågasättas om utomrättslig tvistlösning alltid är en lämplig form för att pröva sådana tvister. Det nya direktivet innebär inte heller något absolut krav på att medlemsstaterna ska inrätta tvistlösningsorgan där alla slags tvister som härrör från avtal enligt direktivet kan prövas. Vad det däremot handlar om är att medlemsstaterna ska verka för att det finns sådana organ.

Direktivet måste anses uppfyllt genom verksamheten vid ARN. Nämnden prövar visserligen normalt sett inte anmälningar mot näringsidkare som har sitt säte i andra länder. Genom Konsument Europa finns det dock goda möjligheter för konsumenter att få information om organ för utomrättslig tvistlösning i andra länder. Mot denna bakgrund saknas det skäl att nu ta initiativ till att det inrättas något ytterligare organ för lösning av tvister i frågor som omfattas av direktivet utom domstol.

Som redovisats tidigare framgår det uttryckligen av ARN:s instruktion att nämnden är behörig att pröva tvister om avtal om tidsdelat boende enligt den tidigare lagen. Avtal om långfristiga semesterprodukter gäller normalt sett inte fast egendom och torde redan nu omfattas av nämndens behörighet. Som påpekats från ARN:s sida bör dock nämndens instruktion ändras så att det klart framgår att nämnden är behörig att pröva inte bara tvister rörande tidsdelat boende utan även övriga avtalstyper som omfattas av direktivet.

I övrigt påkallar bestämmelserna om utomrättslig tvistlösning i artikel 11 inte någon särskild åtgärd från det allmännas sida.

10.18 Skydd mot lagval som ger konsumenten ett sämre skydd

Förslag: Om rättsordningen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är tillämplig på ett avtal ska den nya lagen tillämpas i den mån den ger konsumenten ett bättre skydd än vad som följer av den främmande rättsordningen. Detta gäller dock bara om den byggnad som avtalet gäller är belägen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller, om avtalet inte avser någon byggnad, näringsidkaren bedriver sin verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller riktar sin verksamhet mot ett land inom detta.

Inledning

Avtal om tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter har, liksom bytes- och förmedlingsavtal, ofta anknytning till flera olika länder. Boendet kan vara beläget utomlands och avtalet ingås av konsumenten under en semesterresa. En näringsidkare som erbjuder avtal om långfristiga semesterprodukter kan också ha sitt säte i ett annat land än konsumenten och rikta sin marknadsföring mot Sverige eller andra länder. Ett annat exempel är den situationen att konsumenten träffar avtal om tidsdelat boende som avser nyttjanderätten till ett boende i Sverige, men sedan ingår ett bytesavtal som ger honom eller henne rätt att byta boendet mot ett boende utomlands. Liknande förhållanden kan också uppkomma vid förmedlingsavtal.

Frågan vilket lands lag som ska tillämpas i sådana fall avgörs med tillämpning av internationellt privaträttsliga regler. Sådana bestämmelser finns i lagen (1998:167) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. Genom lagen har konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, den s.k. Romkonventionen införlivats i svensk rätt. Romkonventionen kommer

att ersättas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, den s.k. Rom I-förordningen. Förordningen träder i kraft den 17 december 2009 och ska tillämpas även i fråga om länder som inte är medlemmar i EU. Den ska även tillämpas på avtal som ingåtts före den 17 december 2009. Eftersom rättsakten är utformad som en förordning gäller den direkt som svensk lag. Förordningen varken får eller behöver således omvandlas till lagtext.

1994 års direktiv och dess genomförande i svensk rätt

1994 års direktiv innehåller, i likhet med många andra rättsakter på det konsumenträttsliga området, bestämmelser som syftar till att säkerställa att konsumenten inte får ett sämre skydd än vad som följer av direktivet genom att parterna avtalar att tredje lands lag ska vara tillämplig på avtalet. Sålunda föreskrivs i artikel 9 att medlemsstaterna ska se till att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att köparen, oavsett vilket lands lagstiftning som är tillämplig på avtalet, inte berövas det skydd som ges genom direktivet, om den fasta egendomen, är belägen inom en medlemsstats territorium. Artikel 9 har genomförts i svensk rätt genom bestämmelserna i 18 § lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende. Där föreskrivs det att om bostadslägenheten är belägen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och rättsordningen i ett land utanför samarbetsområdet är tillämplig, gäller bestämmelserna i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende i den mån de ger konsumenten ett bättre skydd än lagen i det land som följer av lagvalet.

Rom I-förordningen

I likhet med vad som gäller enligt Romkonventionen ska den lag som parterna själva valt som huvudregel tillämpas på avtalet enligt Rom I-förordningen. Detta framgår av artikel 3.1 i förordningen. I artikel 4.1 finns i punkterna a)–h) närmare regler om hur den tillämpliga lagen ska fastställas om parterna inte gjort något val enligt artikel 3.1. Dessa s.k. anknytningskriterier innebär bl.a. att tjänsteavtal ska vara underkastade lagen i det land där tjänsteleverantören har sin vanliga vistelseort (punkten b) och att avtal som avser sakrätt till eller hyra av fast egendom ska vara underkastad lagen i det land där egendomen är belägen (punkten c). Om avtalet inte omfattas av någon av punkterna i artikel 4.1 ska avtalet vara underkastat lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karaktäristiska prestation har sin vanliga vistelseort tillämpas. Kan inte tillämplig lag fastställas med hjälp av bestämmelserna i artiklarna 4.1 eller 4.2 ska avtalet vara underkastat lagen i det land till vilket det har närmast anknytning.

Artikel 6 i förordningen innehåller särskilda lagvalsregler för konsumentavtal. Därmed avses ett avtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument, dvs. en fysisk person som handlar för ändamål som ligger utanför hans eller hennes näringsverksamhet. Enligt huvudregeln i artikel 6.1 ska sådana avtal vara underkastade lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort. Detta gäller dock bara under förutsättning att

a) näringsidkaren bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, eller

b) på något sätt riktar sådan verksamhet till det landet eller till flera länder, inbegripet det landet, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

I annat fall skall tillämplig lag bestämmas i enlighet med vad som följer av artikel 3 och 4.

Parterna kan, utan hinder av vad som föreskrivs i artikel 6.1, välja tillämplig lag för ett konsumentavtal. Ett sådant val får dock

inte föra med sig att konsumenten berövas det skydd som tillförsäkras denne genom sådana bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt den lag som skulle ha varit tillämplig om inget lagval gjorts.

Bestämmelserna i artikel 6.1 och 6.2 ska inte tillämpas på vissa avtal, nämligen tjänsteavtal, om tjänsten ska utföras uteslutande i ett annat land än det där konsumenten har sin vanliga vistelseort, transportavtal, dock inte avtal om paketresor, samt avtal om sakrätt i fast egendom eller hyra av fast egendom, förutom avtal om nyttjanderätt till fast egendom som omfattas av 1994 års direktiv om tidsdelat boende.

Enligt artikel 23 påverkar förordningen inte tillämpningen av gemenskapsrättsliga bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler. Finns det avvikande regler i andra EG-rättsakter ska dessa således tillämpas i stället för förordningen.

Det nya direktivet

I ingressen till det nya direktivet hänvisas i fråga om vilken lag som ska vara tillämplig till Rom I-förordningen (skäl 17). Det framhålls dock i ingressen att det bör finnas ett kompletterande skydd som gör att konsumenten inte berövas det skydd som följer av direktivet. Sådana bestämmelser finns i artikel 12.1 i det nya direktivet där det stadgas att om tredje lands lagstiftning är tillämplig på ett avtal som omfattas av direktivet får konsumenten inte berövas det skydd som följer av direktivet, dels om någon av de berörda fastigheterna är belägna i en medlemsstat, dels om näringsidkaren när det gäller ett avtal som inte direkt rör fast egendom bedriver sin näringsverksamhet i en medlemsstat eller på något sätt riktar sådan verksamhet till en annan medlemsstat. Som angetts i avsnitt 9.2 omfattas direktivet av EES-avtalet och gäller således för hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Överväganden

Bestämmelserna i artikel 12 i det nya direktivet kräver således att medlemsstaterna ser till att en konsument som ingår ett avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter samt bytes- och förmedlingsavtal inte går miste om det konsumentskydd som direktivet ger genom att parterna avtalar att något annat lands lag är tillämplig på avtalet. Detta gäller dock bara om den berörda fastigheten är belägen i ett medlemsland, eller när det är fråga om avtal som inte direkt gäller fast egendom, näringsidkaren bedriver sin verksamhet i eller riktar sin verksamhet mot ett medlemsland. I övriga fall ger direktivet inte något skydd mot lagval som hänvisar till tredje lands lag.

En tillämpning av bestämmelserna i Rom I-förordningens regler om lagval kommer i fråga om avtal som omfattas av det nya direktivet i betydande utsträckning leda till samma resultat som ska uppnås enligt artikel 12.1 i det nya direktivet. Det finns dock en rad tänkbara situationer där lagen i en annan stat utanför EU kan bli tillämplig genom hänvisning till tredje lands lag och att konsumenten härigenom får ett sämre skydd än vad som följer av direktivet. För att det nya direktivet ska uppfyllas i denna del krävs det således att det tas in särskilda bestämmelser i den nya lagen som säkerställer att konsumenten i alla de situationer som anges i artikel 12.1 tillförsäkras det skydd som direktivet anger.

I artikel 12.1 används uttrycken fast egendom och fastighet som anknytningskriterium utan att de definieras i direktivet. I 1994 års direktiv avses med begreppen fast egendom och fastighet ett hus eller en byggnad som är avsedd att användas som bostad. Inget talar för att begreppen fast egendom eller fastighet ska uppfattas på något annat sätt i det nya direktivet. Det är således inte av avgörande betydelse om byggnaden står på ofri grund eller att betrakta som fast egendom i den mening som avses i jordabalken. Det viktiga för att bestämmelserna i artikel 12.1 första strecksatsen ska vara tillämpliga är att avtalet gäller ett hus eller en byggnad som man kan övernatta i.

Det föreskrivs visserligen i artikeln att byggnaden ska vara belägen inom ett medlemsland för att reglerna i artikel 12.1 första strecksatsen ska vara tillämpliga. Som angetts i det föregående omfattas dock direktivet av EES-avtalet. Detta innebär att Norge, Island och Lichtenstein, i likhet med medlemsländerna i EU är skyldiga att genomföra direktivet i respektive lands lagstiftning. Inom EES-området kommer således samma lagstiftning att gälla. Artikel 12.1 bör därför genomföras på så sätt att det i bestämmelserna anges att den byggnad avtalet gäller ska vara belägen inom EES-området. Detsamma bör gälla i fråga om tjänsteavtal som inte tar sikte på något hus eller någon byggnad och som således omfattas av artikel 12.1 andra strecksatsen.

Innebörden av regleringen i artikel 12.1 kan sammanfattningsvis beskrivas på följande sätt. Om ett avtal om tidsdelat boende avser en byggnad som man kan övernatta i, som är belägen inom EES-området och rättsordningen i ett land utanför EES-området är tillämplig, exempelvis genom att näringsidkaren i avtalet hänvisat till detta lands lag, ska den nya lagen tillämpas i den mån den ger konsumenten ett bättre skydd än vad som följer av den lag som gäller enligt lagvalet. Detsamma gäller om det är fråga om ett bytes- eller förmedlingsavtal som gäller en byggnad. Ett avtal om en långfristig semesterprodukt tar normalt sett inte sikte på en specifik byggnad. I stället är det fråga om ett tjänsteavtal som omfattas av artikel 12.1 andra strecksatsen. Detta innebär att om näringsidkaren i avtalet anger att en rättsordning utanför EES-området är tillämplig på avtalet, ska den nya lagen tillämpas i den mån den ger konsumenten ett bättre skydd än vad som följer av den främmande rättsordningen, under förutsättning att näringsidkaren bedriver sin verksamhet inom EES-området eller riktar sin verksamhet mot ett land inom detta. För att direktivet ska genomföras på ett fullständigt sätt krävs att en reglering i enlighet härmed tas in i den nya lagen. Lagtexten bör utformas efter förebild från liknande bestämmelser i annan lagstiftning som genomför rättsakter på det konsumenträttsliga området och i nära anslutning till direktivtexten.

Regleringen tar i första hand sikte på civilrättsliga bestämmelser. I fråga om marknadsrättsliga bestämmelser avgörs lagvalsfrågan med utgångspunkt i den s.k. effektlandsprincipen. Denna innebär att svensk marknadsrättslig lagstiftning är tillämplig på marknadsföring som har effekt på eller med andra ord riktar sig mot den svenska marknaden. Effektlandsprincipen har dock kommit att luckras upp under senare år, bl.a. genom genomförandet av vissa EG-rättsakter som bygger på effektlandsprincipens motsats, dvs. den s.k. ursprungslandsprincipen.³⁹

10.19 Information om genomförandelagstiftningen

Bedömning: Bestämmelserna i artikel 14.1 om information om nationell genomförandelagstiftning och uppförandekoder påkallar inte någon lagstiftningsåtgärd. Inte heller i övrigt krävs någon särskild åtgärd från det allmännas sida.

Direktiven

I artikel 14.1 första ledet åläggs medlemsstaterna en skyldighet att vidta lämpliga åtgärder för att informera konsumenterna om nationell genomförandelagstiftning. 1994 års direktiv saknar motsvarande bestämmelser.

Överväganden

Som framgår av artikel 14.1 är det en samhällelig uppgift att informera om genomförandelagstiftningen. Sådan informationsverksamhet kan ske på många olika sätt, exempelvis genom broschyrer, faktablad och information på Internet. Konsumentverket, inte minst Konsument Europa, kommer även fortsätt-

³⁹ Se SOU 2006:76 avsnitt 10.25.

ningsvis ha en central roll i detta arbete. Detsamma gäller även de kommunala konsumentvägledarna. Därtill kommer den informationsverksamhet kring ny lagstiftning som alltid tillhandahålls via Regeringskansliet och riksdagen. Det får dessutom förutsättas att de näringslivsorganisationer som finns på området informerar sina medlemmar om den nya lagstiftningen.

Artikel 14.1 påkallar i denna del inte, utöver vad som angetts ovan, någon lagstiftningsåtgärd eller annan åtgärd från det allmännas sida för att direktivet ska anses vara genomfört i svensk rätt.

10.20 Information om näringslivets egenåtgärder

Bedömning: Bestämmelserna i artikel 14.1 andra ledet om information om uppförandekoder påkallar inte någon lagstiftningsåtgärd. Inte heller i övrigt krävs någon åtgärd från det allmännas sida.

Direktiven

Enligt artikel 14.1 andra ledet ska medlemsstaterna när så är lämpligt uppmuntra näringsidkare och kodutfärdare att informera om sina uppförandekoder. Med begreppet uppförandekod avses enligt artikel 2 i) en överenskommelse eller en uppsättning regler som inte föreskrivs i en medlemsstats lagar och andra författningar om hur näringsidkare som förbinder sig att iaktta koden ska förhålla sig till en eller flera angivna affärsmetoder eller inom en eller flera angivna branscher. Begreppet kodutfärdare definieras i artikel 2 j) som det organ, vilket även kan vara en näringsidkare eller en grupp av näringsidkare, som ansvarar för att utforma och se över en uppförandekod eller övervaka att koden efterlevs av den som förbundit sig att iaktta den. Vad det handlar om är alltså näringslivets egenåtgärder (se avsnitt 8).

Överväganden

Förstahandsansvaret för att marknadsföring är tillbörlig har sedan början av 1970-talet i Sverige åvilat det allmänna. Näringslivets egenåtgärder, i första hand Internationella handelskammarens regelverk, har dock samtidigt haft stor betydelse som komplement till lagstiftningen när det gäller att stävja marknadsföring som strider mot god affärssed. Sålunda utgör näringslivets uppförandekoder en viktig normkälla inte bara inom ramen för egenåtgärdssystemen som sådana utan också vid tillämpningen av den marknadsrättsliga lagstiftningen.

För att näringslivets egenåtgärder ska få genomslag krävs att näringsidkare och konsumenter får kännedom om dem. Det är därför naturligt och angeläget att branschorganisationer och andra kodutfärdare på olika sätt informerar om sina uppförandekoder och andra egenåtgärder. Ett exempel på detta är den webbtjänst, www.klagareklam.se, som inrättats av Näringslivets delegation för marknadsrätt och Marknadsetiska rådet.

Som framgår närmare av avsnitt 8.3 har Resort Development Organization (RDO) antagit en uppförandekod för timesharebranschen. Information om denna uppförandekod finns bl.a. på organisationens hemsida på Internet. Nämnas kan också att det hänvisas till uppförandekoden även på Konsumentverkets och Konsument Europas hemsidor på Internet. Det får förutsättas att RDO och andra berörda branschorganisationer själva tar initiativ till de ytterligare informationsinsatser som kan anses erforderliga för att informera om förekommande uppförandekoder och andra egenåtgärder på området utan någon särskild åtgärd från det allmänna sida. Svensk rätt ligger väl i linje med direktivets önskemål om att det lämnas information om förekommande uppförandekoder och får mot den nu tecknade bakgrunden anses uppfyllt.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Den nya lagen ska träda i kraft den 23 februari 2011. Lagen ska vara tillämplig på marknadsföring och avtal som ingåtts efter den tidpunkten.

Enligt artikel 16 ska medlemsstaterna senast den 23 februari 2011 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för direktivets krav ska uppfyllas. Bestämmelserna ska vara tillämpliga från och med detta datum. Det sagda innebär således att ett korrekt genomförande av direktivet kräver att den nya lagen träder i kraft senast den 23 februari 2011. Vid samma tidpunkt ska lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende upphävas.

I enlighet med allmänna principer blir den nya lagen tillämplig bara på marknadsföring och avtal som ingåtts efter den 23 februari 2011. Det krävs inte några övergångsbestämmelser om det. Det krävs inte heller några övergångsbestämmelser av processuell natur.

12 Konsekvenser

Bedömning: Den föreslagna lagstiftningen kan i vart fall inledningsvis komma att medföra en något ökad resursåtgång för Konsumentverket. Tillräckliga resurser för detta finns inom ramen för nuvarande anslag.

Förslaget bedöms inte medföra annat än marginella konsekvenser för Allmänna reklamationsnämnden, Marknadsdomstolen och kommunerna.

Förslaget främjar konkurrensen på området och underlättar för företagen att marknadsföra avtal som omfattas av lagstiftningen i andra länder inom EES-området. De administrativa kostnaderna för företagen kan i ett inledande skede öka något. På sikt kommer dock företagens kostnader att kunna minska.

Inledning

Vägledning för innehållet i en konsekvensanalys kan hämtas ur kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Av 14 § kommittéförordningen framgår att konsekvenserna av de förslag som lämnas i ett betänkande ska redovisas om dessa påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt ska också dessa redovisas. När det gäller kostnadsökningar och intäktsminskningar

för staten, kommuner eller landsting, ska kommittén föreslå en finansiering. Har förslagen i ett betänkande betydelse för den kommunala självstyrelsen ska, enligt 15 § kommittéförordningen, konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet. Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Om ett betänkande innehåller förslag till nya eller ändrade regler, ska enligt 15 a § kommittéförordningen förslagets kostnadsmissiga och andra konsekvenser anges i betänkandet. Konsekvenserna ska anges på ett sätt som motsvarar de krav på innehållet i konsekvensutredningar som finns i 6 och 7 §§ förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Konsekvenser för Konsumentverket

Som framhållits i avsnitt 10.19 är det en uppgift för det allmänna att informera om den nya lagstiftningen bland konsumenter, näringsidkare och andra. Detta kommer inledningsvis att kräva informationsinsatser från Konsumentverket, inte minst Konsument Europa. Konsumentverkets tillsynsverksamhet kommer också att omfatta fler avtalstyper och aktörer än tidigare. För att få fram praxis och klarlägganden när det gäller lagstiftningens närmare innebörd kan det även finnas ett behov av att Konsumentverket för talan i Marknadsdomstolen i fler mål. Den nu föreslagna lagstiftningen kan således i ett inledande skede föra med sig ett ökat resursbehov hos Konsumentverket. Detta resursbehov bör dock kunna tillgodoses inom ramen för nuvarande anslag.

Konsekvenser för Allmänna reklamationsnämnden

Allmänna reklamationsnämnden är redan i dagsläget behörig att pröva ärenden som gäller avtal om tidsdelat boende som omfattas av den nuvarande lagen. Hittills har nämnden prövat några sådana ärenden. Flertalet av dessa har dock gällt frågan om en viss tvist omfattas av en rättsskyddsförsäkring och skiljer sig därmed inte från andra ärenden på nämndens försäkringsavdelning. Nämnden föreslås nu få uttrycklig behörighet att pröva även tvister som gäller alla slags avtal som omfattas av den nya lagens tillämpningsområde. Detta kan leda till att nämnden får ytterligare ett antal ärenden att handlägga och pröva. Denna tänkbara ökning av ärenden måste dock bedömas vara så pass marginell att den hanteras inom ramen för nämndens befintliga resurser.

Konsekvenser för Marknadsdomstolen

Som nämnts i det föregående kan det inledningsvis krävas att Konsumentverket inom ramen för sitt utökade tillsynsansvar, men även andra företag och branschorganisationer, för talan i Marknadsdomstolen i syfte att lägga fast praxis och få till stånd en prövning av den nya lagstiftningens innebörd. Det kan dock knappast handla om mer än något eller några mål om året. En så pass begränsad måltillströmning måste kunna rymmas inom ramen för nuvarande anslag.

I övrigt bedöms den nya lagstiftningen inte leda till några nämnvärda statsfinansiella konsekvenser.

Konsekvenser för kommun och landsting

Även de kommunala konsumentvägledarna har en viktig roll när det gäller att sprida information om den nya lagstiftningen och hjälpa konsumenter som hamnat i tvister som omfattas av den

nya lagen. Såvitt framkommit är dock antalet förfrågningar bland konsumentvägledarna rörande avtal om tidsdelat boende förhållandevis få. I de allra flesta fall hänvisas konsumenten också genast vidare till Konsument Europa. Det kan visserligen inte uteslutas att den föreslagna lagens utvidgade tillämpningsområde kan komma att medföra en viss ökning av antalet kontakter med konsumentvägledarna. Kommunernas kostnader för dessa insatser måste dock vara att bedöma som försumbara.

I övrigt bedöms den föreslagna lagstiftningen inte medföra några kostnader eller andra konsekvenser för kommuner eller landsting.

Övriga konsekvenser för det allmänna

Förslagen medför inga konsekvenser vad gäller den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, jämställdheten mellan män och kvinnor eller för möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen.

Konsekvenser för företagens arbetsförutsättningar m.m.

Det finns ingen officiell statistik över hur många svenska företag som är verksamma inom de branscher som omfattas av det nya direktivet och den nu föreslagna genomförandelagstiftningen. Vid underhandskontakter med branschföreträdare har det dock framkommit att i dagsläget på sin höjd finns en handfull företag som marknadsför avtal om tidsdelat boende i den mening som avses i 1994 års direktiv. Verksamheten avser i allt väsentligt anläggningar i Sverige, främst på skidorter och i skärgårdsområden.

Såvitt framkommit finns det i Sverige någon eller några mäklare som ägnar sig helt åt förmedling av avtal om tidsdelat boende. Verksamheten avser endast boenden i bostadsrätts-

föreningar i Sverige. Därutöver finns det fastighetsmäklare som förmedlar enstaka andelslägenheter vid sidan av sin ordinarie verksamhet. I vilken utsträckning så är fallet har inte gått att utröna.

Det har inte varit möjligt att inom ramen för detta arbete identifiera något enda svenskt företag som i dag marknadsför avtal om långfristiga semesterprodukter.

Som redovisats i det föregående bygger den nuvarande lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende på ett EG-direktiv som är utformat som ett s.k. minimiharmoniseringsdirektiv. Detta innebär att det är tillåtet för medlemsstaterna att införa nationell reglering som avviker från direktivet till konsumentens förmån, så länge lagstiftningen är förenlig med EG-rätten i övrigt. Detta har lett till att det finns betydande skillnader i genomförandelagstiftning i de olika medlemsstaterna, bl.a. vad gäller informationskrav, ångerfristens längd och möjligheter att frånträda ett ofullständigt avtal. Genom det nya direktivet och den nu föreslagna lagstiftningen kommer lagstiftningen på området bli avsevärt mer enhetlig inom hela EES-området. Detta kommer i sin tur att underlätta för svenska företag som vill marknadsföra avtal som omfattas av lagstiftningen i andra länder inom EES-området. Man kommer också att konkurrera på samma villkor med utländska företag som marknadsför sina produkter i Sverige.

Som framhållits av de företag som lämnat synpunkter under utredningsarbetet kan också en gemensam lagstiftning som även omfattar närliggande avtalstyper medföra att oseriösa företag söker sig bort från marknaden och att seriösa företag således slipper konkurrera med mindre nogräknade aktörer. Också detta är positivt ur såväl konkurrens- som konsumentsynpunkt.

Den föreslagna lagstiftningen innebär att det införs ångerrätt och krav på förhandsinformation inte bara vid avtal om tidsdelat boende utan även då näringsidkare ingår avtal med konsumenter om långfristiga semesterprodukter samt förmedlings- och bytesavtal. Även flera typer av boendeformer än boende i hus och byggnader kommer att omfattas av lagen. Ångerfristen har också

förlängts från tio till fjorton dagar samtidigt som näringsidkaren inte kommer att kunna få någon ersättning av konsumenten för de kostnader som uppkommer om denne utövar sin ångerrätt eller för den tid som konsumenten utnyttjat tjänsten.

Det är givet att en utökad möjlighet för konsumenterna att ångra ett ingånget avtal för med sig en större osäkerhet för näringsidkaren och därmed också en viss merkostnad. Kostnadens storlek varierar beroende på en mängd faktorer såsom vilket slags avtal det är fråga om, priset för andelen eller tjänsten och hur många avtal som näringsidkaren marknadsför eller förmedlar. Att ange denna kostnad beloppsmässigt skulle kräva företagsekonomiska överväganden och beräkningar som det inte funnits utrymme för inom ramen för detta utredningsarbete.

Man kan dock konstatera att det i den uppförandekod som antagits inom RDO redan år 2005 redan finns regler om ångerrätt som går längre än vad som följer av direktivet och som är tillämpliga även på långfristiga semesterprodukter samt bytes- och förmedlingsavtal. Detsamma gäller informationskraven. Såvitt framkommit tillämpas detta regelverk sedan tidigare av de flesta svenska företag i branschen. Den nya lagstiftningen innebär alltså inte någon dramatisk förändring i sak i förhållande till vad som tillämpas av svenska företag redan i dagsläget. Förlängningen, fyra dagar, måste också anses som marginell.

NUTEK, numera Tillväxtverket, har i rapporten Näringslivets administrativa kostnader för konsumentområdet (R 2008:4) mätt hur mycket det kostar för företagen att följa regelverket på det konsumenträttsliga området. När det gäller lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende har verket, efter intervjuer med företrädare för branschen, kommit fram till att det tar omkring åtta timmar att ta fram den information som krävs enligt lagen per objekt. Varje företag tog i genomsnitt fram information om två objekt per år. Den totala tidsåtgången uppgick således till 16 timmar per företag. Kostnaden för informationen motsvarar således den timkostnad respektive företag har för de anställda som utför det administrativa arbetet med att ta fram och lämna informationen, dvs. 9 792 kr.

Den föreslagna lagen innebär i fråga om sedvanliga avtal om tidsdelat boende inte några större förändringar när det gäller vilken information som ska lämnas innan avtalet ingås. Däremot har det införts ett i författning föreskrivet informationskrav vid marknadsföring av långfristiga semesterprodukter samt bytes- och förmedlingsavtal. Också i fråga om dessa produkter finns dock redan motsvarande krav på informationskrav enligt gällande uppförandekod. Dessa avtal är också i många fall mer standardiserade och mindre komplexa än ett avtal om tidsdelat boende. Informationen torde således i många fall kunna vara gemensam för näringsidkarens produkter. Detta innebär att kostnaden att ta fram informationen blir av engångskaraktär. Till saken hör också att informationen enligt den nu föreslagna lagen till skillnad från den tidigare lagen till stor del ska lämnas med användande av särskilda blanketter vars innehåll och utformning läggs fast av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Detta förhållande bör kunna underlätta det administrativa arbetet med att lämna den föreskrivna informationen avsevärt. Ytterligare en positiv aspekt är att det enligt den föreslagna lagen blir möjligt för näringsidkarna att lämna informationen på annat sätt än genom skriftliga handlingar, vilket innebär en större flexibilitet och kostnadsbesparingar.

I ett inledande skede kommer säkert de nya informationskraven att föra med sig extra administrativt arbete och därmed följande kostnader. Efter detta inledande skede är det dock svårt att se att den nya lagstiftningen kommer att innebära högre kostnader än vad som är fallet idag. Som redovisats finns det snarare omständigheter som talar för att det administrativa arbetet kan bli mindre tidskrävande och att kostnaderna därmed också kan bli lägre. Det är också den bedömning som EG-kommissionen gjorde i samband med att förslaget till det nya direktivet överlämnades.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och om långfristiga semesterprodukter

Lagens tillämpningsområde

1 §

Denna lag gäller avtal som ingås mellan konsumenter och näringsidkare om

1. tidsdelat boende,
2. långfristiga semesterprodukter,
3. förmedling av tidsdelat boende eller långfristiga semesterprodukter, och
4. byte av tidsdelat boende.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 1 § i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och anger, tillsammans med definitionerna i 3 §, lagens tillämpningsområde. Frågorna behandlas i avsnitt 10.4.

Av paragrafen framgår att lagen är tillämplig på fyra olika slags avtalsförhållanden, nämligen avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter, avtal om förmedling av tidsdelat boende eller långfristiga semesterprodukter (förmedlingsavtal) och avtal om byte av tidsdelat boende (bytesavtal). Begreppen avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter samt förmedlings- och bytesavtal definieras i 3 §.

Lagen är bara tillämplig på konsumentavtal, dvs. avtal som ingås mellan konsumenter och näringsidkare. Även dessa

begrepp definieras i 3 §. Till skillnad från den tidigare lagen är den nya lagen inte tillämplig på avtal mellan två konsumenter där en näringsidkare fungerar som mellanman. Däremot omfattas avtalsförhållandet mellan en konsument och en näringsidkare där näringsidkaren fått i uppdrag av konsumenten att förmedla nyttjanderätt eller en rättighet enligt ett avtal om tidsdelat boende eller om en långfristig semesterprodukt. Detsamma gäller om en konsument gett en näringsidkare i uppdrag att efterfråga en sådan produkt på marknaden. I dessa fall är det fråga om ett förmedlingsavtal. Om en näringsidkare av en konsument förvärvar nyttjanderätt enligt ett avtal om tidsdelat boende och sedan i eget namn överlåter nyttjanderätten till en konsument är det dock fråga om ett sedvanligt avtal om tidsdelat boende.

2 §

Lagen gäller inte för avtal som omfattas av lagen (1992:1672) om paketresor.

I paragrafen, som saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, klargörs att lagen inte i något avseende ska tillämpas på avtal som omfattas av lagen (1992:1672) om paketresor. Omfattas ett avtal av både paketreselagen och den nya lagen ska således endast paketreselagen tillämpas. Undantaget har stöd i direktivets ingress (skäl 8). Frågan behandlas i avsnitt 10.5.

Definitioner

3 §

I denna lag avses med

1. *avtal om tidsdelat boende*: ett upplåtelse- eller överlåtelseavtal som ingås för en tid av minst ett år och som mot ersättning ger konsumenten rätt att periodvis nyttja ett eller flera övernattningsboende,

2. *avtal om långfristig semesterprodukt*: ett avtal som ingås för en tid av minst ett år och som mot ersättning ger konsumenten

rätt till boenderabatter eller liknande boendeförmåner, antingen fristående från eller i samband med resor eller andra tjänster,

3. *avtal om byte av tidsdelat boende (bytesavtal)*: ett avtal som innebär att konsumenten mot ersättning får tillgång till övernattningsboenden eller andra tjänster i utbyte mot att andra personer tillfälligt får utnyttja konsumentens rätt enligt ett avtal om tidsdelat boende,

4. *anknyttande avtal*: ett avtal som har samband med ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om långfristig semesterprodukt och som innebär att konsumenten tillhandahålls tjänster av näringsidkaren eller av någon annan på grundval av en överenskommelse mellan näringsidkaren och denne,

5. *konsument*: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför dennes näringsverksamhet eller yrke,

6. *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med dennes näringsverksamhet eller yrke.

Paragrafen motsvarar 2 § i den nuvarande lagen och innehåller definitioner av vissa centrala begrepp som används i lagen. Frågorna behandlas i avsnitt 10.4.

Lagen är tillämplig på *avtal om tidsdelat boende*. Därmed avses ett upplåtelse- eller överlåtelseavtal som ingås för en tid av minst ett år och som mot ersättning ger en konsument rätt att periodvis nyttja ett eller flera övernattningsboende. Definitionen bygger på motsvarande definition i artikel 2 a) i direktivet. Någon saklig skillnad är inte avsedd, även om det finns vissa språkliga skillnader. Det ska alltså vara fråga om ett upplåtelse- eller överlåtelseavtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument som ger konsumenten nyttjanderätten till ett visst boende. Varje rätt som innefattar en rätt till nyttjande omfattas, dvs. även äganderätt. Det kan också vara fråga om exempelvis ett avtal om bostadsrätt eller ett hyresförhållande. Till skillnad från vad som gäller enligt den nuvarande lagen behöver nyttjanderätten inte avse en byggnad eller del av en byggnad. Det räcker att nyttjanderätten avser ett övernattningsboende, dvs. någon form av boende som är ägnat för och som möjliggör att konsumenten övernattar. Utöver boende i byggnad eller del därav, såsom ett fritidshus eller en hotellanläggning, kan som exempel på boen-

deformer som omfattas av lagens tillämpningsområde, nämnas hus- eller campingvagn, kanalbåt och kryssningsfartyg. Det krävs inte att ett visst specifikt boende anges i avtalet. Lagen är tillämplig även om det anges att avtalet berättigar till boende i exempelvis en viss semesteranläggning. Inget hindrar att det i avtalet anges flera olika boenden. Det måste dock finnas en viss konkretion vid angivandet av boendet och att detta är någorlunda preciserat i avtalet. I annat fall kan avtalet snarare vara att betrakta som ett avtal om en långfristig semesterprodukt. Abonnemang av teaterloger, sittplatser i idrottsarenor och liknande omfattas inte, eftersom sådana utrymmen inte är ägnade för övernattnig.

För att lagen ska vara tillämplig krävs att avtalet ingås för en tid om minst ett år och att konsumenten utger någon form av ersättning för nyttjanderätten. Det har tidigare förekommit att avtal ingås på 35 månader, s.k. provavtal, med klausuler om automatisk förlängning om avtalet inte sägs upp. Ett sådant avtal omfattas inte av 1994 års direktiv och förfaringsättet med provavtal har i vissa fall utnyttjats för att kringgå lagstiftningen. Mot den bakgrunden finns i artikel 2.2 bestämmelser som innebär att man vid beräkningen av ettårsfristen ska beakta avtalsvillkor som möjliggör automatisk förlängning av ett avtal. Innebörden är alltså att om avtalet löper på 11 månader och förlängs automatiskt vid utebliven uppsägning eller liknande, direktivet är tillämpligt. Någon särskild lagbestämmelse i enlighet härmed har inte ansetts nödvändig.

För att lagen ska vara tillämplig förutsätts också att avtalet ger konsumenten rätt att utnyttja boende periodvis. Det ska således vara fråga om ett återkommande nyttjande med viss regelbundenhet. En bokning som innebär boende vid upprepade tillfällen, exempelvis flera hotellbokningar som görs vid ett tillfälle, omfattas däremot inte. Sedvanlig hyra av fritidshus och liknande omfattas inte heller av lagen, eftersom sådana avtal normalt ingås för en viss bestämd tidsperiod.

Även avtal som innebär att tidsperioderna för utnyttjandet av rättigheten inte är bestämda då avtalet ingås omfattas, under för-

utsättning att nyttjandeperioderna kan bestämmas med ledning av avtalsvillkoren. Lagen är däremot inte tillämplig om avtalet innebär att hela nyttjanderätten tillkommer en person och det inte blir aktuellt med någon uppdelning av nyttjanderätten i tidsperioder med andra personer.

Ett *avtal om en långfristig semesterprodukt* ger inte konsumenten någon nyttjanderätt. I stället är det fråga om ett tjänsteavtal. Begreppet långfristig semesterprodukt definieras i lagen som ett avtal som ingås för en tid av minst ett år och som mot ersättning huvudsakligen ger en konsument rätt till boenderabatter eller liknande boeneförmåner, antingen fristående från eller i samband med resor eller andra tjänster. Definitionen motsvarar i det närmaste ordagrant definitionen i direktivet. Någon saklig skillnad är inte avsedd. Avtal om långfristiga semesterprodukter kan utformas på en mängd olika sätt. För att ett avtal ska omfattas av lagen krävs dock att det ingås för minst ett år och att konsumenten betalar för den tillhandahållna tjänsten. Tjänsten utgörs i många fall av en slags bokningstjänst där konsumenten får hjälp att boka boende i olika anläggningar runt om i världen. Kännetecknande för avtalstypen är att boendet till skillnad från vad som gäller avtal om tidsdelat boende, inte är närmare angivet vad gäller tid och rum. Avtalet ger således inte konsumenten rätt att boka visst eller vissa boenden utan på sin höjd boende av visst slag. Till bokningstjänsten kan olika förmåner vara knutna, såsom rabatter och liknande specialerbjudanden vid utnyttjande av olika tjänster inom resebranschen. För att lagen ska vara tillämplig krävs att dessa förmåner huvudsakligen gäller boende. Även andra tjänster kan dock ingå så länge tjänsterna sammantaget i huvudsak har med boende att göra. Framhållas kan att s.k. lojalitetssystem och liknande som ger konsumenten rabatter vid framtida bokningar, exempelvis inom en viss hotellkedja, inte omfattas av begreppet avtal om långfristig semesterprodukt. Skälet till detta är att den betalning konsumenten erlägger i ett sådant fall primärt avser det specifika boendet. Betalningen syftar således inte till att konsumenten ska få tillgång till framtida förmåner eller någon bokningstjänst.

Med begreppet *avtal om byte av tidsdelat boende* avses i lagen ett avtal som innebär att en konsument mot ersättning får tillgång till övernattningsboende eller andra tjänster i utbyte mot att andra personer tillfälligt kan utnyttja konsumentens rätt enligt ett avtal om tidsdelat boende. Avsikten är att även denna definition i sak ska motsvara vad som gäller enligt direktivet. Innebörden av avtalet är alltså att konsumenten mot ersättning får möjlighet att inom ramen för ett bytessystem byta den nyttjanderätt han eller hon har tillgång till enligt ett avtal om tidsdelat boende med någon annan konsument som på motsvarande sätt har anslutit sig och sin nyttjanderätt till systemet.

Ett *anknyttande avtal* är ett avtal som ingås i samband med ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om långfristig semesterprodukt och som innebär att konsumenten tillhandahålls tjänster av näringsidkaren eller av någon annan på grundval av en överenskommelse mellan näringsidkaren och denne. Avtalet kan sägas vara kopplat till ett huvudavtal som antingen ska vara ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om långfristig semesterprodukt. Det ska ta sikte på en tjänst som utförs av den näringsidkare med vilken konsumenten ingått huvudavtalet. Tjänsten kan också utföras av någon annan. För att det ska vara fråga om ett anknyttande avtal måste det finnas en överenskommelse mellan den näringsidkare som är avtalspart med konsumenten och den som de facto utför tjänsten. Som exempel på ett anknyttande avtal kan nämnas avtal om snöskottning, trädgårdsskötsel eller annat underhåll av boende i en semesteranläggning. Det krävs inte att det föreligger ett tidsmässigt samband mellan huvudavtalet och det anknyttande avtalet. Avtalen behöver således inte ingås samtidigt. Det ska däremot finnas en saklig koppling mellan huvudavtalet och det anknyttande avtalet.

Definitionen av begreppet *konsument* är utformad i nära anslutning till motsvarande definitioner i annan lagstiftning på det konsumenträttsliga området. Mot bakgrund av att direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv har även uttrycket "yrke" tagits in i definitionen. Detta innebär en viss smärre utvidgning av begreppets innebörd i förhållande till tidigare definitioner. Med

begreppet konsument avses således en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför dennes näringsverksamhet eller yrke. Ytterligare ledning för tolkningen av konsumentbegreppet kan hämtas i förarbetena till konsumenttjänstlagen (prop. 1984/85:110 s. 139 f.) och konsumentköplagen (prop. 1989/90:89 s. 59 f. med hänvisningar).

Med begreppet *näringsidkare* avses en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med dennes näringsverksamhet eller yrke. Ytterligare ledning för tolkningen av näringsidkarbegreppet kan hämtas i förarbetena till konsumenttjänstlagen (prop. 1984/85:110 s. 141 f.) och till konsumentköplagen (prop. 1989/90:89 s. 59 f. med hänvisningar).

Avtalsvillkor som avviker från lagen

4 §

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Paragrafen motsvarar utan saklig ändring 3 § i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och genomför artikel 12.1. i direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.6.

Motsvarande bestämmelser finns även i annan konsumenträttslig lagstiftning. Av paragrafen framgår att lagen är tvingande till konsumentens förmån på så sätt att denne inte är bunden av avtalsvillkor som i jämförelse med lagens bestämmelser är till nackdel för konsumenten. Att lagen är tvingande får betydelse för avtalsvillkor som innebär att konsumenten på förhand godtar inskränkningar av sina rättigheter enligt lagen. Bestämmelserna hindrar däremot inte att konsumenten i ett konkret fall avstår från en rättighet sedan denna väl har aktualiserats, exempelvis genom förlikning eller ett medgivande i en tvist.

Information innan ett avtal ingås

Avtal om tidsdelat boende

5 §

Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett avtal om tidsdelat boende ingås ge konsumenten en kortfattad beskrivning av avtalet samt information om konsumentens motpart, tidpunkten då konsumenten kan börja utnyttja sin rätt enligt avtalet, pris och andra obligatoriska avgifter, tjänster och anläggningar som konsumenten har tillgång till, konsumentens möjligheter att delta i bytessystem och kostnaderna för det, tidpunkten för färdigställandet av byggnader och anläggningar under uppförande, uppförandekoder, konsumentens ångerrätt, förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

6 §

Näringsidkaren ska utöver vad som följer av 5 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. uppgift om villkoren för utövandet av den rättighet som avtalet avser i den medlemsstat där boendet är beläget, huruvida dessa villkor är uppfyllda och, om så inte är fallet, vilka villkor som återstår att uppfylla,

2. uppgift om begränsningar i konsumentens möjligheter att när som helst utnyttja vilket boende som helst i näringsidkarens utbud när avtalet ger konsumenten rätt att välja i ett sådant utbud av boenden,

3. en noggrann och utförlig beskrivning av byggnaden och dess belägenhet, om avtalet avser en bestämd eller flera bestämda byggnader,

4. en beskrivning av boendet och tillhörande anläggningar, om avtalet avser annat boende än i en byggnad,

5. uppgift om de tjänster, exempelvis underhåll, sophämtning och leverans av vatten, som konsumenten har eller kommer att få tillgång till och villkoren för detta,

6. uppgift om gemensamma anläggningar som konsumenten har eller kommer att få tillgång till och villkoren för det,

7. en utförlig beskrivning av alla kostnader med anledning av avtalet, hur dessa kostnader kommer att fördelas mellan konsumenterna och hur kostnaderna kan komma att stiga,

8. uppgift om metoden för beräkning av avgifterna för att använda boendet,

9. uppgift om obligatoriska avgifter och skatter samt om kostnader för administration och förvaltning,

10. uppgift om inteckningar, servitut och andra belastningar,

11. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

12. uppgift om principerna för underhåll och reparation av boendet, administration och förvaltning samt konsumentens möjligheter att påverka och delta i beslut i sådana frågor,

13. uppgift om konsumentens möjligheter att delta i system för förmedling av de avtalade rättigheterna och kostnaderna för det,

14. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i frågor som gäller avtalet, och

15. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

7 §

Om byggnaden som avtalet avser inte är färdigställd ska näringsidkaren, utöver vad som följer av 5 och 6 §§, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. uppgift om hur långt arbetet kommit och uppgift om de tjänster som ska göra byggnaden fullt användbar och eventuella anläggningar som konsumenten kommer att ha tillgång till,

2. uppgift om när arbetet med byggnaden och sådana tjänster som ska göra den fullt användbar såsom gas, vatten, elektricitet och telefonledningar, är färdigställt,

3. en uppskattning av när eventuella anläggningar som ska stå till konsumentens förfogande är färdigställda,

4. uppgift om beteckningen på bygglovet eller motsvarande tillstånd och namnet på den myndighet som ansvarar för tillståndet och myndighetens adress, och

5. uppgift om den säkerhet som ställts enligt 24 § och villkoren för sådan säkerhet.

Avtal om långfristiga semesterprodukter

8 §

Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett avtal om långfristig semesterprodukt ingås ge konsumenten information om kon-

sumentens motpart, den avtalade rättighetens innehåll och tidpunkten då konsumenten kan utnyttja rättigheten, pris och andra obligatoriska avgifter, avbetalningsplan, tjänster som konsumenten har tillgång till och i vilken mån de ingår i priset, uppförandekoder, konsumentens ångerrätt och rätt att frånträda avtalet, förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerfristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

9 §

Näringsidkaren ska utöver vad som följer av 8 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. en beskrivning av vilka rabatter som gäller för kommande bokningar, med typexempel på erbjudanden från den senaste tiden,

2. uppgift om begränsningar av konsumentens möjligheter att utnyttja de avtalade rättigheterna, exempelvis genom begränsad tillgång eller tidsbegränsningar av särskilda kampanj- och specialrabatter,

3. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

4. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i frågor som gäller avtalet, och

5. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

Förmedlingsavtal

10 §

Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett förmedlingsavtal ingås ge konsumenten en kortfattad beskrivning av tjänsten samt information om konsumentens motpart, avtalstiden, pris och andra obligatoriska avgifter, tillämpliga uppförandekoder, konsumentens ångerrätt, förbudet för näringsidkaren att ta emot betalning och säkerhet under ångerfristen samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

11 §

Näringsidkaren ska, utöver vad som följer av 10 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,
2. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, och
3. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

*Bytesavtal***12 §**

Näringsidkaren ska i rimlig tid innan ett bytesavtal ingås ge konsumenten information om konsumentens motpart, den avtalade rättighetens innehåll, avtalstid, pris och andra obligatoriska avgifter, tjänster som konsumenten har tillgång till och i vilken mån dessa ingår i priset, uppförandekoder, konsumentens ångerrätt, förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet under ångerfristen, samt lagval.

Information enligt första stycket ska ges enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

13 §

Näringsidkaren ska, utöver vad som följer av 12 §, i rimlig tid innan avtalet ingås ge konsumenten information med

1. en beskrivning av hur bytessystemet fungerar i fråga om möjligheter att byta, hur ett byte går till, vilket värde som tilldelas konsumentens andel i bytessystemet och exempel på konkreta bytesmöjligheter,
2. uppgift om antalet tillgängliga semesteranläggningar och en beskrivning av dessa samt uppgift om antalet medlemmar i bytessystemet,
3. uppgift om begränsningar i tillgången på visst boende som konsumenten väljer och eventuella begränsningar i urvalet till följd av det boende som konsumenten anslutit till bytessystemet,
4. en beskrivning av skyldigheten för näringsidkaren att innan ett byte arrangeras eller föreslås lämna uppgift om

eventuella tillkommande avgifter som konsumenten ska betala för bytet,

5. uppgift om villkoren för att säga upp avtalet, verkan av att så sker och de kostnader som konsumenten kan komma att bli skyldig att betala till följd av att avtalet sägs upp,

6. uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, och

7. uppgift om möjligheter till alternativ tvistlösning.

5–13 §§ innehåller bestämmelser som ålägger näringsidkaren en skyldighet att lämna viss närmare angiven information innan ett avtal som omfattas av lagen ingås, s.k. förhandsinformation. Bestämmelserna genomför artikel 4.1 i direktivet jämte bilaga I-IV som finns fogade till direktivet. Frågan behandlas i 10.7. Liknande bestämmelser finns i 4 § i den nuvarande lagen. Dessa bestämmelser är dock utformade på så sätt att näringsidkaren är skyldig att på anfordran tillhandahålla information.

Informationskraven skiljer sig åt beroende på vilket slags avtal det är fråga om. Avtal om tidsdelat boende regleras i 5–7 §§, avtal om långfristiga semesterprodukter regleras i 8 och 9 §§, avtal om förmedling av tidsdelat boende eller långfristiga semesterprodukter regleras i 10 och 11 §§ medan avtal om byte av tidsdelat boende regleras i 12 och 13 §§. Strukturen på bestämmelserna är dock densamma. Sålunda föreskrivs i 5 § första stycket, 8 § första stycket, 10 § första stycket och 12 § första stycket att näringsidkaren är skyldig att lämna viss angiven information som framgår av del 1 och 2 i respektive bilaga till direktivet. Kravet på vilken information som ska lämnas anges i stora drag. I respektive paragraf anges i ett andra stycke att informationen enligt första stycket ska lämnas enligt ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

I övriga paragrafer räknas upp annan information som näringsidkaren ska lämna. Denna information får dock lämnas på annat sätt än genom användande av ett fastställt formulär, exempelvis i en katalog. Uppräkningen motsvarar i det närmaste ordagrant uppräkningarna i del 3 i respektive bilaga till direktivet och kommenteras inte närmare här.

Gemensamt för samtliga avtalstyper är att informationen ska lämnas i rimlig tid innan ett avtal ingås. Lokutionen i rimlig tid innan avtalet ingås förekommer i motsvarande bestämmelser i distans- och hemförsäljningslagen och har samma innebörd som enligt den lagen. Sålunda är näringsidkaren skyldig att ge informationen om han vid marknadsföringen har lämnat ett erbjudande som kan besvaras av denne utan ytterligare förhandlingar, antingen genom att konsumenten accepterar erbjudandet eller genom att konsumenten i sin tur lämnar ett anbud till näringsidkaren. Senast vid detta tillfälle måste informationen ha lämnats. Informationen kan dock lämnas tidigare (prop. 2004/05:13 s. 52 och s. 131 f.).

Information i reklam

14 §

Reklam för avtal som omfattas av denna lag ska innehålla upplysningar om att det är möjligt att få information enligt 5-13 §§ och om var sådan information finns tillgänglig.

Paragrafen motsvarar delvis 4 § andra stycket i den nuvarande lagen och genomför artikel 3.1 i direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.7.

Innebörden av bestämmelserna är att näringsidkaren är skyldig att se till att all reklam för produkter som omfattas av lagen innehåller en uppgift om att det är möjligt att få ytterligare information om respektive produkt i enlighet med vad som framgår av 5–13 §§ och var sådan information finns tillgänglig.

Med begreppet reklam avses kommersiella budskap eller meddelanden som sprids via medier av olika slag i avsättnings- eller tillgångsfrämjande syfte och som härrör från en identifierbar avsändare. Som exempel kan nämnas annonser, direktreklam, reklam i TV och radio samt skyltning och varuexponering.

*Information vid marknadsförings- och försäljningsevenemang***15 §**

En näringsidkare som erbjuder konsumenter avtal som omfattas av denna lag vid ett marknadsförings- eller försäljningsevenemang ska se till att det finns information enligt 5–13 §§ tillgänglig under hela evenemanget.

Paragrafen saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och genomför artikel 3.3 i direktivet. Frågan har behandlats i avsnitt 10.7.

I paragrafen finns bestämmelser om marknadsförings- och försäljningsevenemang där produkter som omfattas av lagen erbjuds konsumenter. Begreppet marknadsförings- och försäljningsevenemang definieras inte i direktivet. Av ordalydelsen framgår dock att det ska vara fråga om någon form av sammankomst eller möte som anordnas av en näringsidkare eller av någon annan på dennes vägnar vid vilket avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter, bytesavtal eller förmedlingsavtal marknadsförs eller säljs. Både näringsidkaren eller representanter för denne och konsumenten ska vara personligen närvarande vid sammankomsten för att bestämmelserna ska vara tillämpliga. Det är alltså fråga om ett säljmöte med direktmarknadsföring. I paragrafen föreskrivs en skyldighet för näringsidkaren att se till att det finns information enligt vad som följer av 5-13 §§ under hela evenemanget. Det är givet att näringsidkaren bara behöver tillhandahålla information om det slags avtal han marknadsför.

Av artikel 3.3 framgår att det ankommer på näringsidkaren att redan i inbjudan klargöra evenemangets natur och kommersiella syfte. Syftet med detta krav är att konsumenten inte ska vilseledas att delta i evenemanget under falska förespeglningar om dess syfte. Svensk rätt uppfyller dock detta krav sedan tidigare genom bestämmelserna om reklamidentifiering i 9 § första stycket marknadsföringslagen och vissa förbud i den bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder som gäller som svensk lag.

*Allmänna krav på informationen***16 §**

Informationen enligt 5–13 §§ ska ges på ett klart och begripligt sätt. Den ska ges antingen skriftligen eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Näringsidkaren får inte ta betalt av konsumenten för att ge informationen.

Paragrafen motsvarar delvis 4 § i den nuvarande lagen och genomför artiklarna 4.1 (delvis) och 4.2. Frågorna behandlas i avsnitt 10.7.

I paragrafen anges de allmänna krav som informationen enligt 5–13 §§ ska uppfylla. Bestämmelserna gäller samtliga avtalstyper som omfattas av lagens tillämpningsområde.

Informationen ska ges på ett klart och begripligt sätt. Uttrycket ”klart och begripligt” förekommer i bl.a. motsvarande bestämmelser i distans- och hemförsäljningslagen och avsikten är att innebörden ska vara densamma som enligt den lagen. Att informationen ska ges klart innebär således att den ska ges på ett sådant sätt att konsumenten normalt sett inte har några svårigheter att ta del av informationen. Med uttrycket begripligt avses att informationen ska ges på ett sådant sätt att konsumenten inte har några svårigheter att förstå den (prop. 2004/05:13 s. 133).

Informationen ska vidare ges antingen genom en skriftlig handling, dvs. i pappersform, eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Lokutionen i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten förekommer även i distans- och hemförsäljningslagen. Någon saklig skillnad vad gäller begreppens innebörd är inte avsedd. Lagens krav är således uppfyllt om näringsidkaren överlämnar en diskett, en CD-romskiva eller en DVD-skiva med information. I vissa fall kan det även räcka om näringsidkaren har lämnat informationen via elektronisk post eller på en webbplats. En förutsättning för att så ska vara fallet är dock att informationen lämnas i en form som möjliggör en varaktig tillgång och oförändrad återgivning av den ursprungliga informationen.

Det får i varje enskilt fall bedömas om näringsidkaren haft anledning förutsätta att konsumenten kunnat tillgodogöra sig informationen på detta sätt och att den således varit tillgänglig för denne (prop. 2004/05:13 s. 44 f. och s. 135).

Slutligen föreskrivs i paragrafen att näringsidkaren inte får ta betalt av konsumenten för att lämna informationen. Direktivet hindrar givetvis inte att näringsidkaren beaktar kostnaden för informationen vid fastställandet av priset för nyttjanderätten eller tjänsten. Däremot är det inte tillåtet att ta ut en avgift eller liknande i samband med att informationen lämnas.

Språkrav

17 §

Informationen enligt 5–13 §§ ska ges på något av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare. Kan flera språk komma i fråga får konsumenten välja vilket språk som ska användas. Näringsidkaren behöver dock inte ge informationen på något annat språk än de officiella språken inom Europeiska gemenskapen.

Paragrafen motsvarar 4 § tredje stycket i den nuvarande lagen och genomför artikel 4.3 i direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.7. Bestämmelserna är tillämpliga på alla avtalstyper som omfattas av lagens tillämpningsområde.

Innebörden är densamma som enligt den nuvarande lagen, dvs. att konsumenten har rätt att få välja mellan att få informationen på språket i sitt hemland eller där han eller hon är medborgare. Näringsidkaren är dock inte skyldig att tillhandahålla avtalet på något annat språk än ett språk som tillhör de officiella språken inom Europeiska gemenskapen. För närvarande finns 23 officiella språk inom EG, dvs. danska, bulgariska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska.

Avtalet och dess innehåll

Formkrav

18 §

Avtalet ska upprättas skriftligen eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Båda parterna ska underteckna avtalet. Avtalet får, med undantag för avtal som avses i 4 kap. 1 § jordabalken och 6 kap. 4 § bostadsrättslagen, undertecknas med avancerad elektronisk signatur enligt lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Näringsidkaren ska ge konsumenten ett exemplar av avtalet när det ingås.

Paragrafens första stycke motsvarar delvis 7 § första stycket i den nuvarande lagen och genomför artikel 5.1 (delvis). Andra stycket saknar motsvarighet i den nuvarande lagen och genomför artikel 5.5. Frågorna behandlas i avsnitt 10.9.

Bestämmelserna är tillämpliga på alla avtalstyper som omfattas av lagen. Första stycket innehåller ett krav på att avtalet ska upprättas skriftligen, dvs. i pappersform. Det är även möjligt att upprätta avtalet i någon annan läsbar och varaktig form än en handling som är tillgänglig för konsumenten. När det gäller innebörden av sistnämnda uttryck kan hänvisas till vad som anförts i kommentaren i anslutning till 16 §.

Båda parterna ska underteckna avtalet. I *andra stycket* har det tagits in bestämmelser som gör att det är möjligt att underteckna avtal som omfattas av lagen med elektronisk signatur. Detta gäller dock inte avtal enligt lagen som samtidigt innefattar avtal om förvärv av fast egendom eller av bostadsrätt. När det gäller sådana avtal måste avtalen således ingås skriftligen och undertecknas på sedvanligt sätt. Detta gäller dock inte upplåtelse av bostadsrätt.

Av paragrafens *tredje stycke* framgår att näringsidkaren ska ge konsumenten ett exemplar av avtalet. Så ska ske då bindande avtal träffas, dvs. när bägge parter undertecknat avtalet.

Av 26 § framgår att tidpunkten för överlämnandet av avtalet kan få betydelse för utgångspunkten för ångerfristens beräkning.

Språkerav

19 §

Avtalet ska upprättas på något av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare. Kan flera språk komma i fråga får konsumenten välja vilket språk som ska användas. Näringsidkaren behöver dock inte upprätta avtalet på något annat språk än de officiella språken inom Europeiska gemenskapen.

Om ett avtal om tidsdelat boende avser en bestämd byggnad som är belägen i ett land inom Europeiska gemenskapen, är näringsidkaren skyldig att ge konsumenten en bestyrkt översättning av avtalet till språket i det landet.

Paragrafen motsvarar 7 § andra och tredje styckena i den nuvarande lagen och genomför artiklarna 5.1 (delvis) och artikel 5.1 andra stycket b). Frågorna behandlas i avsnitt 10.9.

Första stycket, som är tillämplig på alla avtalstyper som omfattas av lagens tillämpningsområde, innehåller bestämmelser om på vilket språk konsumenten har rätt att få avtalet som i sak helt motsvarar vad som gäller i fråga om information enligt 17 §.

I paragrafens *andra stycke* finns en regel som bara gäller avtal om tidsdelat boende som avser en bestämd byggnad som är belägen i ett land inom EES-området. I sådana fall är näringsidkaren skyldig att ge konsumenten en bestyrkt översättning av avtalet till språket i det landet.

Avtalets innehåll

20 §

Avtalet ska i tillämpliga delar innehålla de uppgifter och beskrivningar som följer av 5–13 §§.

Avtalet ska därutöver innehålla parternas namn och adress samt uppgift om datum och plats för undertecknandet.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 8 § i den nuvarande lagen. Bestämmelserna genomför artikel 5.3. Frågan behandlas i avsnitt 10.9.

I *första stycket* görs en hänvisning till bestämmelserna i 5–13 §§. Detta innebär att avtalet ska innehålla de uppgifter och de beskrivningar som anges där i tillämpliga delar, beroende på vilket slags avtal det är fråga om. Har parterna ingått ett avtal om tidsdelat boende ska avtalet således innehålla de uppgifter och beskrivningar som anges i 5–7 §§. Avser avtalet en långfristig semesterprodukt ska avtalet innehålla de uppgifter och beskrivningar som anges i 8–9 §§.

I *andra stycket* finns bestämmelser som innebär att avtalet ska innehålla parternas namn, adress samt uppgift om datum och plats för undertecknande.

Avvikelser från lämnad information

21 §

Konsumenten får mot näringsidkaren åberopa en uppgift eller beskrivning som har lämnats enligt 5–13 §§, även om avtalet innehåller uppgifter eller beskrivningar som avviker från informationen. Detta gäller dock inte om avvikelserna särskilt har angetts i avtalet och

1. parterna har träffat en uttrycklig överenskommelse om att avtalet får avvika från informationen, eller

2. avvikelserna är en följd av omständigheter utanför näringsidkarens kontroll och vars följder denne inte kunnat undvika.

Innan avtalet ingås ska näringsidkaren underrätta konsumenten om ändringar enligt första stycket. Underrättelsen ska ske skriftligen eller i någon annan varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 § i den nuvarande lagen och genomför artikel 5.2 i direktivet. Bestämmelserna reglerar vad som gäller om informationen som lämnats och avtalet inte stämmer överens. Frågan behandlas i avsnitt 10.10.

Av paragrafens *första stycke* framgår att konsumenten vid avvikelser mellan den lämnade informationen och avtalet som

huvudregel får åberopa informationen mot näringsidkaren. Detta gäller dock inte i två i paragrafen angivna undantagsfall. En grundläggande förutsättning för att huvudregeln ska frångås är att det i avtalet särskilt har angivits att en viss uppgift avviker från vad som framgår av informationen. Därutöver måste endera av två förutsättningar vara uppfyllda. Den ena av dessa är att parterna har träffat en uttrycklig överenskommelse om att avtalet får avvika från informationen. För att denna förutsättning ska vara uppfylld räcker det inte med att det i avtalet konstateras att det i något avseende avviker från informationen. Det måste också finnas en uttrycklig överenskommelse om att avtalet får avvika från informationen. Den andra förutsättningen är att avvikelsen beror på en omständighet utanför näringsidkarens kontroll. I förhållande till den nuvarande lagen har det i lagtexten gjorts ett tillägg om att näringsidkaren inte kunnat undvika följderna av den omständighet som legat utom näringsidkarens kontroll. Någon saklig skillnad är dock inte avsedd. Vad det handlar om är att näringsidkaren har ett kontrollansvar för sin verksamhet. Vid bedömningen om näringsidkaren uppfyllt detta kan ledning hämtas från motsvarande regler om kontrollansvar i annan konsumenträttslig lagstiftning.

Bestämmelserna i *andra stycket* innebär att näringsidkaren är skyldig att underrätta konsumenten om ändringar enligt första stycket. Underrättelsen får ske antingen genom en handling eller i någon annan läsbar varaktig form. Vad gäller sistnämnda uttryck kan hänvisas till kommentaren i anslutning till 16 §. Underrättelsen utgör inte någon förutsättning för att avvikelsen ska kunna göras gällande mot konsumenten. Dessa framgår av första stycket.

Tillhandahållande av ångerblankett, m.m.

22 §

Näringsidkaren är skyldig att innan avtalet ingås uppmärksamma konsumenten på dennes ångerrätt, ångerfristens längd och förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning och säkerhet

under ångerfristen. Näringsidkaren är skyldig att se till att konsumenten undertecknar avtalsvillkoren om detta särskilt.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, genomför artikel 6.4 första stycket. Frågan behandlas i avsnitt 10.11.1.

Bestämmelserna innebär en skyldighet för näringsidkaren att uttryckligen uppmärksamma konsumenten på dennes ångerrätt, ångerfristens längd och förbudet för näringsidkaren att ta emot betalning under ångerfristen. Detta ska ske skriftligen eller någon annan läsbar och varaktig form i enlighet med den informationshandling som framgår av bilaga V till direktivet (formulär 5). Näringsidkaren är också skyldig att se till att konsumenten undertecknar avtalsvillkoren om detta särskilt.

23 §

Näringsidkaren ska till avtalet foga en handling med information om ångerrätten och förbudet för näringsidkaren att ta emot handpenning under ångerfristen. Informationshandlingen ska vara åtföljd av en blankett som konsumenten kan använda för att utöva sin ångerrätt.

Den informationshandling och blankett som avses i första stycket ska stämma överens med ett formulär som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, genomför artikel 6.4 fjärde stycket jämte bilaga V till direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.7 och 10.11.

Bestämmelserna i *första stycket* innebär att näringsidkaren är skyldig att tillhandahålla konsumenten en handling med information om ångerrätten, ångerfristen och förbudet för näringsidkaren att ta emot betalning under ångerfristen. Handlingen ska vara åtföljd av en blankett som konsumenten kan använda för att utöva sin ångerrätt. Konsumenten är inte skyldig att använda just denna blankett. Det är således möjligt att ångra avtalet på annat sätt. Handlingen och blanketten framgår av bilaga V till direktivet.

I *andra stycket* föreskrivs att handlingen och blanketten enligt första stycket ska stämma överens med ett formulär som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer. Syftet är att formuläret ska utformas helt i enlighet med bilaga V till direktivet.

Ställande av säkerhet då byggnader och anläggningar är under uppförande

24 §

Är en byggnad eller gemensam anläggning under uppförande då konsumenten ingår ett avtal om tidsdelat boende ska näringsidkaren ställa betryggande säkerhet för att konsumenten får tillbaka vad han eller hon har betalat, om byggnaden eller anläggningen inte färdigställs.

Paragrafen motsvarar utan saklig ändring 10 § i den nuvarande lagen och har sin grund i bilaga I till direktivet (del 3 tredje strecksatsen). Frågan behandlas i avsnitt 10.12.

Bestämmelserna tar sikte på situationer då en näringsidkare träffar avtal om tidsdelat boende som gäller byggnader eller gemensamma anläggningar som inte är uppförda då avtalet ingås. I ett sådant fall är näringsidkaren skyldig att ställa betryggande säkerhet för att konsumenten får tillbaka vad han eller hon betalat om byggnaderna eller anläggningarna inte färdigställs.

I förarbetena till den nuvarande lagen anförs att det som regel får förutsättas att säkerheten, för att anses betryggande i lagens mening, ska ha lämnats av en bank eller någon annan som kan erbjuda likvärdig säkerhet (prop. 1996/97:127 s. 58). Uttalandet gäller alltjämt.

Konsumentens ångerrätt

I 25–29 §§ finns bestämmelser om konsumentens ångerrätt, hur denna utövas, ångerfristens längd och beräkning och verkan av att konsumenten ångrar ett avtal. Bestämmelserna är gemensamma för alla typer av avtal som omfattas av lagen. Frågorna behandlas i avsnitt 10.11.

Hur ångerrätten utövas

25 §

Konsumenten har rätt att frånträda ett avtal enligt denna lag (ångerrätt) genom att sända eller lämna ett meddelande om detta till näringsidkaren inom 14 dagar från den dag som följer av en tillämpning av bestämmelserna i 26 eller 27 § första stycket (ångerfrist). Meddelandet ska vara skriftligt eller i någon annan varaktig och läsbar form.

I paragrafen, som motsvarar 12 § första stycket i den nuvarande lagen, regleras rätten för konsumenten att frånträda ett avtal som annars skulle vara bindande. Bestämmelserna genomför artikel 6.1 och motsvarar i sak vad som gäller enligt den nuvarande lagen, med den skillnaden att ångerfristen uppgår till 14 dagar i stället för 10 dagar.

14-dagarsfristen ska beräknas med användande av kalenderdagar, inte arbetsdagar. Vidare ska rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister tillämpas. Detta innebär i sakt samma som följer av en tillämpning av lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid.

En konsument behöver inte ange något skäl för att han eller hon vill ångra ett avtal.

Ångerrätten utövas genom att konsumenten lämnar eller sänder ett meddelande om detta till näringsidkaren eller någon som har rätt att företräda denne. Meddelandet ska antingen vara i form av en skriftlig handling eller i någon annan läsbar och var-

aktig form. När det gäller innebörden av sistnämnda uttryck kan hänvisas till kommentaren till 16 §. Inget hindrar att näringsidkaren i ett enskilt fall godtar att konsumenten ångrar avtalet på något annat sätt, exempelvis muntligen eller via elektronisk post som inte uppfyller kraven på varaktighet. Detta bygger dock på en överenskommelse i det enskilda fallet. Vid tvist huruvida konsumenten ångrat ett avtal och om så skett i tid är det konsumenten som har bevisbördan för sina påståenden. Frågan om risken för att ett meddelande om att konsumenten vill ångra ett avtal inte når näringsidkaren regleras i 37 §.

Ångerfristen

26 §

Ångerfristen börjar löpa dagen efter det att avtalet ingåtts om annat inte följer av 27 § första stycket.

Om konsumenten tagit emot avtalet efter den tidpunkt som anges i första stycket, börjar ångerfristen i stället löpa dagen efter mottagandet av avtalet.

Paragrafen motsvarar 12 § andra stycket i den nuvarande lagen och genomför artikel 6.2.

Huvudregeln för utgångspunkten för ångerfristens beräkning enligt *första stycket* motsvarar i sak vad som gäller enligt 12 § andra stycket. Om avtalet vid undertecknandet är upprättat i föreskriven form och innehåller de uppgifter och beskrivningar som i tillämpliga delar följer av 5–13 §§ börjar ångerfristen således löpa dagen efter det undertecknandet.

I *andra stycket*, som saknar motsvarighet i den nuvarande lagen, finns en särskild regel för det fall konsumenten tar emot avtalshandlingarna efter det att avtalet ingås. Ångerfristen börjar då löpa först när konsumenten tar emot handlingen.

27 §

Ångerfristen börjar tidigast löpa den dag då information enligt 5–13 §§ och en ångerblankett enligt 23 § tillhandahållits konsumenten.

Om näringsidkaren i strid mot 23 § underlåtit att i föreskriven form ge konsumenten en ångerblankett förlorar konsumenten sin ångerrätt ett år och 14 dagar efter det att ångerfristen skulle ha börjat löpa enligt 26 §. Avser underlåtenheten information enligt 5–13 §§, förlorar konsumenten sin ångerrätt tre månader och 14 dagar efter den dagen.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 12 § andra stycket i den nuvarande lagen och genomför artikel 6.3 och 6.4.

I *första stycket* finns ett undantag från huvudregeln angående utgångspunkten för ångerfristens beräkning i 26 §. Innebörden av bestämmelserna är att ångerfristen inte börjar löpa förrän konsumenten tillhandahållits en blankett för att utöva sin ångerrätt enligt 23 § och information enligt vad som i tillämpliga delar följer av 5–13 §§. Uttrycket tillhandahållits innebär att konsumenten fått tillfälle att ta del av informationen (prop. 2004/05:13 s. 138 med hänvisningar). Huruvida konsumenten rent faktiskt läst och tagit del av informationen saknar dock betydelse i sammanhanget.

Paragrafens *andra stycke* innehåller bestämmelser om de yttersta tidsgränser som gäller för att konsumenten ska kunna utöva sin ångerrätt. Även om näringsidkaren inte överlämnat en ångerblankett förlorar konsumenten sin rätt att ångra avtalet ett år och 14 dagar från det att ångerfristen enligt huvudregeln skulle ha börjat löpa. Om underlåtenheten avser något annat än tillhandahållandet av ångerblanketten, dvs. information enligt 5–13 §§ i tillämpliga delar, upphör konsumentens rätt att ångra avtalet tre månader och fjorton dagar efter det att ångerfristen skulle ha börjat löpa. Konsumenten måste alltså ångra avtalet inom nu angivna tidsfrister. I annat fall går ångerrätten förlorad, även om näringsidkaren brutit i sina skyldigheter. Med andra ord förskjuts ångerfristen, dock inte hur länge som helst.

28 §

Om konsumenten ingått ett bytesavtal i anslutning till ett avtal om tidsdelat boende, och avtalen har erbjudits konsumenten vid samma tillfälle, ska ångerfristen för båda avtalen beräknas enligt vad som gäller för avtalet om tidsdelat boende.

Paragrafen saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och genomför artikel 6.5.

I paragrafen finns en specialbestämmelse som tar sikte på den situationen att näringsidkaren erbjuder konsumenten att ingå både ett bytesavtal och ett avtal om tidsdelat boende. Ingås sedan avtal mellan parterna i enlighet härmed ska det gälla en och samma ångerfrist för båda avtalen, dvs. den ångerfrist som gäller för avtalet om tidsdelat boende med tillämpning av bestämmelserna i 26 och 27 §§. För att bestämmelserna ska vara tillämpliga krävs att bägge avtalen erbjuds konsumenten samtidigt, men att avtalen ingås olika dagar.

Verkan av att ångerrätten utövas

29 §

När konsumenten utövar sin rätt att ångra ett avtal upphör båda parternas skyldighet att uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet.

En konsument som utövar sin rätt att ångra ett avtal är inte skyldig att betala någon ersättning till näringsidkaren för kostnader som uppkommit för denne till följd av att avtalet frånträtts. Konsumenten är inte heller skyldig att betala för värdet av tjänster som näringsidkaren tillhandahållit innan avtalet frånträtts.

Paragrafen motsvarar delvis 14 § andra stycket och genomför artikel 8. Bestämmelserna är tillämpliga på alla typer av avtal som omfattas av lagen.

Utövar konsumenten sin rätt att ångra ett avtal upphör båda parternas skyldighet att fullgöra sina avtalsförpliktelser. Detta anges uttryckligen i *första stycket*. Bestämmelsen innebär inte någon ändring i sak i förhållande till vad som gällt sedan tidigare.

I *andra stycket* föreskrivs i första ledet att konsumenten inte är skyldig att utge någon ersättning till näringsidkaren till följd av att konsumenten utövat sin ångerrätt. Konsumenten är således inte skadeståndsskyldig gentemot näringsidkaren. Av andra ledet framgår vidare att konsumenten inte heller är skyldig att

betala för tjänster som denne tillhandahållits innan avtalet frånträtts. I sammanhanget kan dock framhållas att om avtalet innehåller bestämmelser om uppsägning av avtalet det är möjligt att ta in bestämmelser om ersättningsskyldighet för konsumenten.

Betalning

Förbud mot mottagande av betalning och säkerhet under ångerristen

30 §

Vid avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter och bytesavtal får näringsidkaren eller någon annan som handlar för dennes räkning inte kräva eller ta emot betalning eller säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten innan ångerristen enligt 26 eller 27 § löpt ut.

Vid förmedlingsavtal får näringsidkaren eller någon annan som handlar för dennes räkning inte kräva eller ta emot betalning eller säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten innan förmedlingsuppdraget slutförts eller avtalet på något annat sätt har upphört att gälla.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 13 § första stycket i den nuvarande lagen och genomför artikel 9. Frågan behandlas i avsnitt 10.13. Bestämmelserna har kompletterats på så sätt att det tidigare förbudet även gäller ställande av olika former av säkerhet. Förbudet gäller därutöver krav på betalning från och ställande av säkerhet till någon annan än den näringsidkare som konsumenten ingått avtal med.

Bestämmelserna i *första stycket* gäller avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristiga semesterprodukter och bytesavtal och innefattar ett förbud för näringsidkaren att kräva eller ta emot betalning, säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller någon annan ersättning från konsumenten. Enligt den nuvarande lagen har det varit möjligt att deponera betalning hos tredje man. Detta är inte längre möjligt. Förbudet

för näringsidkaren att ta emot betalning eller säkerhet omfattar således numera även en fristående tredje part, exempelvis en kreditgivare.

Bestämmelserna i *andra stycket* gäller bara avtal om förmedling av långfristiga semesterprodukter och tidsdelat boende och innehåller ett förbud för näringsidkaren eller någon annan fristående tredje part att ta emot betalning eller säkerhet innan förmedlingsuppdraget slutförts eller avtalet eljest upphört.

Överträdelse av förbudet i paragrafen är bötesstraffad.

Förbud mot mottagande av betalning innan säkerhet har ställts

31 §

Om näringsidkaren är skyldig att ställa säkerhet enligt 24 § får denne inte kräva eller ta emot betalning innan säkerheten har ställts.

Paragrafen motsvarar 13 § andra stycket i den nuvarande lagen och innebär ingen ändring i sak. Frågan behandlas i avsnitt 10.13.

Bestämmelserna är bara tillämpliga på avtal om tidsdelat boende. Innebörden av bestämmelserna är den att om näringsidkaren är skyldig att ställa säkerhet enligt 24 §, dvs. om den byggnad eller de gemensamma anläggningar som avtalet avser inte är färdigställda vid avtalets ingående, får näringsidkaren inte heller kräva eller ta emot betalning innan säkerheten har ställts. Förbudet är bötesstraffat.

Betalning vid avtal om långfristiga semesterprodukter

32 §

Vid avtal om långfristiga semesterprodukter ska betalningen ske enligt en avbetalningsplan. Betalningarna, inklusive eventuella medlemsavgifter, ska delas upp i lika stora årliga delbetalningar. Näringsidkaren får inte ta emot betalning på något annat sätt än enligt avbetalningsplanen.

Krav på betalning ska ske i en handling eller i någon annan läsbar varaktig form senast 14 dagar innan fordran förfaller till betalning.

Paragrafen saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och genomför artikel 10.

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om hur betalningen ska gå till vid avtal om långfristiga semesterprodukter. I *första stycket* finns ett krav på att betalningen ska ske enligt en avbetalningsplan. Denna ska vara utformad på så sätt att betalningarna delas upp i lika stora årliga delbetalningar. Det är alltså inte tillåtet för näringsidkaren att ta betalt vid ett tillfälle i förskott eller på något annat sätt som strider mot avbetalningsplanen. Detta framgår av det uttryckliga förbud mot att ta emot betalning på annat sätt som finns i tredje meningen.

Bestämmelserna i *andra stycket* innehåller formkrav när det gäller krav på betalning enligt ett avtal om en långfristig semesterprodukt. Ett sådant krav ska framställas antingen i form av en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form. När det gäller sistnämnda uttryck kan hänvisas till kommentaren i anslutning till 16 §. Bestämmelserna i andra stycket utgör en ordningsföreskrift och påverkar inte konsumentens betalningsansvar för den bakomliggande fordran.

Upphörande av kreditavtal och andra anknytande avtal

33 §

Ett kreditavtal som ingåtts mellan konsumenten och näringsidkaren eller någon annan på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren med anledning av ett avtal som omfattas av denna lag upphör att gälla utan kostnad för konsumenten, om han eller hon utövar sin ångerrätt.

Paragrafen motsvarar i sak 16 § i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende, med undantag för den konsekvensändringen att hänvisningen till att konsumenten låtit avtalet gå åter på grund av ofullständigheter i avtalet bortfallit, och genom-

för artikel 11.2. Frågan behandlas i avsnitt 10.14. Bestämmelserna är tillämpliga på alla typer av avtal som omfattas av lagen.

Av paragrafen följer att om konsumenten ångrar ett avtal upphör ett kreditavtal som ingåtts med näringsidkaren eller någon annan som står i avtalsförhållande med denne. Kreditavtalet upphör automatiskt utan att konsumenten vidtar några särskilda åtgärder. Om kreditgivaren är någon annan än den näringsidkare konsumenten ingått avtal med kan det visserligen vara lämpligt att konsumenten gör klart för denne att han eller hon har ångrat huvudavtalet och att kreditavtalet därmed upphört. Det krävs emellertid inte att konsumenten säger upp avtalet i formell mening.

Konsumenten får enligt direktivet inte åläggas någon påföljd för att kreditavtal upphört på grund av att konsumenten utövat sin ångerrätt. Vad som avses med uttrycket påföljd är olika former av straffavgifter och liknande som utgår särskilt på grund av frånträdandet.

34 §

Ett bytesavtal som är knutet till ett avtal om tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt upphör att gälla utan kostnad för konsumenten om han eller hon utövar sin ångerrätt. Detsamma gäller i fråga om andra anknyttande avtal som ingåtts med anledning av ett avtal om tidsdelat boende eller om långfristig semesterprodukt.

Paragrafen saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och genomför artikel 11.1. Frågan behandlas i avsnitt 10.14. Bestämmelserna i paragrafen är bara tillämpliga på avtal om tidsdelat boende och avtal om långfristiga semesterprodukter. Innebörden är den att om konsumenten utövar sin ångerrätt och frånträder ett sådant avtal, upphör även ett bytesavtal som är knutet till avtalet automatiskt. Konsumenten får inte åläggas någon kostnad för det. Detsamma gäller även s.k. anknyttande avtal. Begreppet definieras i 2 §.

Frånträdande av avtal om en långfristig semesterprodukt

35 §

En konsument får, utöver vad som följer av 25 §, frånträda ett avtal om en långfristig semesterprodukt från och med dagen för den andra avbetalningen genom att underrätta näringsidkaren om det inom 14 dagar från det att konsumenten tagit emot ett betalningskrav enligt 32 § andra stycket.

En konsument som frånträder ett avtal enligt första stycket är inte skyldig att betala någon ersättning till näringsidkaren för kostnader som uppkommit för denne till följd av att avtalet frånträts.

Paragrafen saknar motsvarighet i lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och genomför artikel 10.2. Bestämmelserna är bara tillämpliga på avtal om långfristiga semesterprodukter.

Innebörden är att konsumenten ges en möjlighet att, vid sidan av ångerrätten enligt 25 §, frånträda ett avtal om en långfristig semesterprodukt sedan avtalet börjat löpa och tillämpas.

Av 32 § första stycket följer att betalningen för en långfristig semesterprodukt ska ske enligt en särskild avbetalningsplan. Näringsidkaren är även skyldig att skicka ett betalningskrav på visst sätt enligt vad som närmare framgår av paragrafens andra stycke. Från och med dagen för den andra betalningen har konsumenten rätt att frånträda avtalet genom att meddela näringsidkaren detta senast 14 dagar från det att konsumenten mottagit ett krav på betalning. Har 14-dagarsfristen löpt ut har konsumenten inte längre rätt att frånträda avtalet under den betalningsperioden. Däremot har konsumenten på nytt rätt att frånträda avtalet när näringsidkaren kräver konsumenten på betalning vid nästa betalningstermin. Innebörden av regleringen är alltså att konsumenten ges en kontinuerlig möjlighet att säga upp avtalet under löpande avtalstid.

Konsumentens befogenheter vid överlåtelse av avtal

36 §

Bestämmelserna i 16 och 17 §§ konsumentkreditlagen (1992:830) ska tillämpas då näringsidkaren lämnat konsumenten anstånd med betalningen eller då någon del av betalningen ska erläggas med ett belopp som konsumenten lånat av näringsidkaren eller av någon annan kreditgivare på grund av en överenskommelse mellan denne och näringsidkaren.

Paragrafen motsvarar 17 § i den nuvarande lagen och genomför inte någon artikel i direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.15. Bestämmelserna är tillämpliga på alla typer av avtal som omfattas av lagen. Tidigare förarbeten, som alltså är aktuella, återfinns i prop. 1996/97:127 s. 38 f. och 62 f., vartill hänvisas.

Om meddelanden som konsumenten lämnar

37 §

Om ett meddelande som konsumenten ska lämna har sänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet återropas av konsumenten även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Paragrafen motsvarar 15 § i den nuvarande lagen och genomför artikel 7 sista meningen. Bestämmelserna är tillämpliga på alla typer av avtal som omfattas av lagen och tar sikte på det meddelande som konsumenten ska lämna när han eller hon vill utöva sin ångerrätt.

Som utgångspunkt gäller inom avtalsrätten att avsändaren normalt står risken för att ett meddelande inte kommer fram till adressaten i tid eller på rätt sätt. För sådana meddelanden där en part åläggs att reklamera eller att på annat sätt ge tillkänna sin ståndpunkt inom viss tid vid äventyr av att viss rättshandling annars blir gällande mot honom eller henne gäller dock ofta undantag från denna princip som går ut på att mottagaren står risken för att meddelandet inte kommer fram. Så är fallet enligt

såväl 1994 års direktiv som det nya direktivet i fråga om meddelande om att en konsument vill ångra ett avtal enligt 25 §. Ett sådant meddelande ska vara utformat antingen i form av en skriftlig handling eller i någon annan läsbar och varaktig form. Sänder eller lämnar konsumenten ett sådant meddelande till näringsidkaren på ett ändamålsenligt sätt innan ångerfristen löpt ut, har konsumenten rätt att frånträda avtalet, även om meddelandet inte kommer fram i tid. Bevisbördan för att meddelandet avsänts åvilar dock konsumenten som har möjlighet att säkra bevisning om hur avsändandet gått till.

När det gäller innebörden av uttrycket i någon annan varaktig och läsbar form kan hänvisas till kommentaren i anslutning till 16 §.

Kravet att ett meddelande avsänts på ett ändamålsenligt sätt innebär att det ska sändas på ett sådant sätt som är försvarligt med hänsyn till den föreliggande situationen. En skriftlig handling kan således exempelvis skickas med post eller telefax eller som pdf-fil eller liknande via e-post. Frågan huruvida ett e-postmeddelande i sig eller ett meddelande som förmedlas via en webbplats på Internet uppfyller kravet på varaktighet får bedömas från fall till fall.

Bestämmelsen är uttömmande på så sätt att den bara gäller meddelanden om att konsumenten vill utöva sin ångerrätt enligt 25 §.

Sanktioner

38 §

Om näringsidkaren inte lämnar information enligt 5-17 §§ ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag för bestämmelserna i 29-36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Den som uppsåtligen bryter mot förbuden enligt 30 eller 31 § döms till böter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av lagen som motsvarar 6 § och 13 § tredje stycket i den nuvarande lagen och genomför artiklarna 15.1 och 15.2. Frågan behandlas i avsnitt 10.16.

I paragrafens *första stycke* finns en hänvisning som innebär att marknadsföringslagen, med undantag för bestämmelserna om marknadsstörrningsavgift, ska tillämpas om näringsidkaren inte uppfyller sina skyldigheter enligt 5-17 §§. Vad det handlar om är alltså situationer där näringsidkaren inte lämnar föreskriven information enligt 5-15 §§, inte uppfyller de allmänna krav på informationen som ställs upp i 16 § eller språkraven enligt 17 §. Brister i dessa avseenden kan bl.a. föranleda informationsföreläggande och skadeståndsskyldighet enligt marknadsföringslagen. Framhållas bör att även marknadsföringslagens övriga bestämmelser är tillämpliga på marknadsföring av avtal som omfattas av lagen. Det är alltså möjligt att ingripa mot exempelvis vilseledande eller aggressiv marknadsföring med stöd av marknadsföringslagen och den bilaga till direktivet om otillbörliga affärsmetoder som gäller som svensk lag.

I *andra stycket* föreskrivs att en näringsidkare som uppsåtligt bryter mot förbuden enligt 30 och 31 §§ att ta emot betalning under ångerfristen eller utan att först ha ställt säkerhet om avtalet avser en icke uppförd byggnad döms till böter.

Skydd mot lagval som ger konsumenten ett sämre skydd

39 §

Om rättsordningen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är tillämplig på avtalet ska denna lag tillämpas i den mån den ger konsumenten ett bättre skydd än vad som följer av den främmande rättsordningen. Detta gäller dock bara om den byggnad som avtalet gäller är belägen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller, om avtalet inte gäller någon byggnad, näringsidkaren bedriver sin verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller riktar sin verksamhet mot ett land inom detta.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 18 § i den tidigare lagen och genomför artikel 12.1 i det nya direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.18.

I paragrafen finns en internationellt privaträttslig bestämmelse om tillämplig lag. Det är inte fråga om någon fullständig reglering av lagvalet. I de avseenden som inte regleras i lagen gäller i övrigt tillämpliga internationellt privaträttsliga regler. Bestämmelserna tar i första hand sikte på civilrättsliga frågeställningar.

Reglerna syftar till att säkerställa att konsumenten inte ges ett sämre konsumentskydd än vad som följer av det nya direktivet genom att det i avtalet hänvisas till ett annat lands rättsordning, en rättsordning som kanske helt saknar lagstiftning om sådana avtal som omfattas av direktivet. I ett sådant fall ska den nya lagen tillämpas i stället för den främmande rättsordningen i den mån lagen ger ett bättre skydd. Konsumenten skyddas av regleringen i paragrafen i två situationer. Den första situationen är då den byggnad som avses i avtalet är belägen inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det kan vara fråga om ett avtal om tidsdelat boende samt förmedlings- och bytesavtal. Ligger byggnaden utanför EES-området är regleringen däremot inte tillämplig. Den andra situationen gäller avtal som inte direkt gäller en byggnad. Det kan vara fråga om ett avtal om en långfristig semesterprodukt. För att konsumenten ska vara skyddad krävs att näringsidkaren bedriver sin verksamhet inom EES-området eller riktar sin verksamhet mot ett land inom det området. Det kan också vara fråga om ett avtal om tidsdelat boende som gäller annat boende för övernattnings än i en byggnad, exempelvis en kanalbåt eller husvagn. Även då skyddas konsumenten om näringsidkaren har sin verksamhet inom EES-området eller riktar sin verksamhet dit.

Frågan huruvida den svenska lagen ger ett bättre skydd än en främmande rättsordning får bedömas fråga för fråga. En svårighet kan vara att avgöra vilken lag som är förmånligast i det enskilda fallet. Vid bedömningen av den frågan får man hålla i minnet att det handlar om dispositiva tvister och att domstolen

är bunden av de yrkanden och grunder som åberopas av parterna. Det kan bli så att parternas sätt att föra sin talan kan bli avgörande.

Lagens bestämmelser är således under angivna förutsättningar internationellt tvingande. När det gäller frågor som inte regleras i lagen gäller den rättsordning som utpekas genom internationellt privaträttsliga regler i övrigt, eller parternas avtal.

Tillsyn

40 §

Konsumentverket ska ha tillsyn över att denna lag följs. Tillsynen ska utövas så att den inte vållar större kostnad eller olägenhet för näringsidkaren än nödvändigt.

41 §

För tillsynen har Konsumentverket eller den som verket utser rätt att göra inspektioner hos näringsidkaren och ta del av alla handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen.

Om näringsidkaren inte tillhandahåller handlingarna eller lämnar upplysningar, får Konsumentverket förelägga näringsidkaren vid vite att fullgöra sin skyldighet.

42 §

Om Konsumentverket enligt 41 § har förelagt en näringsidkare att tillhandahålla en handling, får beslutet överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Konsumentverket enligt 41 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Bestämmelserna i 40–42 §§ motsvarar utan saklig skillnad 19–21 §§ i den nuvarande lagen. Bestämmelserna genomförs tillsammans med föreskrifterna i 42–47 §§ marknadsföringslagen artiklarna 13.1 och 13.2 i direktivet. Frågan behandlas i avsnitt 10.16.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 23 februari 2011 då lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende upphör att gälla.

Enligt bestämmelsen träder lagen i kraft den 23 februari 2011 och tillämpas på avtal som ingås och marknadsföringsåtgärder som sker efter denna tidpunkt.

13.2 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Förslaget innebär att hänvisningen i 1 § till den nuvarande lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende anpassas till att avse den föreslagna nya lagen.

13.3 Förslaget till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

Förslaget innebär att hänvisningarna i 2 kap. 3 § och 4 kap. 2 § till den nuvarande lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende anpassas till att avse den nu föreslagna nya lagen.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2008/122/EG

av den 14 januari 2009

om konsumentskydd vid vissa aspekter av avtal om tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIVmed beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 95,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
téens yttrande ⁽¹⁾,i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) Sedan Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis ⁽³⁾ antogs har marknaden utvecklats och det har tillkommit nya semesterprodukter som påminner om tidsdelat boende. Dessa nya semesterprodukter och vissa transaktioner kopplade till tidsdelat boende, som återförsäljningsavtal och bytesavtal, omfattas inte av direktiv 94/47/EG. Dessutom har det vid tillämpningen av direktiv 94/47/EG visat sig att vissa frågor som redan omfattas behöver uppdateras eller klargöras, i syfte att hindra utveckling av produkter som syftar till att kringgå detta direktiv.

(2) De befintliga luckorna i lagstiftningen leder till en betydande snedvridning av konkurrensen och orsakar allvarliga problem för konsumenterna, och hindrar därmed

den inre marknaden från att fungera väl. Direktiv 94/47/EG bör därför ersättas med ett nytt uppdaterat direktiv. Eftersom turistnäringen spelar en allt viktigare roll för medlemsstaternas ekonomier bör respektive branscher för tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter stimuleras till ökad tillväxt och högre produktivitet genom antagande av vissa gemensamma regler.

(3) Den tillämpliga lagstiftningen i medlemsstaterna bör harmoniseras ytterligare så att rättsläget blir klarare och konsumenter och företag fullt ut kan utnyttja fördelarna med den inre marknaden. Därför bör vissa aspekter av marknadsföring, försäljning och återförsäljning av tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter samt byte av rättigheter i samband med avtal om tidsdelat boende harmoniseras fullt ut. Det bör inte vara tillåtet för medlemsstaterna att i sin nationella lagstiftning behålla eller införa bestämmelser som avviker från dem som fastställs i detta direktiv. I avsaknad av sådana harmoniserade bestämmelser bör det stå medlemsstaterna fritt att behålla eller införa nationell lagstiftning i överensstämmelse med gemenskapslagstiftningen. Medlemsstaterna bör således ha rätt att behålla eller införa bestämmelser om konsekvenserna av att konsumenten utövar sin ångerrätt i rättsförhållanden som faller utanför detta direktivs tillämpningsområde eller bestämmelser enligt vilka inga åtaganden mellan konsumenten och en näringsidkare som tillhandahåller ett tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt, och inte heller några betalningar mellan dessa personer, får göras, så länge som konsumenten inte har tecknat ett kreditavtal i syfte att finansiera köpet av dessa tjänster.

(4) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas tillämpning, i överensstämmelse med gemenskapsrätten, av bestämmelser i direktivet på områden utanför dess tillämpningsområde. Medlemsstaterna kan således behålla eller införa nationell lagstiftning som motsvarar bestämmelserna i detta direktiv eller vissa av dess bestämmelser om transaktioner som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde.

(5) De olika avtal som omfattas av detta direktiv bör vara klart definierade så att ett kringgående av bestämmelserna förhindras.

⁽¹⁾ EUT C 44, 16.2.2008, s. 27.

⁽²⁾ Europaparlamentets yttrande av den 22 oktober 2008 (ännu inte offentliggjort i EUT) och rådets beslut av den 18 december 2008.

⁽³⁾ EGT L 280, 29.10.1994, s. 83.

- (6) I detta direktiv bör avtal om tidsdelat boende inte omfatta flera bokningar av boende, inklusive hotellrum, eftersom flera bokningar inte innebär rättigheter och skyldigheter utöver vad som gäller för enstaka reservationer. Inte heller bör avtal om tidsdelat boende omfatta vanliga hyresavtal, eftersom de senare endast avser en tidsperiod, inte flera.
- (7) I detta direktiv bör avtal om långfristiga semesterprodukter inte omfatta vanliga lojalitetssystem som ger rabatter vid framtida vistelser på ett hotell i en kedja, eftersom medlemskap i systemet inte erhålls mot ersättning eller den ersättning som erlaggs av konsumenten inte primärt syftar till boenderabatter eller liknande förmåner.
- (8) Detta direktiv bör inte påverka bestämmelserna i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang ⁽¹⁾.
- (9) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden ⁽²⁾ förbjuds näringsidkare att använda vilseledande, aggressiva och andra otillbörliga affärsmetoder mot konsumenter. Med beaktande av vilka produkttyper och affärsmetoder som är aktuella i samband med tidsdelat boende, långfristiga semesterprodukter, återförsäljning och byte är det lämpligt att anta mer detaljerade och specifika bestämmelser för informationskrav och försäljningsevenemang. Det kommersiella syftet med inbjudningar till försäljningsevenemang bör klargöras för konsumenten. Bestämmelserna om förhandsinformation och om avtalet bör klargöras och uppdateras. För att konsumenterna ska få möjlighet att sätta sig in i informationen innan avtalet ingås, bör den tillhandahållas i en form som vid den tidpunkten är lätt att få tillgång till.
- (10) Konsumenten bör ha rätt att välja att förhandsinformationen och avtalet ska vara avfattade på ett språk han har kunskaper i, och näringsidkaren bör inte vägra att tillhandahålla informationen och avtalet på det språk konsumenten väljer. För att underlätta avtalets utförande och verkställighet bör medlemsstaterna dessutom ges tillfälle att bestämma att ytterligare språkversioner av avtalet ska tillhandahållas konsumenten.
- (11) För att konsumenterna ska få möjlighet att fullt ut förstå vilka rättigheter och skyldigheter de har enligt avtalet, bör de få en tidsfrist under vilken de kan frånträda avtalet utan att ange något skäl och utan kostnader. Denna ångerfrist är olika lång i olika medlemsstater, och det har visat sig att den tid som föreskrivs i direktiv 94/47/EG inte är tillräckligt lång. Ångerfristen bör därför förlängas, för att uppnå en hög konsumentskyddsnivå och ökad klarhet för konsumenter och näringsidkare, och fristens längd, förfarandet för och effekterna av att utöva ångerrätten bör harmoniseras.
- (12) Konsumenten bör ha tillgång till effektiva rättsmedel om näringsidkare inte följer bestämmelserna om förhandsinformation eller själva avtalet, särskilt de bestämmelser som föreskriver att avtalet ska omfatta all nödvändig information och att konsumenten ska få en kopia av avtalet när detta ingås. Utöver de rättsmedel som omfattas av nationell lagstiftning bör konsumenten ges en förlängd ångerfrist om informationen inte har tillhandahållits av näringsidkaren. Utövandet av ångerrätten bör vara kostnadsfritt under den förlängda fristen, oavsett vilka tjänster konsumenten har utnyttjat. Det faktum att ångerfristen har löpt ut hindrar inte konsumenten från att tillgripa rättsmedel i enlighet med nationell lagstiftning på grund av överträdelse av informationskraven.
- (13) Rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister ⁽³⁾ bör tillämpas vid beräkning av de tidsfrister som anges i detta direktiv.
- (14) Förbudet mot handpenning till näringsidkaren eller till en tredje part under ångerfristen bör klargöras, så att konsumentskyddet blir bättre. I fråga om återförsäljningsavtal bör förbudet mot handpenning gälla tills försäljningen har ägt rum eller återförsäljningsavtalet har upphört att gälla, men det bör fortfarande stå medlemsstaterna fritt att reglera möjlighet till och former för slutbetalningar till förmedlare för den händelse att återförsäljningsavtalet har upphört att gälla.
- (15) När det gäller avtal om långfristiga semesterprodukter kan det pris som ska betalas enligt en avbetalningsplan komma att fastställas utifrån möjligheten att senare anpassa beloppen efter första året för att garantera att dessa avbetalningars realvärde bibehålls, t.ex. för att kompensera för inflation.
- (16) Om konsumenten frånträder ett avtal där priset helt eller delvis täcks av en kredit som näringsidkaren eller en tredje part beviljat konsumenten på grund av en överenskommelse mellan den tredje parten och näringsidkaren, bör kreditavtalet upphöra att gälla utan kostnad för konsumenten. Detsamma bör gälla för avtal avseende andra besläktade tjänster som näringsidkaren eller en tredje part tillhandahåller på grundval av en överenskommelse mellan den tredje parten och näringsidkaren.

⁽¹⁾ EGT L 158, 23.6.1990, s. 59.⁽²⁾ EUT L 149, 11.6.2005, s. 22.⁽³⁾ EGT L 124, 8.6.1971, s. 1.

- (17) Konsumenten bör inte berövas det skydd som följer av detta direktiv, om den lagstiftning som är tillämplig på avtalet är en medlemsstats lag. Tillämplig lag för ett avtal bör fastställas i enlighet med gemenskapsbestämmelserna om internationell privaträtt, särskilt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) ⁽¹⁾. Enligt denna förordning kan ett tredjelands lag vara tillämplig, särskilt om näringsidkare riktar sig till konsumenter som är på semester i ett annat land än det där de har sin hemvist. Eftersom sådana affärsmetoder är allmänt förekommande inom det område som omfattas av detta direktiv och avtalen rör betydande belopp, bör det finnas ett kompletterande skydd för att se till att konsumenten, i vissa situationer, särskilt när en domstol i en av medlemsstaterna har behörighet i fråga om avtalet, inte berövas det skydd som följer av detta direktiv. Detta avspeglar det särskilda behov av konsumentskydd som härrör från den komplexitet, långsiktiga natur och ekonomiska betydelse som kännetecknar avtalen inom tillämpningsområdet för detta direktiv.
- (18) Vilka domstolar som är behöriga att handlägga mål om ärenden som omfattas av detta direktiv bör fastställas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttsens område ⁽²⁾.
- (19) För att se till att det skydd som konsumenterna omfattas av enligt detta direktiv är fullt effektivt, särskilt när det gäller näringsidkarnas efterlevnad av informationskraven både innan avtalet ingås och i själva avtalet, är det nödvändigt att medlemsstaterna fastställer effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner vid överträdelse av detta direktiv.
- (20) Det måste säkerställas att personer eller organisationer som enligt nationell lagstiftning har ett berättigat intresse i frågan har laglig möjlighet att inleda förfaranden mot överträdelse av detta direktiv.
- (21) Det är nödvändigt att utveckla lämpliga och effektiva förfaranden för tvistlösning mellan konsumenter och näringsidkare. Därför bör medlemsstaterna uppmuntra till inrättandet av offentliga och privata organ som gör det möjligt att lösa tvister utanför domstol.
- (22) Medlemsstaterna bör se till att konsumenterna får tillräcklig information om de nationella bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivas, och de bör uppmuntra näringsidkare och kodutfärdare att informera konsumenterna om sina uppförandekoder på området. För att få till stånd en hög konsumentskydds nivå kan konsumentorganisationerna informeras och engageras i utformningen av uppförandekoder.
- (23) Eftersom målen för detta direktiv inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att undanröja hindren på den inre marknaden och uppnå en hög konsumentskydds nivå.
- (24) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (25) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ⁽³⁾ uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i gemenskapens intresse upprätta egna tabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta direktiv är att bidra till att den inre marknaden fungerar korrekt och att uppnå en hög nivå av konsumentskydd genom harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vissa aspekter av marknadsföring, försäljning och återförsäljning av såväl tidsdelat boende och långfristiga semesterprodukter som bytesavtal.
2. Detta direktiv ska tillämpas på transaktioner mellan näringsidkare och konsumenter.

Detta direktiv påverkar inte nationell lagstiftning

- a) om allmänna avtalsrättsliga rättsmedel,
- b) om registrering av fast eller lös egendom och överlåtelse av fast egendom,
- c) om etableringsvillkor eller auktoriseringsförfaranden eller krav för tillståndsgivning, och

⁽¹⁾ EUT L 177, 4.7.2008, s. 6.

⁽²⁾ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

d) om fastställandet av den rättsliga karaktären hos de rättigheter som avtalen i detta direktiv avser.

Artikel 2

Definitioner

1. I detta direktiv avses med:

a) *avtal om tidsdelat boende*: ett avtal som löper på mer än ett år och mot ersättning ger konsumenten nyttjanderätt till ett eller flera övernattningsboenden under mer än en tidsperiod.

b) *avtal om långfristig semesterprodukt*: ett avtal som löper på mer än ett år och mot ersättning huvudsakligen ger konsumenten rätt till boenderabatter eller liknande boendeförmåner, antingen fristående från eller i samband med resor eller andra tjänster.

c) *återförsäljningsavtal*: ett avtal enligt vilket en näringsidkare mot ersättning hjälper en konsument att sälja eller köpa ett tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt.

d) *bytesavtal*: ett avtal enligt vilket en konsument mot ersättning ansluter sig till ett bytessystem som ger konsumenten tillgång till övernattningsboende eller andra tjänster i utbyte mot att andra personer tillfälligt tillåts dra nytta av rättigheterna i samband med dennes avtal om tidsdelat boende.

e) *näringsidkare*: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke samt den som handlar i näringsidkarens namn eller för dennes räkning.

f) *konsument*: en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke.

g) *anknytande avtal*: ett avtal enligt vilket konsumenten förvärvat tjänster i samband med ett avtal om tidsdelat boende eller ett avtal om en långfristig semesterprodukt vilka tillhandahålls av näringsidkaren eller en tredje part på grundval av en överenskommelse mellan den tredje parten och näringsidkaren.

h) *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten eller näringsidkaren att bevara information som riktas till denne personligen, på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen.

i) *uppförandekod*: en överenskommelse eller en uppsättning regler som inte föreskrivs i en medlemsstats lagar och andra författningar om hur näringsidkare som förbinder sig att iaktta koden ska förhålla sig till en eller flera angivna affärsmetoder eller inom en eller flera angivna branscher.

j) *kodutfärdare*: det organ, vilket även kan vara en näringsidkare eller en grupp av näringsidkare, som ansvarar för att utforma och se över en uppförandekod och/eller övervaka att koden efterlevs av dem som förbundit sig att iaktta den.

2. Vid beräkning av löptiden av ett avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt enligt definitionen i led a respektive b i punkt 1 ska alla bestämmelser i avtalet som möjliggör automatisk förnyelse eller förlängning beaktas.

Artikel 3

Reklam

1. Medlemsstaterna ska se till att all reklam innehåller en upplysning om möjligheten att få informationen som avses i artikel 4.1 och om var den informationen kan fås.

2. Om ett avtal om tidsdelat boende, ett avtal om långfristig semesterprodukt, ett återförsäljningsavtal eller ett bytesavtal ska erbjudas en konsument personligen vid ett marknadsförings- eller försäljningsevenemang, ska näringsidkaren i inbjudan klart ange evenemangets natur och dess kommersiella syfte.

3. Den information som avses i artikel 4.1 ska finnas tillgänglig för konsumenten hela tiden under evenemanget.

4. Ett tidsdelat boende eller en långfristig semesterprodukt får inte marknadsföras eller säljas som en investering.

Artikel 4

Förhandsinformation

1. I god tid innan en konsument blir bunden av ett avtal eller ett erbjudande ska näringsidkaren klart och tydligt ge konsumenten korrekt och tillräcklig information enligt följande:

a) När det gäller ett avtal om tidsdelat boende: i enlighet med standardformuläret för information i bilaga I och den information som anges i del 3 av formuläret.

b) När det gäller ett avtal om långfristig semesterprodukt: i enlighet med standardformuläret för information i bilaga II och den information som anges i del 3 av formuläret.

- c) När det gäller ett återförsäljningsavtal: i enlighet med standardformuläret för information i bilaga III och den information som anges i del 3 av formuläret.
- d) När det gäller ett bytesavtal: i enlighet med standardformuläret för information i bilaga IV och den information som anges i del 3 av formuläret.

2. Näringsidkaren ska kostnadsfritt lämna information enligt punkt 1 antingen i pappersform eller via något annat varaktigt medium som är lättillgängligt för konsumenten.

3. Medlemsstaterna ska se till att den information som avses i punkt 1 är avfattad på språket eller ett av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare, enligt konsumentens val, förutsatt att det är ett av gemenskapens officiella språk.

Artikel 5

Avtalet om tidsdelat boende, långfristig semesterprodukt, återförsäljning eller byte

1. Medlemsstaterna ska se till att avtalet upprättas skriftligt i pappersform eller via något annat varaktigt medium, och att det är avfattat på språket eller ett av språken i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller är medborgare, enligt konsumentens val, förutsatt att det är ett av gemenskapens officiella språk.

Den medlemsstat där konsumenten är bosatt får emellertid dessutom kräva följande:

- a) Avtalet ska alltid tillhandahållas konsumenten på medlemsstatens eget språk eller ett av dess språk, förutsatt att det är ett av gemenskapens officiella språk.
- b) När det gäller ett avtal om tidsdelat boende som avser en bestämd fast egendom ska näringsidkaren tillhandahålla konsumenten en bestyrkt översättning av avtalet på språket eller ett av språken i den medlemsstat där egendomen är belägen, förutsatt att det är ett av gemenskapens officiella språk.

Den medlemsstat på vars territorium näringsidkaren bedriver sin försäljningsverksamhet får kräva att avtalet alltid ska tillhandahållas konsumenten på medlemsstatens eget språk eller ett av dess språk, förutsatt att det är ett av gemenskapens officiella språk.

2. Den information som avses i artikel 4.1 ska utgöra en integrerad del av avtalet och får inte ändras, om inte parterna uttryckligen kommer överens om något annat eller om ändringarna är en följd av ovanliga och oförutsägbara omständigheter

utanför näringsidkarens kontroll, vars konsekvenser inte hade kunnat undvikas ens om all vederbörlig aktsamhet hade iakttagits.

Konsumenten ska innan avtalet ingås underrättas om dessa ändringar i pappersform eller via något annat varaktigt medium som är lätt åtkomligt för konsumenten.

Ändringarna ska uttryckligen anges i avtalet.

3. Utöver den information som avses i artikel 4.1 ska avtalet innehålla

- a) parternas namn, adress och underskrifter, och
- b) datum och plats för avtalets ingående.

4. Innan avtalet ingås ska näringsidkaren uttryckligen göra konsumenten uppmärksam på att det finns ångerrätt och på längden av den ångerfrist som avses i artikel 6 samt på det förbud mot handpenning under ångerfristen som avses i artikel 9.

Avtalsbestämmelserna om detta ska undertecknas separat av konsumenten.

I avtalet ska det ingå ett separat standardformulär för frånträdande så som anges i bilaga V för att underlätta utövandet av ångerrätten enligt artikel 6.

5. Konsumenten ska få en kopia eller kopior av avtalet när detta ingås.

Artikel 6

Ångerrätt

1. Utöver de rättsmedel som konsumenten enligt nationell lagstiftning har tillgång till vid överträdelse av bestämmelserna i detta direktiv, ska medlemsstaterna se till att konsumenten har 14 kalenderdagar på sig att utan att ange några skäl frånträda avtalet om tidsdelat boende, långfristig semesterprodukt, återförsäljning eller byte.

2. Ångerfristen ska beräknas

- a) från den dag då avtalet eller ett bindande preliminärt avtal ingås, eller
- b) från den dag när konsumenten tar emot avtalet eller ett bindande preliminärt avtal, om den dagen infaller efter den dag som avses i led a.

3. Ångerfristen ska upphöra att gälla

- a) ett år och 14 kalenderdagar efter den dag som avses i punkt 2, om inte ett separat standardformulär för frånträdande enligt artikel 5.4 har fyllts i av näringsidkaren och lämnats skriftligen till konsumenten i pappersform eller via något annat varaktigt medium,
- b) tre månader och 14 kalenderdagar efter den dag som avses i punkt 2, om den information som avses i artikel 4.1, inklusive det standardformulär för information som anges i bilagorna I–IV, inte har lämnats skriftligen till konsumenten i pappersform eller via något annat varaktigt medium.

Dessutom ska medlemsstaterna föreskriva lämpliga sanktioner i enlighet med artikel 15, särskilt om näringsidkaren efter det att ångerfristen har gått ut inte har fullgjort informationskraven i detta direktiv.

4. Om ett separat standardformulär för frånträdande enligt artikel 5.4 har fyllts i av näringsidkaren och lämnats skriftligen till konsumenten i pappersform eller via något annat varaktigt medium inom ett år från den dag som avses i punkt 2 i den här artikeln, ska ångerfristen börja löpa den dag som konsumenten får detta formulär. Vidare, om den information som avses i artikel 4.1, inklusive det standardformulär för information som anges i bilagorna I–IV, har lämnats skriftligen till konsumenten i pappersform eller via något annat varaktigt medium inom tre månader från den dag som avses i punkt 2 i den här artikeln, ska ångerfristen börja löpa den dag som konsumenten får denna information.

5. Om bytesavtalet erbjuds konsumenten tillsammans med och samtidigt som avtalet om tidsdelat boende, ska en enda ångerfrist i enlighet med punkt 1 gälla för båda avtalen. Ångerfristen för båda avtalen ska beräknas enligt bestämmelserna i punkt 2 tillämpade på avtalet om tidsdelat boende.

Artikel 7

Förfarandet för att utöva ångerrätten

Om konsumenten har för avsikt att utöva sin ångerrätt ska han innan ångerfristen löper ut, i pappersform eller via något annat varaktigt medium, meddela näringsidkaren sitt beslut att frånträda avtalet. Konsumenten kan använda det standardformulär för frånträdande enligt bilaga V som tillhandahålls av näringsidkaren i enlighet med artikel 5.4. Ångerfristen ska anses ha iakttagits om meddelandet sänds innan ångerfristen har löpt ut.

Artikel 8

Verkan av att konsumenten utövar sin ångerrätt

1. När konsumenten utövar sin ångerrätt upphör parternas skyldighet att genomföra avtalet.

2. Den konsument som utövar sin ångerrätt ska varken stå för några kostnader eller vara ansvarig för något värde som motsvarar de tjänster som har tillhandahållits före frånträdandet.

Artikel 9

Handpenning

1. Medlemsstaterna ska se till att det i fråga om avtal om tidsdelat boende, avtal om långfristig semesterprodukt och bytesavtal är förbjudet för näringsidkaren eller en tredje part att ta emot handpenning eller säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten under den frist då konsumenten får utöva sin ångerrätt enligt artikel 6.

2. Medlemsstaterna ska se till att det i fråga om återförsäljningsavtal är förbjudet för näringsidkaren eller en tredje part att ta emot handpenning eller säkerhet, reservera belopp på konton, ta emot skuldförbindelser eller annan ersättning från konsumenten innan försäljningen har ägt rum eller återförsäljningsavtalet på annat sätt har upphört att gälla.

Artikel 10

Särskilda bestämmelser avseende avtal om långfristiga semesterprodukter

1. När det gäller avtal om långfristiga semesterprodukter ska betalningen erläggas enligt en avbetalningsplan. Att betala det avtalade priset på annat sätt än enligt avbetalningsplanen är förbjudet. Betalningarna, inklusive den eventuella medlemsavgiften, ska delas upp i lika stora årliga delbetalningar. Näringsidkaren ska skicka ut en skriftlig begäran om betalning, i pappersform eller via något annat varaktigt medium, senast 14 kalenderdagar före varje förfallodatum.

2. Från och med den andra avbetalningen får konsumenten frånträda avtalet utan att drabbas av någon straffavgift genom att underrätta näringsidkaren inom 14 kalenderdagar efter det att begäran om betalning för varje avbetalning mottagits. Denna rättighet påverkar inte rätten till frånträdande av avtal enligt gällande nationell rätt.

Artikel 11

Frånträdande av anknýtande avtal

1. Om konsumenten utövar sin rätt att frånträda avtalet om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt ska medlemsstaterna se till att eventuella bytesavtal som är knutna till det eller ett annat anknýtande avtal automatiskt upphör att gälla utan kostnad för konsumenten.

2. Om en kredit täcker priset helt eller delvis och krediten beviljats konsumenten av näringsidkaren eller av en tredje part på grundval av en överenskommelse mellan den tredje parten och näringsidkaren, ska kreditavtalet, utan att det påverkar artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal⁽¹⁾, upphöra att gälla utan kostnad för konsumenten, om konsumenten utövar sin rätt att frånträda avtalet om tidsdelat boende, avtalet om långfristig semesterprodukt, återförsäljningsavtalet eller bytesavtalet.

3. Medlemsstaterna ska meddela närmare föreskrifter om frånträdande av sådana avtal.

Artikel 12

Direktivets tvingande karaktär och tillämpning i internationella fall

1. Om en medlemsstats lagstiftning är tillämplig på avtalet ska medlemsstaterna se till att konsumenten inte får avstå från de rättigheter som han har enligt detta direktiv.

2. Om ett tredje lands lagstiftning är tillämplig på avtalet får konsumenten inte berövas det skydd som följer av detta direktiv så som det tillämpas i domstolsmedlemsstaten

— om någon av de berörda fastigheterna är belägen i en medlemsstat eller

— om näringsidkaren, när det gäller ett avtal som inte direkt rör fast egendom, bedriver sin kommersiella eller yrkesmässiga verksamhet i en medlemsstat eller på något sätt riktar sådan verksamhet till en medlemsstat och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

Artikel 13

Rättslig och administrativ prövning

1. Medlemsstaterna ska se till att det i konsumentens intresse finns lämpliga och effektiva medel för att se till att näringsidkarna följer detta direktiv.

2. De medel som avses i punkt 1 ska omfatta bestämmelser varigenom ett eller flera av följande organ, vilket bestäms i nationell lagstiftning, ska ha rätt att väcka talan enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behöriga administrativa organ för att säkerställa att de nationella bestämmelserna för genomförandet av detta direktiv tillämpas:

- a) Offentliga organ och myndigheter eller deras företrädare.
- b) Konsumentorganisationer som har ett berättigat intresse av att skydda konsumenterna.
- c) Branschorganisationer som har ett berättigat intresse att få saken prövad.

⁽¹⁾ EUT L 133, 22.5.2008, s. 66.

Artikel 14

Konsumentinformation och prövning utanför domstol

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att informera konsumenterna om den nationella lag genom vilken detta direktiv införlivas och ska när så är lämpligt uppmuntra näringsidkare och kodutfärdare att informera konsumenterna om sina uppförandekoder.

Kommissionen ska uppmuntra utarbetande på gemenskapsnivå, särskilt via branschorganisationer och branschsammanlutningar, av uppförandekoder, i syfte att underlätta genomförandet av detta direktiv i enlighet med gemenskapsrätten. Kommissionen ska också uppmuntra näringsidkarna och deras branschorganisationer att informera konsumenterna om dessa koder, t.ex. genom en särskild märkning.

2. Medlemsstaterna ska verka för införande och utveckling av lämpliga och effektiva klagomåls- och prövningsförfaranden utanför domstol för att lösa tvister i konsumentfrågor som omfattas av detta direktiv och ska, där så är lämpligt, uppmuntra näringsidkare och deras branschorganisationer att informera konsumenterna om eventuella sådana klagomåls- och prövningsförfaranden utanför domstol.

Artikel 15

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska föreskriva lämpliga sanktioner för näringsidkaren då denne inte följer de nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med detta direktiv.

2. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 16

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 23 februari 2011 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texterna till dessa bestämmelser till kommissionen.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 23 februari 2011.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Översyn

Kommissionen ska senast den 23 februari 2014 se över detta direktiv och avlägga rapport till Europaparlamentet och rådet.

Vid behov ska kommissionen lägga fram ytterligare förslag för att anpassa direktivet till utvecklingen på området.

Kommissionen får begära information från medlemsstaterna och de nationella tillsynsmyndigheterna.

Artikel 18

Upphävande

Direktiv 94/47/EG upphör härmed att gälla.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga VI.

Artikel 19

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 20

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 14 januari 2009.

På Europaparlamentets vägnar

H.-G. PÖTTERING

Ordförande

På rådets vägnar

A. VONDRA

Ordförande

BILAGA I

STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM AVTAL OM TIDSDELAT BOENDE

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:
Kortfattad beskrivning av produkten (t.ex. beskrivning av den fasta egendomen): Rättighetens/rättigheternas exakta karaktär och innehåll:
Närmare angivande av den period inom vilken den rätt som avtalet avser kan utövas och, vid behov, dess längd: Den dag då konsumenten kan börja utöva sin rätt enligt avtalet: Om avtalet gäller en särskild egendom under uppförande, den dag då boendet och tjänsterna/anläggningarna kommer att slutföras/finnas tillgängliga:
Det pris som konsumenten ska betala för förvärv av rättigheter/rättigheterna: Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader som följer av avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. årsavgifter, andra återkommande avgifter, särskilda avgifter, lokala skatter):
En sammanfattning av de huvudsakliga tjänster som konsumenten har tillgång till (t.ex. elektricitet, vatten, underhåll, sophämtning) och uppgift om det belopp konsumenten är skyldig att betala för sådana tjänster: En sammanfattning av de anläggningar som konsumenten har tillgång till (t.ex. simbassäng eller bastu): Ingår dessa anläggningar i de ovan angivna kostnaderna? Ange i annat fall vad som är inräknat och vad som återstår att betala:
Är det möjligt att delta i ett bytessystem? Om så är fallet – vad heter systemet? Uppgift om kostnader för medlemskap/byte:
Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information:

- Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet, om detta sker vid en senare tidpunkt.
- Under denna ångerfrist råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.
- Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet.
- I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Konsumentens namnteckning:

Del 3:

Ytterligare information som konsumenten har rätt till och närmare uppgift om var den kan erhållas (exempelvis visst kapitel i en allmän broschyr) om den inte ges här:

1. INFORMATION OM FÖRVÄRVADE RÄTTIGHETER

- Villkoren för utövandet av den rättighet som avtalet avser i den medlemsstat där den berörda egendomen är belägen och information om huruvida dessa villkor har uppfyllts eller, om de inte har uppfyllts, vilka villkor som återstår att uppfylla.
- När avtalet ger rätt att utnyttja boende som väljs från ett utbud av boenden, information om begränsningar av konsumentens möjligheter att när som helst utnyttja vilket boende som helst i utbudet.

2. INFORMATION OM EGENDOMARNA

- När avtalet avser en bestämd fast egendom, en noggrann och utförlig beskrivning av egendomen och uppgift om var den är belägen. När avtalet avser flera egendomar, en korrekt beskrivning av egendomarna och uppgift om var de är belägna. När avtalet avser annat boende än fast egendom, en korrekt beskrivning av boendet och anläggningarna.
- Tjänster (t.ex. elektricitet, vatten, underhåll, sophämtning) som konsumenten har eller kommer att få tillgång till och villkoren för detta.
- I förekommande fall, gemensamma anläggningar som simbassäng, bastu m.m. som konsumenten har eller kommer att få tillgång till och villkoren för detta.

3. TILLÄGGSKRAV FÖR BOENDE UNDER UPPFÖRANDE (i tillämpliga fall)

- Hur långt arbetet kommit med boendet, de tjänster som ska göra boendet fullt användbart (gas, elektricitet, vatten och telefonledningar) och eventuella anläggningar som konsumenten kommer att ha tillgång till.
- En tidsfrist för färdigställandet av arbetet med boendet och de tjänster som ska göra det fullt användbart (gas, elektricitet, vatten och telefonledningar) och en rimlig beräkning av tidsfristen för att färdigställa eventuella anläggningar som ska stå till konsumentens förfogande.
- Numret på bygglovet eller byggnadstillståndet och den behöriga myndighetens namn och fullständiga adress.
- En garanti för färdigställandet av boendet eller en garanti för återbetalning av betalning som gjorts, om boendet inte blir färdigställt, och villkoren för dessa garantier.

4. INFORMATION OM KOSTNADERNA

- En utförlig och korrekt beskrivning av alla kostnader i samband med avtalet om tidsdelat boende; hur dessa kostnader kommer att fördelas på konsumenterna och hur och när dessa kostnader kan komma att stiga; metoden för beräkningen av avgifter för användandet av egendomen, de obligatoriska avgifterna (t.ex. skatter och avgifter) och de administrativa kostnaderna (t.ex. förvaltning, underhåll och reparationer).
- I tillämpliga fall information om eventuella avgifter, inteckningar, servitut eller andra belastningar på fastigheten.

5. INFORMATION OM FRÅNTRÄDANDE AV AVTALET

- I förekommande fall, uppgift om hur anknytande avtal kan frånträdas enligt artikel 11 och verkan av att konsumenten frånträder avtalet.
- Villkoren för frånträdande av avtalet, verkan av frånträddandet och information om eventuell betalnings-skyldighet för konsumenten för kostnader som kan uppstå till följd av frånträddandet.

6. YTTERLIGARE INFORMATION

- Principerna för underhåll och reparationer av egendomen, administration och förvaltning samt om och hur konsumenterna kan påverka och delta i beslut rörande dessa frågor.
- Om det är möjligt att delta i ett återförsäljningssystem för de avtalade rättigheterna, information om de berörda systemen och uppgift om kostnaderna för återförsäljning genom detta system.
- Uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, t.ex. angående beslut om förvaltning, kostnadsökningar och hantering av frågor och klagomål.
- I tillämpliga fall uppgift om möjligheten till alternativ tvistlösning.

Bekräftelse att informationen mottagits:

Konsumentens namnteckning:

BILAGA II

STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM AVTAL OM LÅNGFRISTIG SEMESTERPRODUKT

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/parter i avtalet:
Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/parter i avtalet: Rättighetens/rättigheternas exakta karaktär och innehåll:
Närmare angivande av den period inom vilken den rätt som avtalet avser kan utövas och, vid behov, dess längd: Den dag då konsumenten kan börja utnyttja sin rätt enligt avtalet:
Det pris som konsumenten ska betala för förvärv av rättigheten/rättigheterna, inklusive eventuella återkommande kostnader konsumenten kan väntas ådra sig genom sin rätt att få tillgång till resa och boende och eventuella angivna produkter eller tjänster som har samband med rättigheten/rättigheterna: Avbetalningsplan med lika stora årliga delbetalningar av detta pris under avtalets löptid, med förfalldatum: Efter första året kan dessa belopp anpassas för att garantera att dessa avbetalningars realvärde bibehålls, t.ex. för att kompensera för inflation. Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader som följer av avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. årliga medlemsavgifter):
En sammanfattning av de huvudsakliga tjänster som konsumenten har tillgång till (t.ex. rabatt på hotellvistelser och flygresor): Ingår de i de ovan angivna kostnaderna? Om så inte är fallet, ange vad som är inräknat och vad som återstår att betala (t.ex. tre övernattningar ingår i den årliga medlemsavgiften, allt annat boende betalas separat):
Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information:

- Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet, om detta sker vid en senare tidpunkt.
- Under denna ångerfrist råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.
- Det står konsumenten fritt att frånträda avtalet utan att drabbas av någon straffavgift genom att underrätta näringsidkaren inom 14 kalenderdagar från mottagandet av begäran om betalning för varje årlig avbetalning.
- Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet.
- I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort.

Konsumentens namnteckning:

Del 3:

Ytterligare information som konsumenten har rätt till och närmare uppgift om var den kan erhållas (exempelvis visst kapitel i en allmän broschyr) om den inte ges här:

1. INFORMATION OM DE FÖRVÄRVADE RÄTTIGHETERNA

- En korrekt och lämplig beskrivning av vilka rabatter som gäller för kommande bokningar, med typexempel på erbjudanden från den senaste tiden.
- Uppgift om begränsningarna av konsumentens möjlighet att utnyttja dessa rättigheter t.ex. begränsad tillgång, eller erbjudanden enligt först till kvarn-principen, tidsbegränsningar för särskilda kampanj- och specialrabatter.

2. INFORMATION OM FRÅNTRÄDANDE AV AVTALET

- I förekommande fall, uppgift om hur anknytande avtal kan frånträdas och verkan av att konsumenten frånträder avtalet.
- Villkoren för frånträdan av avtalet, verkan av frånträdan och information om eventuell betalnings-skyldighet för konsumenten för eventuella kostnader som kan uppstå till följd av frånträdan.

3. YTTERLIGARE INFORMATION

- Uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, t.ex. vid hantering av frågor och klagomål.
- I tillämpliga fall uppgift om möjligheten till alternativ tvistlösning.

Bekräftelse att informationen mottagits:

Konsumentens namnteckning:

BILAGA III

STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM ÅTERFÖRSÄLJNINGSAVTAL

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/parter i avtalet:
Kortfattad beskrivning av tjänsterna (t.ex. marknadsföring):
Avtalets löptid:
Det pris som konsumenten ska betala för tjänsterna: Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader genom avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. lokala skatter, notariatsavgifter, kostnader för annonsering):
Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

Allmän information: — Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet om detta sker vid en senare tidpunkt. — Det råder förbud mot handpenning från konsumenten innan försäljningen har ägt rum eller återförsäljningsavtalet på annat sätt har upphört att gälla. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part. — Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet. — I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort. Konsumentens namnteckning:
--

BILAGA IV

STANDARDFORMULÄR FÖR INFORMATION OM BYTESAVTAL

Del 1:

Namn, adress och rättslig status för den eller de näringsidkare som kommer att vara part/partner i avtalet:
Kortfattad beskrivning av produkten: Rättighetens/rättigheternas exakta karaktär och innehåll:
Närmare angivande av den period inom vilken den rätt som avtalet avser kan utövas och, vid behov, dess längd: Den dag då konsumenten kan börja utnyttja sin rätt enligt avtalet:
Den avgift konsumenten ska betala för medlemskap i bytessystem: Sammanfattning av ytterligare obligatoriska kostnader som följer av avtalet; typ av kostnader och uppgift om belopp (t.ex. förnyelseavgifter, andra återkommande avgifter, särskilda avgifter, lokala skatter):
En sammanfattning av de huvudsakliga tjänsterna som konsumenten har tillgång till: Ingår de i de ovan angivna kostnaderna? Om så inte är fallet, ange vad som ingår och vad som ska betalas extra (t.ex. en uppskattning av priset för enskilda bytetransaktioner, inklusive eventuella tilläggsavgifter):
Har näringsidkaren undertecknat en eller flera uppförandekoder? Var finns i så fall dessa uppförandekoder?

Del 2:

<p>Allmän information:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Konsumenten har rätt att frånträda avtalet utan att ange något skäl inom 14 kalenderdagar efter avtalets ingående eller ett bindande preliminärt avtal eller mottagandet av avtalet om detta sker vid en senare tidpunkt. Om bytesavtalet erbjuds tillsammans med och samtidigt som avtalet om tidsdelat boende ska en enda ångerfrist gälla för båda avtalen. — Under denna ångerfrist råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera ett belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv. Det omfattar betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part. — Konsumenten ska inte stå för andra kostnader eller ha andra skyldigheter än dem som anges i avtalet. — I enlighet med internationell privaträtt kan en annan lag än lagen i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort tillämpas på avtalet och eventuella tvister kan prövas av andra domstolar än domstolarna i den medlemsstat där konsumenten har sin hemvist eller sin vanliga vistelseort. <p>Konsumentens namnteckning:</p>
--

Del 3:

Ytterligare information som konsumenten har rätt till och närmare uppgift om var den kan erhållas (exempelvis visst kapitel i en allmän broschyr) om den inte ges här:

1. INFORMATION OM DE FÖRVÄRVADE RÄTTIGHETERNA

- Förklaring av hur bytessystemet fungerar; möjlighet till byte och hur det går till; uppgift om vilket värde som tilldelas konsumentens andel i bytessystemet samt exempel på konkreta bytesmöjligheter.
- Uppgift om antalet tillgängliga semesteranläggningar och antalet medlemmar i bytessystemet, inklusive eventuella begränsningar i tillgången på visst boende som konsumenten väljer, t.ex. under högsäsong då det kan vara nödvändigt att boka långt i förväg, samt uppgift om eventuella begränsningar i urvalet till följd av nyttjanderätten till tidsdelat boende som konsumenten anslutit till bytessystemet.

2. INFORMATION OM EGENDOMARNA

- En kortfattad och korrekt beskrivning av egendomarna och uppgift om var de är belägna. När avtalet avser annat boende än fast egendom, en korrekt beskrivning av boendet och anläggningar. Uppgift om var konsumenten kan få ytterligare information.

3. INFORMATION OM KOSTNADERNA

- Information om skyldigheten för näringsidkaren att innan ett byte arrangeras och för varje byte som föreslås lämna uppgifter om eventuella tillkommande avgifter som konsumenten ska betala för bytet.

4. INFORMATION OM FRÅNTRÄDANDE AV AVTALET

- I förekommande fall, uppgift om hur anknytande avtal kan frånträdas och verkan av att konsumenten frånträder avtalet.
- Villkoren för frånträdan av avtalet, verkan av frånträdan och information om eventuell betalnings-skyldighet för konsumenten för kostnader som kan uppstå till följd av frånträdan.

5. YTTERLIGARE INFORMATION

- Uppgift om vilket eller vilka språk som kan användas vid kommunikation med näringsidkaren i fråga om avtalet, t.ex. vid hantering av frågor och klagomål.
- I tillämpliga fall uppgift om möjligheten till alternativ tvistlösning.

Bekräftelse att informationen mottagits:

Konsumentens namnteckning:

BILAGA V

SEPARAT STANDARDFORMULÄR FÖR FRÅNTRÄDANDE FÖR ATT UNDERLÄTTA UTÖVANDET AV ÅNGERRÄTTEN

Ångerrätt

Konsumenten har rätt att inom 14 kalenderdagar frånträda detta avtal utan att ange något skäl.

Ångerrätten börjar från och med den (ska fyllas i av näringsidkaren innan denne lämnar formuläret till konsumenten).

Om konsumenten inte har fått detta formulär, börjar ångerfristen löpa först när konsumenten erhåller detta formulär, men den upphör under alla omständigheter efter ett år och 14 kalenderdagar

Om konsumenten inte har mottagit all den information som krävs, börjar ångerfristen löpa den dag då konsumenten har mottagit den fullständiga informationen, men den upphör under alla omständigheter efter tre månader och 14 kalenderdagar.

Konsumenten ska utöva sin ångerrätt genom att meddela näringsidkaren (namn och adress se nedan) via ett varaktigt medium (t.ex. ett skrivet brev avsänt per post, e-post). Konsumenten får använda detta formulär, men det är inte obligatoriskt.

En konsument som utnyttjar sin ångerrätt är inte skyldig att stå för några kostnader.

Utöver ångerrätten kan det finnas bestämmelser i nationell avtalsrätt om konsumentens rättigheter, t.ex. om frånträdan av avtalet på grund av utelämnad information.

Förbud mot handpenning

Under ångerfristen råder det förbud mot handpenning från konsumenten. Förbudet avser varje ersättning, inklusive betalning, säkerhet, att reservera belopp på konton, att uttryckligen erkänna skuld osv.

Förbudet gäller betalning inte enbart till näringsidkaren, utan även till tredje part.

Anmälan om frånträdan av avtalet

- Till (näringsidkarens namn och adress) (*):
- Jag/Vi (**) bekräftar härmed att jag/vi (**) frånträder mitt/vårt (**) avtal.
- Datum för avtalets ingående (*):
- Konsumentens/konsumenternas namn (***):
- Konsumentens/konsumenternas adress/adresser (***):
- Konsumentens/konsumenternas namnteckning (endast när ett formulär i pappersform används) (***):
- Datum (***):

(*) Fylls i av näringsidkaren innan formuläret överlämnas till konsumenten.

(**) Stryk det som inte är tillämpligt.

(***) Fylls i av konsumenten/konsumenterna när detta formulär används för att frånträda avtalet.

Bekräftelse att informationen mottagits:

Konsumentens namnteckning:

BILAGA VI

JÄMFÖRELSETABELL MELLAN BESTÄMMELSERNA I DETTA DIREKTIV OCH DIREKTIV 94/47/EG

Direktiv 94/47/EG	Detta direktiv
Artikel 1 första stycket	Artikel 1.1 och artikel 1.2 första stycket
Artikel 1 andra stycket	—
Artikel 1 tredje stycket	Artikel 1.2 andra stycket
Artikel 2 första strecksatsen	Artikel 2.1 a
—	Artikel 2.1 b (ny)
—	Artikel 2.1 c (ny)
—	Artikel 2.1 d (ny)
Artikel 2 andra strecksatsen	—
Artikel 2 tredje strecksatsen	Artikel 2.1 e
Artikel 2 fjärde strecksatsen	Artikel 2.1 f
—	Artikel 2.1 g (ny)
—	Artikel 2.1 h (ny)
—	Artikel 2.1 i (ny)
—	Artikel 2.1 j (ny)
—	Artikel 2.2 (ny)
Artikel 3.1	Artikel 4.1
Artikel 3.2	Artikel 5.2
Artikel 3.3	Artikel 3.1
—	Artikel 3.2 (ny)
—	Artikel 3.3 (ny)
—	Artikel 3.4 (ny)
Artikel 4 första strecksatsen	Artikel 5.1 första stycket och artikel 5.2 första stycket
Artikel 4 andra strecksatsen	Artikel 4.3 och artikel 5.1
—	Artikel 4.2 (ny)
—	Artikel 5.4 (ny)
—	Artikel 5.5 (ny)
Artikel 5.1, inledningen	Artikel 6.1
Artikel 5.1 första strecksatsen	Artiklarna 6.1 och 6.2
Artikel 5.1 andra strecksatsen	Artikel 6.3 och artikel 6.4
Artikel 5.1 tredje strecksatsen	Artikel 6.3
—	Artikel 6.5 (ny)

Direktiv 94/47/EG	Detta direktiv
Artikel 5.2	Artikel 7
—	Artikel 8.1 (ny)
Artikel 5.3	Artikel 8.2
Artikel 5.4	Artikel 8.2
Artikel 6	Artikel 9.1
—	Artikel 9.2 (ny)
—	Artikel 10.1 (ny)
—	Artikel 10.2 (ny)
—	Artikel 11.1 (ny)
Artikel 7 första stycket	Artikel 11.2
Artikel 7 andra stycket	Artikel 11.3
Artikel 8	Artikel 12.1
Artikel 9	Artikel 12.2
Artikel 10	Artiklarna 13 och 15
Artikel 11	—
—	Artikel 14.1 (ny)
—	Artikel 14.2 (ny)
Artikel 12	Artikel 16
—	Artikel 17 (ny)
—	Artikel 18 (ny)
—	Artikel 19 (ny)
Artikel 13	Artikel 20
Bilaga	Bilaga I
Bilagan, punkt a	Artikel 5.3 a och bilaga I, del 1, första rutan
Bilagan, punkt b	Bilaga I, del 1, tredje rutan och bilaga I, del 3, punkt 1, första strecksatsen
Bilagan, punkt c	Bilaga I, del 1, andra rutan, och bilaga I, del 3, punkt 2, första strecksatsen
Bilagan, punkt d 1	Bilaga I, del 3, punkt 3, första strecksatsen
Bilagan, punkt d 2	Bilaga I, del 1, fjärde rutan, och bilaga I, del 3, punkt 3, andra strecksatsen
Bilagan, punkt d 3	Bilaga I, del 3, punkt 3, tredje strecksatsen
Bilagan, punkt d 4	Bilaga I, del 3, punkt 3, första strecksatsen
Bilagan, punkt d 5	Bilaga I, del 3, punkt 3, fjärde strecksatsen
Bilagan, punkt e	Bilaga I, del 1, sjätte rutan, och bilaga I, del 3, punkt 2, andra strecksatsen

Direktiv 94/47/EG	Detta direktiv
Bilagan, punkt f	Bilaga I, del 1, sjätte rutan, och bilaga I, del 3, punkt 2, tredje strecksatsen
Bilagan, punkt g	Bilaga I, del 3, punkt 6, första strecksatsen
Bilagan, punkt h	Bilaga I, del 1, fjärde rutan
Bilagan, punkt i	Bilaga I, del 1, femte och sjätte rutan, och bilaga I, del 3, punkt 4, första strecksatsen
Bilagan, punkt j	Bilaga I, del 2, tredje strecksatsen
Bilagan, punkt k	Bilaga I, del 2, sjunde rutan, och bilaga I, del 3, punkt 6, andra strecksatsen
Bilagan, punkt l	Bilaga I, del 2, första och tredje strecksatserna, och bilaga I, del 3, punkt 5, första strecksatsen och bilaga V (ny)
Bilagan, punkt m	Artikel 5.3 b
—	Bilaga I, del 1, åttonde rutan (ny)
—	Bilaga I, del 2, andra strecksatsen (ny)
—	Bilaga I, del 2, fjärde strecksatsen (ny)
—	Bilaga I, del 3, punkt 1, andra strecksatsen (ny)
—	Bilaga I, del 3, punkt 4, andra strecksatsen (ny)
—	Bilaga I, del 3, punkt 5, andra strecksatsen (ny)
—	Bilaga I, del 3, punkt 6, tredje strecksatsen (ny)
—	Bilaga I, del 3, punkt 6, fjärde strecksatsen (ny)
—	Bilagorna II–V (nya)